

УНИВЕРЗИТЕТ „Св. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ – СКОПЈЕ

*Во пресрејќи на
Десеттијата орајторска вечер
„Иво Пухан“*

**ПО ПОВОД 55 ГОДИНИ ОД ОСНОВАЊЕТО НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ - СКОПЈЕ**

**ВО ПРЕСРЕТ НА
ДЕСЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР
*„ИВО ПУХАН“***

Издавач:

*Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот
„Св. Кирил и Методиј“ – Скопје*

За издавачот:

Проф. д-р Гале Галев – декан

Уредници:

*проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска
Димче Анасиев*

Ликовен уредник:

Билјана Стевковска - Савиќ

Јазична редакција

Божо Стефановски

Компјутерска обработка и печат

Академски печат - Скопје

Тираж:

500 примероци

ПРЕДГОВОР

POETAE NASCITUR, ORATORES VERO FUINT¹

... *Беседништвото може со мудри мисли да го обземе духот, а со убави зборови да го помилува увото; да го крене срцето на народот, да ги отстрани сомнежите на судијата, да даде решавачки совети, да ги заштити невините, да им помогне на бессилните, да ги спаси потиштените, да ги ослободи прогонетите, да ги повика заблудените, да ги издигне слабите, да ги понижи дрските, да ги надвлее противниците, да ги придобие колебливите, да ги преобрази сомничавите, да ги затвори отпадниците, да ја поддржи правдата, да ја сруши неправдата и со истата сила да се брани и напаѓа...*

Цицерон²

Одговорноста да се пишува за *†говорот, тој велик владетел...*³, како што го нарекува софистот **Горгија**³, како и за реторската вештина е уште поголема, знаејќи го фактот дека токму на овие простори во антиката никнале првите школи по ораторство. Речиси и да немало јавна личност која не поминала низ обуката на тогашните *Rhetores - ретори*, односно учители по

¹ Позната римска максима, којашто во превод би значела: *Поет се раѓа, оратор се станува!*

² Марк Тулиј Цицерон важи за прво име во римското форензично беседништво од I век п.е. кој уште од младоста учел философија од врвни учители во Рим. Тој ги здружува на најдобар можен начин реторичката теорија и практика. Го сметале за *†Disertissime Romuli nepotum*^o – *†најречит од потомците на Ромул*^o. Бил приврзаник на републиканското уредување, а го знаеме како државник и голем патриот, како *homo novus* кој успеал извонредно брзо да стекне углед на влијателен римски граѓанин (*Civis Romanus*), па дури бил наречен и *Pater patriae*.

³ Горгија спаѓа меѓу најпознатите софисти од Сицилија. Бил ученик на Зенон и кога во 427 г.п.н.е. дошол во Атина како претставник на Леонтин, барајќи помош за одбрана на неговиот град од нападите на Сиракуза, со своите говори веднаш успеал да ги занесе атињаните. Тој бил поврзан и со македонскиот двор за време на владеењето на кралот Архелај, и честопати бил наведуван како антитеза на Сократ.

беседништво. Можеби и токму затоа **Коракс**⁴ ќе запише *†Реториката е демијург на убедувањето низ говори*°, а **Платон**⁵ ќе додаде дека *†таа е водење на душата низ говори*°.

Нашите Ораторски вечери го носат името на легендарниот професор по римско право **д-р Иво Пухан**. За него проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска ќе рече: *†тој е човек којшто со посебна уметност, знаење, ораторство на еден стар Римјанин, шарм и брилијантност на еден вистински професор им ги пренесуваше своите знаења и размислувања на слушателите*°.

Ораторските вечери традиционално се одржуваат на 9-ти декември, во свечениот Амфитеатар I на Правниот факултет **†Јустинијан Први**° при Универзитетот **†Св. Кирил и Методиј**° во Скопје. Тие се конципирани како *forence genus dicendi* – натпревари во јавно говорење и токму оваа 2006 година се навршуваат јубилејни десет години од нивното возобновување во 1997 година, по речиси тридецениско паузирање.

Во **подготовката** на оваа, барем засега единствена манифестација од ваков вид во земјава, препознатлива по веќе создадениот бренд **†Ораторски вечери**° учество земаат неколкумина видни авторитети од оваа и од други сродни области.

Поаѓајќи од љубовта кон оваа древна вештина, една група ентузијастички, наши професори, предводени од *проф. д-р Димитар Бајалџиев* и *проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска*, заедно со *проф. д-р Гале Галев* и *проф. д-р Владо Бучковски* поведоа иницијатива пред тогашниот декан на Правниот факултет *проф. д-р Миодраг Мицајков* за обновување на подзаборавените Ораторски вечери. На овој тим подоцна му се приклучуваат и *проф. д-р Јадранка Дабовиќ – Анастасовска*, *проф. д-р Татјана Петрушевска* и *проф. д-р Гордана Силјановска Давкова*.

Но, би било нефер да не ги споменеме и професорите кои во многу наврати се јавувале како ментори на нашите колеги-оратори кои сакаа да говорат на одредени стручни теми и кои перманентно учествуваат во

⁴ Коракс е основач на хеленската реторика, околу 470 г.п.н.е. Бил управител на градот Сиракуза на Сицилија, во склоп на тогашната колонија во Јужна Италија наречена Magna Graecia. По повлекувањето од политичкиот живот ја отворил првата школа по ораторство и прв напишал учебник по говорништво (Teche Rhetorike). Во овој спис тој ги наведува петте редоследни делови при излагањето: *увод* (грч. eisodos или лат. proemium), *проблем* (katastasis или narratio), *докажување* (agones или probatio), *дополнителни напомени* (parekbasis) и *заклучок* (epilogos или peroratio).

⁵ Платон (428 – 347 г.п.н.е.) во неколку свои дела го изнесува својот негативен став кон т.н. *†софистичка реторика*°, укажувајќи на нејзиното својство да создава привиди – злото, лошото и ниското да ги прикаже како добро, а грдото како убаво. Но, Цицерон вели дека Платон би бил исклучителен говорник кога би сакал да се занимава со говорништво, затоа што употребувал многу реторички софизми – теза и антитеза, иронија, парадокс, перипетија и слично.

процесот на подготвување и структурно оформување на говорите. Тие со својата безрезервна поддршка помогнаа при конечниот изглед на Ораторските вечери – проф. д-р **Светомир Шкарик**, проф. д-р **Поликсена Гавроска**, проф. д-р **Ѓорге Иванов**, проф. д-р **Ѓорѓи Марјановиќ**, проф. д-р **Томислав Гроздановки**, доц. д-р **Никола Тупанчевски**, доц. д-р **Гордан Калајиџиев**, доц. д-р **Дејан Мицковиќ**, доц. д-р **Тања Каракамишева**, доц. д-р **Рената Трневска Десковска** како и сите други професори и асистенти коишто најшироко ја поддржуваат Ораторската вечер.

Во завршниот дел од подготовките, како по некое \dagger непишано правило^o се вклучуваат и, најпрвин, актерот **Мите Грозданов**, а потоа **Бранко Ѓорчев** од Драмски театар – Скопје, како и *асс. м-р* **Гоце Наумовски** и *демонстраторот* **Даниела Блажевска**.

Традиционален **спонзор**, или подобро кажано мецена-покровител и голем пријател на оваа манифестација, е господинот **Трифун Костовски**, актуелен градоначалник на град Скопје, кој заедно со неговото семејство, секоја година ги обезбедува финансиските средства за паричните награди на учесниците во финалната Ораторска вечер. Овој познат донатор, воедно е и почесен претседател на нашиот Клуб на оратори – Forum Oratores, којшто постои на Правниот факултет \dagger Justinianus Primus^o.

Преку процесот на едномесечна подготовка на Ораторските вечери, во коишто секоја година учествуваат по околу триесетина до четириесет студенти од сите академски години и од сите студиски програми застапени на Правниот факултет \dagger Јустинијан I^o, младите оратори ги совладуваат тајните на доброто јавно говорење. Овие наши колеги, преку вербалната и невербалната комуникација што ја остваруваат со публиката, практично самите се уверуваат во вистинитоста на тезата дека... *неподготвениот говорник не го заслужува вниманието на аудиториумот*, обидувајќи се притоа да го побијат она што го велел **Катон Стариот**⁶: *†Rem tene, verba sequuntur!* (*Држи се до темата, зборовите сами ќе ти дојдат*)^o.

Пред финалната Ораторска вечер се одржува **генералната проба**, на којашто стручна жири-комисија ја врши конечната селекција на кандидатите и којашто, исто така, е отворена за јавноста.

⁶ Марк Поркиј Катон Постариот (234–149 г.п.н.е.) – римски цензор познат по својата немилосрдна строгост, кој ги прогонувал сите облици на т.н. хеленистички и македонистички стил на живеење во тогашен Рим. Бил прочуен по неговиот негативен став кон реторите, па дури и издејствувал една сенатска одлука во 161 г.п.н.е. со којашто ги протерал сите учители по говорништво од Рим. Бил против каква било теоретска обработка на беседничкото знаење. Познат е по еден свој куриозитет, имено за време на Третата пунска војна секој свој говор во римскиот Сенат го завршувал со зборовите... *ceterum, censeo Carthaginem delendam esse!* (*впрочем, сметам дека Картагина мора да биде разурната!*).

* * *

Во овој труд се обидовме да Ви ги претставиме првенствено **наградените говори** од *Петтата* до *Деветтата ораторска вечер* (2001-2005), но тука можете да сретнете и некои други квалитетни говори на други учесници на финалната Вечер.

Ви должиме едно искрено извинување поради фактот дека од објективни причини не бевме во можност да стапиме во контакт со некои од тогашните оратори, со оглед на тоа што поминаа повеќе од пет години од нивното дипломирање, па нивните говори, за жал, не се застапени во овој зборник.

Исто така, заради поголема прегледност на читателот, пред соодветната година е поместен **список на учесниците** на таа Ораторска вечер, по редослед по кои говорниците настапувале, како и **список на финалистите** кои освоиле награди, заедно со нивни фотографии.

Пред говорите на студентите-оратори се поместени **пригодните говори** при свечените отворања, затворања или доделување награди на Ораторските вечери од страна на тогашните декани, професорите и донаторите.

Нека мислата на **Квинтилијан**⁷ – *Qualis vir, talis oratio* – (*Каков човек, таков говорник*) остане мото на оваа благородна манифестација, на која во иднина, се надеваме ќе ѓ се придружат некои генерации подобри од сегашниве, бидејќи: *†...јавниот говор кој пред народот се одржува, често сеопшта слава предизвикува; голем е восхитот од оној што говори красноречиво и разумно - тие што го слушаат сметаат дека тој знае повеќе и дека е помудар од другите. Ако, пак, на умереноста во говорењето ѓ е придружена и сериозност, тогаш ништо не може да биде повосхитувачко, до толку повеќе ако тие особини се одлика на млад човек*[°] (**Cicero** – *De officiis*).

P.S. Зборникот „*ВО ПРЕСПЕТ НА ДЕСЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР* †*ИВО ПУХАН*[°] е подготвен во чест на 55 годишнината од основањето на Правниот факултет †*Јустинијан Први*[°] – Скопје, Република Македонија.

Со искрена почит,
Димче А п а с и е в
Клуб на оратори - †Forum Oratores[°]
Октомври, 2006

⁷ Квинтилијан бил најпознат римски ретор од првиот век. Напишал учебник со наслов *Institutio oratoria* – *Образование на говорникот*, кој се сметал за изгубен се до 1417 година кога е откриен во градот Фиренца, за среќа зачуван во целина. Неговиот најпознат цитат...*Само добриот човек може да биде добар говорник*, алудира на моралната величина која треба да ја поседува беседникот.

P R E F A C E

Tria videnda sunt oratori: quid dicat et quidque loco et quo modo (Cicero)

The †Ivo Puhan Orators' Evening°, held annually at the †Justinianus Primus° Faculty of Law in Skopje, is a solid proof that the students are struggling for the above mentioned maxim of Cicero: †The orator has to have in mind three things: what, where and to whom does he speak°. As a unique event in Macedonia, familiar not only to the academic sector, but to the Macedonian public in general, the †orators' evening° is covered by all major media in the country.

The publication that you have in your hands mostly contains the speeches of the winners at this event in the period 2001-2005, i.e. from the fifth until the ninth †orators' evening°. A list of the participants and photographs of the winners are also included. We should also mention the fact that this publication is prepared on the occasion of the 55th anniversary of the establishment of the †Justinianus Primus° Faculty of Law in Skopje.

Rhetoric has been respected at our institution since the time when late professor Ivo Puhan has initiated contests in rhetoric in the 1960's. Even today, the most prominent lawyers in Macedonia, who had the opportunity to hear professor Puhan, emphasize his sophisticated and brilliant rhetoric skills.

His successor at the cathedra, professor Mirjana Polenak-Akimovska, brought an initiative for renewal of the orators' evening in 1997. The initiative was accepted by the faculty and the students, and officially introduced as a festivity at the Faculty of Law. As recognition of professor Puhan's work, the event got the name "Ivo Puhan".

In those days professor Polenak-Akimovska was joined in her enthusiasm by her colleagues Dimitar Bajaldžiev, Miodrag Micajkov, Gale Galev, Vlado Bučkovski, Jadranka Dabović-Anastasovska and Tajana Petruševska. As about the professional consultancy is concerned, up until now, the students have been helped by mentors, experts in the areas relevant to the topics of the speeches: Svetomir Škarić, Poliksena Gavroska, Gjorge Ivanov, Gjorgji Marjanović, Tomislav Grozdanovski, Nikola Tupančeski, Gordan Kalajgiev, Dejan Micković, Tanja Karakamiševa, Renata Treneska Deskovska and many other professors and assistants.

The final phases of preparation of the students has been realized with the help of a professional actor (initially Mite Grozdanov, and later on by Branko Gjørčev), and with the assistance of Goce Naumovski and Daniela Blaževska.

However, the realization of each †orators' evening° would not have been possible without the generous sponsorship of Trifun Kostovski, the current mayor of the city of Skopje, as well as his family. The Kostovski family donates numerous financial awards to the participants. Mr. Kostovski is at the same time honorary president of the †Forum Oratores°-the Orator's Club of the †Iustinianus Primus° Faculty of Law.

As far as the character of the preparation is concerned, the topics have been varying from speeches that are works of the students; famous political or other types of speeches; or improvisations as immediate tasks given to students at the time of the competition. Each category enables the students to improve their skills and to compete at the same time. In a wider social context, the training of students enables them to gain knowledge indispensable not only for their studies, but also for their work as future practitioners of law, politics or journalism. This concept of the competition is also a practical supplement to the course on Rhetoric that deals with theory of classical and modern rhetoric, offered at the undergraduate studies. Many of the participants of the competition, have now become famous lawyers, politicians, journalists, managers, etc, and respected members of the community.

The contests itself has two phases of public selection of the winners : first, on a open rehearsal; and second, at the finals, in front of the open audience in the †aula magna° of the †Iustinianus Primus° Faculty of Law, where the winners are selected by jury consisted of professors, eminent rhetors, sponsor's representatives and representatives of the students associations.

The †Ivo Puhan Orators' Evening°, is also an attempt to contribute for affirmation of the significance of rhetoric, having in mind the maxim of Publilius Syrus: †Ubi libertas populi cecidit, linguae libertas cadit (Where the freedom of the people ceases, the freedom of speech ceases as well)°. Therefore, this event will tend to promote the freedom of speech of students as a powerful tool in the modern society.

Goce Naumovski
Skopje, 2006

БИОГРАФИЈА НА ПРОФ. Д-Р ИВО ПУХАН

†Човекот којшто со посебна уметност, знаење, ораторство на еден стар Римјанин, шарм и бриљантност на еден вистински професор им ги пренесуваше своите знаења и размислувања на слушателите °, како што вели проф. д-р Мирјана Поленак-Аќимовска, е проф. д-р Иво Пухан.

Во негова чест на Правниот факултет *†Јустинијан Први °* при Универзитетот *†Св. Кирил и Методиј °* во Скопје веќе десетта година по ред се одржуваат Ораторските вечери.

Проф. д-р Иво Пухан е втемелувач на катедрата за правно-историски науки. Тој е родоначалник на проучувањето на многу значајни прашања од римското право и прв почнал да го проучува римското право на тогаш новооснованиот Правно-економски факултет во Скопје.

Роден е на 28 март 1916 година во Пакрац, Република Хрватска. Основно училиште завршил во родното место, а средно во класична гимназија во Загреб. Во Белград студирал на Правниот факултет, каде што и докторирал.

На 1 април 1952 година бил избран за доцент на Правно-економскиот факултет во Скопје, а во 1957 за вонреден професор. Со статус на редовен професор на Правниот факултет во Скопје се здобил во 1962. Од 1954 бил проректор на Правниот факултет, а декан во 1957 и во 1975 година.

За проректор на Универзитетот *†Св. Кирил и Методиј °* бил избран во 1958 година. Вторпат бил избран во 1960 и останал на функцијата до јануари 1964 година.

Бил југословенски делегат на Хашките конвенции за меѓународно приватно право во 1960, 1964 и 1968 година, а во 1972 бил и шеф на делегацијата. Бил член на југословенската воена арбитража, член на југословенската надворешно-трговска арбитража, член на Арбитражниот суд на надворешно-трговската комора во Париз (Република Франција) и претседател на Арбитражата при Стопанската комора.

Како професор и научник се појавува не само во македонската научна и стручна јавност, туку и пошироко на балканските и европските простори.

Научниот опус на проф. д-р Иво Пухан може да се подели на дела и студии од областа на неговата потесна специјалност - римското право и на

дела и студии од областа на граѓанското право, во поширока смисла на зборот, вклучувајќи го и семејното право, стопанското право и меѓународното приватно право, дела и студии од областа на самоуправното право и заштитата на уставноста и законитоста, како и од областа на проблемите на високото образование на нашата земја.

ОТВОРАЊЕ НА ПЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР**†ИВО ПУХАН° - 2001***проф. д-р Миодраг Мицајков - декан на Правниот факултет*

Дами и господа, почитувани пријатели и колеги, уважени гости.

Се собравме вечерва, наспроти нашиот златен јубилеј – *†50-сет години од основањето на Правниот факултет°* во Скопје, за да прославиме еден помал, но не и помалку значаен јубилеј – *Пет години Ораторски вечери †Иво Пухан°* на Правниот факултет †Јустинијан Први°, при Универзитетот †Св. Кирил и Методиј°.

Денот наспроти 10-ти декември, кој е ден на нашиот факултет, е празник за љубителите на говорништвото. На овој факултет Ораторските вечери еден одреден временски период беа малку подзаборавени. Но, откако реториката е воведена со актуелниов наставен план, Ораторската вечер на нашиот факултет е возобновена преку макотрпната работа на група наши професори, асистенти и студенти. Па така, и говорите на нашите помлади колеги, младите оратори кои вечерва ќе имаме прилика сите заедно да ги чуеме, се конципирани според правилата на ораторската вештина.

Со зборовите на еден вистински оратор, кои се изречени на вистински начин и во вистинско време, се плени вниманието на публиката. Па затоа и говорите на нашите колеги-оратори од правните, политичките и новинарските студии треба да се придржуваат во границите на некои етички принципи кои, секако, не треба да се пренебрегнат.

Младите оратори, нашите студенти ќе ги претстават своите говори, но само некои од нив ќе бидат закитени со награди. Маѓутоа, верувам дека кај сите нив, во нивните сеќавања, ќе остане споменот за оваа вечер, за напорите и стравувањата дали ќе успее ораторската вечер, пријателствата и другарувањата, заднички поминатите часови и денови.

Вистински оратор е само оној што со својата речитост ќе успее да допре до срцата на слушателите. Вистински оратор е оној што говори за вистинска тема, со раскошен стил и јазик. Младите луѓе, кои се наоѓаат на прагот на своето професионално надградување, со желба го прифаќаат натпреварот по реторика, што нас, нивните професори, секако, нј прави многу горди.

Пред да завршам, сакам да ја искажам нашата благодарност кон сите оние кои помогнаа да се организира оваа заедничка, оригинална манифестација.

А сега, ги поканувам младите оратори да настапат.

СВЕЧЕНО ОТВОРАЊЕ НА СЕДМАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР †ИВО ПУХАН° - 2003

проф. д-р Димитар Бајалциев – декан на Правниот факултет

Драги наши пријатели, колеги студенти, граѓани на Македонија, Ваши екселенции, амбасадори, гости од пријателска Романија (од Универзитетот †Алба Јулиа°) – пријатели на нашиот Факултет, и сите останати.

Дозволете ми, со посебно задоволство, да се обратам до сите Вас и пред да го означам почнувањето на Седмата ораторска вечер †Иво Пухан° на Правниот Факултет †Јустинијан Први° да споменам дека тоа е една манифестација која на овие студии се негувала многу одамна. Додуша можеби под некој идеолошки маркетинг, под некоја идеолошка матрица манифестацијата беше некаде до 1962 година, ние постарите ја паметиме, и верувам дека причина за нејзиното прекинување беше токму катастрофалниот земјотрес во 1963 година кој придонесе да прекине една таква манифестација.

Се разбира, условите низ кои понатаму се движеше Правниот факултет, бараките на Педагошката академија, несоодветните сместувања што ги имавме, оневозможува доста долго време, би рекол цели триесет и повеќе години, да ја немаме оваа манифестација, иако притоа во неколку наврати се правеа обиди да се возобнови. Зошто? – од проста причина, оваа манифестација како сув воздух, како жива материја, како бел ден му е потребна на овој Факултет, факултетот кој покрај знаењето, теориско, што го дава на помладите генерации нужно мора да го негува и убавиот збор за идните адвокати, судии, нотари, обвинители, политичари и сј друго што се движи во сферата на општествените науки.

Обновувањето на манифестацијата е направено некаде во 1997 година, непосредно пред крајот на минатиот милениум, и веќе, на наша голема радост, седум години успешно функционира. Во последниве три години, од прославата на златниот јубилеј на нашиот Факултет (2001), не можеме да ја скриеме нашата радост и да не констатираме дека благодарение на големиот хуманист, човек-донатор, пројавен и присутен во многу области токму таму каде што е потребно, господинот Трифун Костовски, од сј срце ја прифати манифестацијата, тој наполно ја финансира и се надеваме дека со негова помош успешно ќе ја водиме оваа манифестација и понатаму до недоглед.

Манифестацијата Ораторски вечери, нормално дека се придржува и на некои дамнешни знаења, на некои дамнешни случувања, многу и пред ерата на Христа, тогаш кога ораторството било присутно уште во антиката и кога сепак ја поделувало јавноста на оние коишто го поддржувале и на оние кои никако не го прифаќале. Поддржателите, се разбира, имаат и причина во тоа што секој сака да го чуе и сподели убавиот збор кој може и некои најбанални

нешта да ги направи прифатливи и доста, доста убави. Меѓутоа, оние што не го прифаќаат ораторството е од причина што ѓубавиот збор^о не ретко може да се вметне под кожата на обичниот свет, на народот, на плебсот или популисот, за да го поткрене на нешта кои и не им прилеѓаат на одделни цивилизации. Ова последното го имаме низ историјата низ бројни примери. Не можеме да речеме дека и во дамнешни времиња нема такви примери кога одделни демагози успевале за неоправдани дејства, за сосема неоправдани цели, за лична корист или што било друго што е против благосостојбата на пошироката заедница, да го вознесат, да го подигнат чувството, емотивните вибрирања кај обичниот свет за после нештото што е сторено сите да се чудат: *Што ни стана? Зошто тоа се случи?*

Блиските примери од историјата се запаливите говори на Хитлер, на Мусолини и бројни други демагози, кои не можеме да речеме дека биле лоши говорници, можеме да речеме дека нешто со нивното здравје не било в ред, меѓутоа покренуваа цели нации и големи злостори ѓ направија на цивилизацијата.

Оттука, за да завршам, нашата цел не е младите луѓе да ги учиме на добро говорништво за да остваруваат лоши цели! Онаа позната крилатица на шпанскиот езуит Мануел Де Ескобар – *целта ги оправдува средствата* (што понатаму му се припишува на Макијавели), ние не сакаме да биде основното мото на овие наши вечери. Ние нив ги замислуваме како уметнички вечери, па затоа се направени и правила за говорењето, при што говорникот не смее да навредува личност, да навредува субјект, да навредува друга држава или кого било низ што ќе се препознае нешто ниско, нешто недостојно за ораторот. Тие „правила“ опфаќаат и други нешта и кон нив строго се придржуваме...

Во досегашните Ораторски вечери поминаа стотина и стотина млади колеги, и имаме една идеја, нема да Ве заморувам ако ја споменам, некогаш во иднина, кога уште повеќе категории ќе разработиме и ќе имаме, да направиме така што од првиот ден да ги снимаме сите колеги, како почнуваме да ја работиме подготовката, затоа што тоа е навистина еден специфичен произведен процес, за на крајот и самите колеги кога ќе настапат, анализирајќи се од почетокот, да увидат каков сј напредок направиле.

Ете тоа нас, на Правниот факултет, навистина нј радува. Нј радува од причина што знаеме дека, покрај другото, ќе имаме добри адвокати или судии, разумни кои ќе знаат да се служат со јазикот на најдобар можен начин. Тоа ќе нј окуражува затоа што тогаш сме оствариле и нешто над она што го бара секојдневниот и нормален развоен процес по одделните дисциплини. Ние со тие колеги и денес се радуваме, тие и денеска и присуствуваат и нј подржуваат, и помагаат во Клубот на оратори (Forum Oratores).

Ве уверувам дека Факултетот, негувајќи ја оваа манифестација, сака таа да прерасне во пошироки рамки, сака да прерасне во меѓуниверзитетски натпревер, меѓународно натпреварување, градски настапи - впрочем имаме обиди досега и на тој план. Имаме настапи на наши колеги надвор од Македонија, во неколку наврати, имаме наши членови на ораторскиот Клуб подготвувано млади средношколци во повеќе средни училишта низ Македонија. Сакаме сето ова да покрене и да настане еден цел процес кој на некој начин ќе го раководи Правниот факултет.

Затоа, Ви благодариме за масовното присуство (...) а, нашата жири-комисија, во доста голем броен состав, сигурно дека ќе води сметка и за Вашите реакции за време на одржувањето на Ораторска вечер. Па затоа, отсега натаму на одреден начин сите Вие сте жири и, пред сè, тука сме да ги поддржиме, да ги поттикнеме, да ги поткрепиме нашите оратори кои за Вас отсега натаму ќе настапуваат.

Ви благодарам.

ЗАТВОРАЊЕ НА ОСМАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН“ – 2004

проф. д-р Татјана Петрушевска

Почитуван господин ректор, почитуван покровител на Ораторските вечери „Иво Пухан“ – господин Трифун Костовски, почитувана госпоѓо Драгица Костовска и сите членови на семејството Костовски, драги студенти и колеги, уважени гости.

Прекрасно презентираниите говори, во чие изведување толку очигледно уживавме, се најдобар доказ дека нема да звучи ниту оперетски претерано, ниту театрално префолито доколку во овој миг на, навистина преубав, енергетски дијалог си го дозволам луксузот со нескриено задоволство да констатирам – нешто навистина скапоцено се случи во оној специфичен космички моментум, на овој датум пред точно осум години, на истово ова место.

Се случи, имено, не потрага по, туку создавање прилика; не апстиненција, туку акција; не негација, туку афирмација; не акт на оддалечување, туку чекор на приближување кон една навистина посебна интелектуална, мисловна и вербална појава – Ораторска вечер во чест на, според раскажувањето на сите оние кои имале прилика да го споделуваат сопственото време со него, исклучително добриот човек и ретко вештиот говорник, професорот по римско право на Правниот факултет во Скопје – д-р Иво Пухан. *(аплауз)*

Значи, пред осум години се случи почеток - се собравме заедно. Во годините што следуваа се случи напредок - останавме заедно. За по осум години истрајност во настојувањето и високи стандарди на постојаниот стремеж кон перфекција, вечерва со полно право да констатираме: дострелот секогаш е висок кога се почитува темелниот принцип на современото опстојување „*комуницирај или не постоиш!*“

Зошто?

Затоа што зборовите се клинци на кои ги закачуваме сопствените идеи тогаш кога ќе ни светнат во главите, како разнобојни стакленца на возбудливиот калеидоскоп.

Затоа што оној што молчи со ништо не придонесува.

Затоа што вистинска храброст и непроценливо богатство е постојано да се прифаќа предизвикот да се жигосува со збор и со глас речиси секоја неправда на ова зајазлено време, на овој, со многу нешта, обременет простор.

Затоа што вистинскиот збор изречен во потребниот миг, бездруго, поседува каратна вредност.

Ете го величието на зборот, овде и сега – да воздигнува, да збогатува, да облагородува, да култивира, да храни и напојува, но и да опоменува, да жигосува, да отрезнува, да прашува и да проблематизира, да ги обезличува лагите и лицемеријата од секаков вид и формат.

Важно е што ќе се каже! Но, не помалку значајно е како нешто ќе се изговори, како ќе се упати стрелата кон оној кому му е упатена. Ете ја вредноста на вештината на говорењето, повторно овде и сега. Височините на доблесноста на кажаното да восхитуваат, а длабочините на смислата на изреченото да замислуваат.

Говорите што оваа вечер имавте прилика да ги чуете беа поделени во **две категории**:

- првата, *познати говори*, на несомнено историски релевантни личности и

- втората, *слободни говори*, подготвени од самите учесници на Ораторските вечери.

Вкупната бројка студенти кои зедоа учество во целината на процесот на подготвување беше дваесет и седум. Како што, веројатно, веќе сте информирани, пред два дена, се одржа генерална проба на која за вечерашниов настап се квалификуваа вкупно петнаесет студенти, од кои вечерва учествуваат тринаесет.

Сите овие говори го имаат својството да восхитуваат и да вознемируваат. Затоа што ги говорат млади луѓе, сите по ред паметни, убави, горди, храбри, достоинствени, агресивни, амбициозни, симпатично тврдоглави и најважно од сè, во секој момент подготвени за сериозно расчистување со сите проблеми на ова, врз многу основи прилично мрачно, секојдневие.

Токму затоа најголем дел од говорите се протест, или можеби уште поснажно – гнев и револт против фактот што овој простор, па дури и целокупната современа цивилизација е разнебитена од центрифугалната сила на лудилото.

Чувствувам дека срцата на овие млади луѓе возбудено чукаат во там-там ритамот на нестрпливоста и очекувањето. Затоа ве поканувам да направиме куса пауза за чие траење Комисијата ќе се повлече на одлучување за наградите. Ве поканувам, отприлика некаде по десетина до петнаесет минути, да се собереме повторно и да ги прогласиме најдобрите.

Благодарам.

ЗАТВОРАЊЕ НА ОСМАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН“ - 2004 (СВЕЧЕНО ДОДЕЛУВАЊЕ НА НАГРАДИТЕ)

г. Трифун Костовски – покровител на манифестацијата

Добровечер.

Почитуван ректор Мартиновски, почитуван декан Галев, почитувани професори и најпочитувани студенти.

Денеска се собравме не заради нас, туку заради вас. Покажавте една димензија којашто ние луѓето што живееме во друга сфера и во друга фела, коишто немаме можност со вас да се дружиме – дека сепак вие живеете со нашето секојдневије. Секојдневието кое за жал е тешко за вас. Сакам воедно да ве убедам прво вас, а јас сум убеден, дека со ваква младина, со вакви генерации коишто наидуваат ние ќе ги пребродиме сите пречки коишто се пред нас. Животот е борба. Животот е опстанок. Вие имате ум, имате ука, имате луѓе коишто се пред вас и продолжете по тој пат. Да се изборите за она што вам ви претставува сј.

Сите теми кои денеска ги слушнавме, и во првата и во втората категорија, навистина претставуваат едно богатство со коешто јас, како обичен граѓанин на Република Македонија, сум горд, горд сум што имаме ваква младина којашто размислува позрело од многу луѓе коишто се поискусни и да не кажам веќе на поодговорни функции.

Во секој случај да го негуваме ова што сме го започнале. Вам да ви посакам најпрво долг, долг стаж во ораторскиот Клуб а јас со задоволство ќе ја прифатам понудата да бидам ваш почесен претседател, што за мене ќе претставува огромно задоволство и би сакал во иднина да правиме уште побави работи.

Меѓутоа, после овој факултет вас ве чека работа и борба. Ова што го говорите овде тоа е суштината, тоа е вистината. Подгответе се за вистинска борба.

Ви благодарам.

ОТВОРАЊЕ НА ДЕВЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН“ – 2005

проф. д-р Мирјана Поленак Аќимовска

Почитувани професори, студенти, драги гости, дами и господо љубители на убавиот збор,

Во почетокот беше зборот, стои во Светото писмо. Еден современ прирачник по реторика тврди – *без говорот не би била можна цивилизацијата, бидејќи цивилизацијата се заснова на заемно дејствување, а ова дејствување не е можно без способноста на луѓето меѓусебно да се убедуваат по пат на изговорената реч.* Меѓутоа, освен со изговорената реч беседникот се служи и со други средства, со мимики, со гестови. Од историјата познат ни е случајот на Грчката хетера Фрина која во своја одбрана се послужила со немиот говор на телото – се покажала гола пред поротата, составена од мажи кои немале душа да ја осудат. Веројатно си помислиле... зарем ваква убавина да биде осудена на смрт или на затвор.

Вистина е дека зборот со своето мало невидливо тело може да направи божествени дела – да повика на бунт, да предизвика омраза, да утеша несреќни, да излекува болни.

Еден умен човек рекол: *Беседник може да направи повеќе од скиптарот на монархот или од мечот на војсководачот.*

Почитувани присутни, споменав само некои од причините да се изучува реториката на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и еве деветта година по ред да се организира Ораторската вечер „Иво Пухан“. За професијата правник, новинар или политиколог е многу важно да се стекнат основните знаења за *Ars rhetorica*, и тоа за *Rhetorica docens* – класичен, академски пристап кој кон реториката приоѓа како филозофска, морална и естетска категорија; и *Rhetorica utens* – која се однесува на практични совети и подготовка на еден говор.

Оваа вечер, наспроти денот на Правниот факултет Јустинујан први е насловена Ораторска вечер. Таа е посветена на една древна вештина *retorike tehne- ars rhetorica*. Познато е дека историското и духовното потекло на реториката нј носат до нејзините нукулци, во древна Грција и античкиот Рим. Таа, во својот долготраен живот има нагорна и надолна линија на опстојување и практикување. Бројни мислителци, теоретичари и практичари ја величале, ја обожувале, додека други ја оспорувале. Но не е спорно дека реториката има особина успешно да се подмладува, како да воскреснува тогаш кога се мисли дека е предадена на заборавањето. Се прашуваме каде реториката ги црпи своите животни сокови, дали во општо познатиот спор меѓу софистиката и сократиката, или пак во делата на Аристотел, можеби во

говорите на Демостен или Марко Тулие Цицерон – кралот на говорништвото, како што го нарекуваат. Дали претставниците на новата реторика, на пример Кенет Берк или Карнеги, можеби говорите на многубројните брилијантни говорници на поновото време кои најчесто ги следиме преку мас-медиумите. Наша определба е дека реториката ја црпи својата вечна младост во секој добар говор одржан низ историјата на човештвото па сј до денес, па и вечерва говорите што ќе ги слушнете, се во прилог на таа насока.

Секогаш при организирањето на ораторска вечер на Правниот факултет †Јустинијан Први°, тргнуваме од две основни претпоставки и тоа, прво, да нј дозволиме мокта на зборовите да биде злоупотребена, како што убаво рекол Сократ и, второ, да ја зачуваме добрата традиција на нашиот Факултет да не биде инволвирана дневната политика, т.е да ја зачуваме автономијата на нашиот Факултет и Универзитет.

Ораторската вештина бара вистинскиот збор, во вистинско време, на вистински начин да се упати на вистинска адреса. За да се предизвика внимание на слушателите, зборовите треба да имаат складност, убавина мудрост. Со зворовите треба да се придобијат слушателите, зборовите не треба на повикуваат на насилство, туку на трезвеност. Треба да се разликува реторика од пропаганда и токму заради тоа на нашиот факултет се обидуваме да негуваме реторика која не се занимава со дневна политика и манипулација. Говорите на нашите студенти не треба да се карактеризираат со т.н. дрвен јазик, за кој е карактеристичен безличен јазик и волунтаристички дискурс. Преку подготвувањето и реализирањето на ораторската вечер †Иво Пухан° се обидуваме да негуваме реторика како вештина која се реализира во беседа со уметничка вредност. Тој процес подразбира говорот да биде граматички точен, јасен, да биде психолошки убедлив и да одговара на стандардите на убавината на зборувањето.

Оваа година при конципирањето на Ораторската вечер појдовме од малку поинаква концепција. Најпрвин ќе настапи проф. д-р Гзиме Старова, на тема „*Настан што ја одбележа оваа година*“. Професорите се пример за своите ученици и студенти. Добрата беседа на професорот е пример и инспирација за идните генерации.

Годинава, за Деветтата ораторска вечер „Иво Пухан“ се подготвуваа 33 студенти – од нив шестмина ќе настапат во категоријата познати говори, седуммина во категоријата говори на слободна тема со подготовка и двајца во најтешката, мајсторската категорија – импровизација, говор без подготовка

На крај, сакам да искажам благодарност кон сите поддржувачи на Ораторската вечер „Иво Пухан“ во изминатива девет години, кон поранешните декани – проф. Бајалциев и проф. Мицајков, кон актуелниов декан проф. Галев и кон сите професори и асистенти на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Последнава ораторска вечер ја подготвуваше Комисија во состав проф др Мирјана Поленак Аќимовска, – проф. др Татјана Петрушевска и актерот Бранко Ѓорчев, демонстраторите и асистентите и особено студентите-оратори кои со храброст, љубов, посветеност пристапија кон подготовката на Ораторската вечер.

Благодарност и кон семејството Костовски, а оваа година посебна благодарност кон г-ѓа Олга Костовска. Тие го потпомогнаа организирањето на Деветтата ораторска вечер „Иво Пухан“.

Ги поканувам младите оратори да земат збор. Вечерва ќе треба да провериме дали и денес важи старата римска максима – *Poetae nascitur, oratores vero fuint*. Поетите се раѓаат, говорник може да се создаде. Или пак големите говорници се раѓаат.

ОТВОРАЊЕ НА ДЕВЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН“ – 2005

проф. д-р Гзиме Старова

Почитувани дами и господа,

Најнапред дозволете ми во овој миг на присет на годишнината на прогласувањето на Мајка Тереза за почесен граѓанин на нашиот главен град, Скопје, да се заблагодарам на укажаната чест токму јас да зборувам за жената која одбележа безмалку цело едно столетие, не само на нашиве простори и на оние на нашево опкружување, туку и на целото човештво. Задоволството е дотолку поголемо, затоа што да се зборува за Агнеза Гонца Бојациу - Мајка Тереза, за нашата Нобеловка, не само што е преголема чест, туку и една од оние ретки пригоди кои на човек му се укажуваат и за кои се прашува дали ќе успее да биде на висина на укажаната чест?

Да се зборува за Мајка Тереза во овој убав и чудесен присет кога се одбележува годишнината од прогласувањето на Мајка Тереза за почесен граѓанин на нејзиниот роден град, а за многумина од нас, и наш роден град, претставува предизвик и истовремено и ризик. Предизвик зашто зборувајќи за една личност како Мајка Тереза, треба да се зборува за нејзиното повеќеслојно и повеќезначајно пројавување. Ризик затоа што не секогаш можат да се најдат вистинските зборови за да се искаже вистинската вредност на Мајка Тереза, ако е тоа воопшто можно, а притоа да не се падне во глорификации, со кои знаејќи ја скромноста на Мајка Тереза сигурно и таа самата не би се сложила.

Мајка Тереза ни ги дари своите 87 години живот нам, на својот роден град, на човештвото, ја подари својата Нобелова награда за мир, за мир и спокој на човештвото за кој го изживеа сиот свој живот.

Ретки се градовите, народите кои можат да се пофалат дека од нив потекнува и со нив живеела личност која поврзувала во себе толку доблести како Мајка Тереза. По потекло Албанка, од католичка вероисповест, родена во Скопје, Во Македонија, израсната во средина каде што се култивирале и почитувале доблестите на сите оние покрај кои се живее и се опстојува и самата уште од своето најрано детство ги поприми вредностите на средината во која се роди, израсна и од која уште во својата најрана младост, го започна своето патешествие на посветеност на луѓето, на оние на кои најмногу им беше потребна грижа, нега, разбирање, утеха, сочувствување и трпение во поднесувањето на нивната болка и немоќ. Црпејќи ја својата енергија од побожноста со која била надоена од сопственото семејство и особено од нејзината мајка, а во исто време самата таа толку кривка и наизглед ранлива, таа ќе ја насочи својата неисцрпна енергија во градењето на сопствениот

живот по сопствен избор, според своите идеи, водена секогаш и единствено од својата силна личност и од огромната непопустлива решителност да им се посвети на оние на кои најмногу им беше потребна таа нејзина енергија и решителност да се истрае и да се опстои во миговите на болка, немоќ и човечка хендикепираност. Таа своја енергија и решителност ја црпи од преголемата посветеност и верба во божјото дело, во молитвите и во божјата добрина. Токму оваа божја утеха ќе остане нејзин факел кој ќе ја води во текот на целиот нејзин живот и кој ќе го пренесува и на другите, на целото човештво.

Одлучувајќи се да истрае во својата мисија на верник, милосрдник, грижник за луѓето во последните мигови на нивното овоземно опстојување оваа жена со ситна става, со исклучителен темперамент и како што рековме со несфатливо силна, би рекле божествена енергија, со непоколеблива вера и верба во својата мисија, ќе стане симбол на толеранција, истрајност, пожртвуваност и што е најважно од сè на човекољубие, пренесувајќи ја на тој начин на земјата основната премиса на нејзината посветеност на Бога. Повеќепати обесхрабрувана, но никогаш не губејќи храброст, повеќепати обезнадежувана, но никогаш не губејќи надеж, повеќепати негирана во нејзината побожна определба, но никогаш не губејќи верба во она што веруваше, Мајка Тереза успеа да го убеди целото човештво во својата мисија на земјата и да се издигне над сите овоземни сцили и харидби и да им овозможи на милиони луѓе достоинствено да го дочекаат последниот миг на згаснувањето на свеќата на животот. Ете тоа беше Мајка Тереза, тоа беше нашата Мајка Тереза, која на својот град му го дари највредното нешто што може човек да го подари- самиот себеси со сите доблести што го одбележаа нејзиното човечко опстојување, притоа за себе да не задржи ништо друго освен своето сари, наметнато врз нејзините рамена, кои се чинеше дека не можат многу да издржат, а ги издржаа маките и страданијата на енормно голем број луѓе, исто како и страдалникот на кој таа ги посветуваше своите молитви.

Нејзиниот живот, нејзиниот човечки карактер, нејзината човечност, нејзината дарежливост, нејзината преданост да му помогне на човекот кога му е најтешко, нејзината решителност да истрае во почитувањето и зачувувањето на човековото достоинство, се без преседан во овој свет во кој живееше Мајка Тереза, свет во кој и ние живееме - свет полн со неизвесност, полн со драматичност, полн со нечовечност, полн со жестокост на човек кон човек. Во таков суров свет, во такво неизвесно време, Мајка Тереза ја одржуваше надежта, вербата во човечноста. Зарем примерот на Мајка Тереза не може да остане отворена човечка парадигма и за сите нас, нејзини сограѓани, без разлика на националната и верската припадност, дека нема, не постои проблем кој не може да се реши без заедничкото нешто во што треба да се верува-во човекот. Токму поради таа нејзина верба таа беше

наградувана со многу меѓународни признанија, со Нобеловата награда, за конечно во 2003 година да биде извршена и нејзината беатификација.

Благодарни сме ѓ за се што стори во својот живот, благодарни сме што преку сопствениот пример покажа дека и покрај своето албанско потекло, во својот карактер и со своите вредности ги сплоти обележјата на сите оние што ја опкружуваа и на сите оние меѓу кои опстојуваше. Годиците од најраната младост поминати во Скопје, во Македонија, годиците од нејзиниот живот помината во најголем дел во Индија и движејќи се безмалку низ целиот свет, зборувајќи го не само својот мајчин јазик, албанскиот, туку и јазикот на својата земја, македонскиот, како и јазиците на сите оние на кои им беше потребна и на кои сакаше да им помогне, најдобро зборува за тоа како е можно да се биде поблиску до човекот. А на каков друг начин ако не со почитување на етничките, јазичните и конфесионалните различија. И не само со тоа, туку и со останувањето верен на хармонизирањето на вредностите кои со себе ги носат сите тие различија.

Ете во тоа е и успехот на нашата сограѓанка Мајка Тереза. Таа успеа во тоа, доби светски признанија за тоа, зошто не би успеале и ние, нејзините сограѓани и почитувачи на нејзиното дело, почитувачи на сј она што нашата сограѓанка Мајка Тереза направи за нас и воопшто за човештвото.

Благодарам.

ЗАТВОРАЊЕ НА ДЕВЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН“ - 2005

проф. д-р Гале Галев – декан на Правниот факултет

Почитувани присутни, млади колеги...

Според сценариото коешто го направивме, мене ми припадна честа да земам реч, а јас вечерва сакам да останам без реч. Затоа што сј што би кажал би било депласирано. Имавме вечерва шампиони на говорништвото. Испратија добри пораки и ја направија оваа Вечер празник за душата.

Вечерва сите сте победници!

Вечерва победи младоста, победи надежта, победи вербата дека тешкото ќе го совладаме и ќе отвориме нова перспектива за младите, за Македонија.

Вечерва го слушнавме грчот, вечерва ги слушнавме колебањата, вечерва ги слушнавме тешкотиите со кои секојдневно се среќаваме. Но, многу е важно дека оваа млада енергија, овој глас е надеж дека имаме сили, дека можеме и сами да ги надминеме нашите тешкотии за утрешниот ден да го направиме поубав.

Ние, професорите на Правниот факултет заедно со нашите млади колеги - студенти на правните студии, на политичките студии и на новинарските студии, имаме јасно зацртан пат. Влеговме од оваа година во реформи со кои сакаме да покажеме и докажеме дека и овде може да биде Европа. (...)

Што ми останува уште да кажам – едно големо благодарам до нашите оратори, ова што ќе го кажам не е само мое туку и на Комисијата, која видовде доста се задржа гласајќи. Не пиевме кафе - меревме, премерувавме и ако некогаш било најтешко да ги одбереме најдобрите – тоа се случи вечерва.

Сите тие вечерва се победници, заедно со оние што не настапија. Тоа се нашата гордост. Тоа е ликот со кој сакаме да нј препознаваат во Македонија и ликот со кој сакаме да се претставиме во пошироки хоризонти.

Сакајќи да отидам со едно чувство на задоволство, да не чепкам повеќе во сј она што беше кажано, останува во мое лично име и во името на нашиот колектив од сј срце да им се благодариме на младите што издвоија свое време во ова невреме, затоа што пред нив има многу одговорни задачи, за вечерва на сите нас овде да ни го направат и приредат ова задоволство.

Останува сега топло да ви се заблагодарам на сите овде присутни, меѓу кои е и нашиот почитуван ректор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје – проф. д-р Ѓорѓи Мартиновски, и секако, пред сј и над сј, на семејството Костовски – нашите донатори, кои имаат широко срце и, би рекол, уште поширок видоглед. Тие со сето ова што го прават повеќе години

наназад, ќе се сложите сите овде присутни, станаа дел од ова наше семејство, семејство на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Затоа да ги поздравиме со еден аплауз. Ова што го зборувам ќе го видите и сега кога ќе ги соопштите резултатите.

Ви благодарам.

ДОДЕЛУВАЊЕ НА НАГРАДИТЕ НА ДЕВЕТТАТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР „ИВО ПУХАН” - 2005

Олга Костовска

Почитувани дами и господа, почитувани мои професори, почитувани колеги...

Чувствувам особено задоволство вечерва, не само поради фактот што секоја ваква средба ни дава можност за нови сознанија, нови идеи, нови визији; ни дава можност да ја почувствуваме таа најоригинална слобода – *слободата на говорот*, туку и поради фактот што и не толку одамна и јас бев дел од овие студентски клупи на Правниот факултет.

Традицијата на Ораторските вечери продолжува, на огромна чест на моето семејство, со една наша симболична поддршка и со заедничка идеја за подобра и покреативна иднина и поуспешен пат кон сето она кон коешто се стремиме.

Би сакала, со една длабока почит, да изразам огромна благодарност до сите професори, сите мои помлади колеги, до една плејада истакнати имиња коишто јас вечерва тука ги видов и кои со врвен професионализам, квалитет, огромна енергија и посветеност несебично внесоа дел од себе токму во овој настан.

И не би должела премногу, бидејќи пред мене имаше плејада на луѓе, мои авторитети, но и мои помлади колеги обдарени токму со оној огромен дар – *дарот за ораторство*; така што, како што предмалку спомена и деканот, за нас сте сите вие вечерва победници.

Меѓутоа јас би сакала да ви кажам, не би го нарекла тоа совет туку би сакала да споделам една своја искрена мисла со Вас во овој момент, бидејќи се наоѓаме пред самиот чин на доделување на наградите – би сакала да изнесам едно свое искуство. Во животот и победата и поразот, и успехот а и неуспехот, се негов составен дел, негов нормален дел и негов многу здрав дел. Од првото пробајте да не одлетате премногу горе, а од второто пробајте да не паднете премногу долу. Најдете сила, сами во себе, сите тие работи, и убавите а и неубавите, да ги дочекате храбро, со двете нозе на земја.

И верувам, исто така, дека во иднина некои наши нови генерации ќе стојат токму на овие места достигнувајќи ги целите кон коишто ние денеска се стремиме.

Ви благодарам.

УЧЕСНИЦИ ВО ФИНАЛЕТО НА ОРАТОРСКИТЕ ВЕЧЕРИ „ИВО ПУХАН”

(од V - 2001 до X - 2006 година)

V. ПЕТТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 1

(А) ГОВОРИ НА ЗАДАДЕНА ТЕМА:

1. Пенчо Кузев – *четврта година*, правни студии
2. Димитар Панчевски – *четврта година*, правни студии
3. Анка Ингилизовска – *втора година*, правни студии
4. Јован Грповски – *трета година*, правни студии
5. Марија Ристеска – *четврта година*, правни студии
6. Славјанка Петровска – *втора година*, правни студии
7. Мате Ѓорѓиевски – *четврта година*, правни студии
8. Марија Стамболиева – *четврта година*, правни студии

(Б) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА:

9. Маријанти Поп Георгиева – *втора година*, правни студии
10. Дејан Михајловски – *четврта година*, студии по новинарство
11. Јасна Цветковска – *четврта година*, правни студии
12. Милчо Узунов – *прва година*, правни студии
13. Мишо Докмановиќ – *четврта година*, правни студии
14. Александар Ѓорѓиев – *втора година*, правни студии
15. Панче Косев – *втора година*, правни студии
16. Александар Спасов – *трета година*, правни студии

VI. ШЕСТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 2

(А) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА СО ПОДГОТОВКА:

1. Ацо Новески – *трета година*, правни студии
2. Димче Апасиев – *прва година*, правни студии
3. Дивна Илиќ – *четврта година*, правни студии
4. Стевче Дечев – *втора година*, правни студии
5. Маргарета Куртиќ – *прва година*, правни студии
6. Емина Амит – *прва година*, правни студии
7. Живка Делева – *втора година*, правни студии
8. Панче Косев – *трета година*, правни студии

9. Слободан Јаневски – *четврта година*, правни студии
10. Илија Илијовски – *прва година*, правни студии
11. Магдалена Лешковска – *четврта година*, правни студии
12. Маја Талевска – *апсолвент*, студии по новинарство
13. Дејан Мишевски – *четврта година*, студии по новинарство

(Б) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА БЕЗ ПОДГОТОВКА:

14. Владимир Анчев – *трета година*, правни студии
15. Леон Бакрачески – *трета година*, правни студии
16. Ана Георгиева – *четврта година*, правни студии
17. Александар Ѓорѓиев – *трета година*, правни студии

VII. СЕДМА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 3

А) ИСТОРИСКО-ПОЛИТИЧКИ ГОВОРИ:

1. Слободан Јаневски – *апсолвент*, правни студии
2. Милчо Узунув – *трета година*, правни студии

Б) ГОВОРИ PRO ET CONTRA (НА ЗАДАДЕНА ТЕМА):

3. Андријана Шапкароска – *втора година*, правни студии
4. Илија Илијовски – *втора година*, правни студии
5. Милена Апостоловска – *прва година*, правни студии
6. Живка Делева – *трета година*, правни студии
7. Драги Рашковски – *втора година*, правни студии
8. Благоја Драгомански – *прва година*, правни студии

В) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА:

9. Стевче Дечев – *трета година*, правни студии
10. Даница Миладинова – *втора година*, правни студии
11. Дејан Мишевски – *апсолвент*, студии по новинарство
12. Елена Темелковска – *четврта година*, правни студии
13. Кристина Мерклер – *втора година*, студии по новинарство
14. Маријанти Поп-Георгиева – *четврта година*, правни студии
15. Магдалена Лешковска – *апсолвент*, правни студии
16. Александар Ѓорѓиев – *четврта година*, правни студии
17. Иванка Василевска Додовска – *четврта година*, политички студии
18. Димче Апасиев – *втора година*, правни студии

VIII. ОСМА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 4

А) ПОДГОТВЕНИ ИСТОРИСКИ ГОВОРИ:

1. **Мелани Атанасова** – *четврта година*, политички студии
2. **Верица Арсова** – *втора година*, правни студии
3. **Живка Делева** – *четврта година*, правни студии
4. **Драганчо Апостоловски** – *апсолвент*, политички студии

Б) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА:

5. **Илија Илијовски** – *трета година*, правни студии
6. **Ненад Гавриловиќ** – *четврта година*, правни студии
7. **Слободан Јаневски** – *апсолвент*, правни студии
8. **Стевче Дечев** – *трета година*, правни студии
9. **Кристина Мерклер** – *трета година*, студии по новинарство
10. **Даница Миладинова** – *трета година*, правни студии
11. **Наташа Дончевска** – *прва година*, правни студии
12. **Елена Мицева** – *втора година*, правни студии
13. **Димче Апасиев** – *трета година*, правни студии
14. **Софија Петрова** – *четврта година*, студии по новинарство
15. **Зекија Мемедова** – *трета година*, правни студии

IX. ДЕВЕТТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 5

А) ПОЗНАТИ ГОВОРИ:

1. **Елена Мицева** – *трета година*, правни студии
2. **Јован Петерзанов** – *трета година*, правни сту
3. **Верица Арсова** – *трета година*, правни студии
4. **Иван Кузмановски** – *прва година*, правни студии
5. **Дејан Рошкоски** – *трета година*, правни студии
6. **Вера Костовска** – *втора година*, правни студии

Б) ГОВОРИ СО ПОДГОТОВКА (СЛОБОДНА ТЕМА):

7. **Златко Јанковски** – *втора година*, политички студии
8. **Спасе Николов** – *трета година*, правни студии
9. **Иван Живковски** – *прва година*, правни студии
10. **Марјан Белевски** – *втора година*, правни студии и
Јане Војчески – *прва година*, правни студии

11. **Томислав Максимовски** – *трета година*, правни студии
12. **Ивона Саздовска** – *четврта година*, политички студии
13. **Надица Донева** – *прва година*, правни студии (дисперзирана паралелка – Штип)

В) ГОВОРИ БЕЗ ПОДГОТОВКА (ИМПРОВИЗАЦИЈА):

14. **Илија Илијовски** – *четврта година*, правни студии
15. **Димче Апасиев** – *четврта година*, правни студии

X. ДЕСЕТТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 6
(ПРИЈАВЕНИ КАНДИДАТИ)

1. **Димче Апасиев** – *апсолвент*, правни студии
2. **Елена Мицева** – *четврта година*, правни студии
3. **Спасе Николов** – *трета година*, правни студии
4. **Наташа Донческа** – *трета година*, правни студии
5. **Марјан Белевски** – *трета година*, правни студии
6. **Вера Костовска** – *трета година*, правни студии
7. **Ивана Ангеловска** – *трета година*, правни студии
8. **Антица Стојанова** – *трета година*, правни студии
9. **Никола Главинче** – *втора година*, правни студии
10. **Јане Војчески** – *втора година*, правни студии
11. **Иван Живковски** – *втора година*, правни студии
12. **Софија Цинева** – *втора година*, правни студии
13. **Љупка Трајчова** – *втора година*, студии по новинарство
14. **Магда Кречева** – *втора година*, студии по новинарство
15. **Мирјана Јовеска** – *втора година*, студии по новинарство
16. **Павле Беловски** – *втора година*, студии по новинарство
17. **Љубица Ангеловска** – *прва година*, правни студии
18. **Милена Новеска** – *прва година*, правни студии
19. **Харис Муминовиќ** – *прва година*, правни студии
20. **Иван Бурев** – *прва година*, правни студии
21. **Мирослав Драганов** – *прва година*, правни студии
22. **Наталија Пешиќ** – *прва година*, политички студии
23. **Елизабета Трајковска** – *прва година*, политички студии
24. **Ана Марија Циглењак** – *прва година*, политички студии
25. **Огнен Јанески** – *прва година*, политички студии
26. **Иле Цинговски** – *прва година*, политички студии

**НАГРАДЕНИ УЧЕСНИЦИ НА ОРАТОРСКИТЕ ВЕЧЕРИ
„ИВО ПУХАН“
(од V - 2001 до IX - 2005 година)**

ПЕТТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 1

А) ПРВА КАТЕГОРИЈА – ЗАДАДЕНА ТЕМА

I место: Пенчо Кузев

II место: Димитар Панчевски

Б) ВТОРА КАТЕГОРИЈА – СЛОБОДНА ТЕМА

I место: Милчо Узунов

II место: Јасна Цветковска

III место: Мишо Докмановиќ

ШЕСТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 2

Апсолутен победник: Александар Георгиев

I место: Магдалена Лешковска

II место: а) Панче Косев
б) Слободан Јаневски

III место: а) Маја Галевска
б) Стевче Дечев

Специјални награди: а) за стручна тема: Владимир Анчев
б) за најдолг аплауз: Дејан Мишевски

СЕДМА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 3

Апсолутен победник (гран при): Димче Анасиев

А) ИСТОРИСКО-ПОЛИТИЧКИ ГОВОРИ

I место: Слободан Јаневски

II место: Милчо Узунов

Б) ГОВОРИ PRO ET CONTRA

- I место:** Живка Делева
II место: Илија Илијовски
III место: Драги Рашковски

В) ГОВОРИ НА СЛОБОДНА ТЕМА

- I место:** Димче Апасиев
II место: Александар Георгиев
III место: а) Магдалена Лешковска
б) Иванка Василевска Додовска

ОСМА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 4

- I место:** Слободан Јаневски
II место: Стевче Дечев
III место: а) Живка Делева
б) Мелани Атанасова

ДЕВЕТА ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2 0 0 5

- I место:** Димче Апасиев
II место: а) Спасе Николов
б) Елена Мицева
III место: а) Златко Јанковски
б) Јован Петерзанов

Специјална награда (за оригинален настап):
Марјан Белевски и Јане Војчески

SLIKI

Пенчо Кузев

четврта година, правни студии

ЗА ОДБРАНАТА НА ТАТКОВИНАТА

Прва самостојна и суверена македонска држава - колку гордо звучи тоа, нели!? Има само една дилема: *на кој начин ќе се оствари тоа?*

По мирен пат - како што тоа го посакувавме, или пак со воена разврска, како што започна тоа да се прави од север кон југ. За среќа не му ја исполнивме желбата на „Вожодот од север“. Да бидеме објективни, кризата во поранешна Југославија, иако земаше замав, сепак ние на југ, условно речено, бевме настрана и можевме во мир да бараме излезни и алтернативни решенија.

И токму тогаш, приближувајќи се кон Запад и нивните демократии, мораше да влеземе во транзиција, притоа спроведувајќи радикални реформи. Реформи длабоки и без исклучок. Нè предупредија: „*Ке боли, но друга алтернатива немате!*“.

И тргнавме. Во сите сфери, во сите области. Но, бидејќи „успешно“ ги апсолвиравме реформите во сите области, јас ќе се задржам на одбраната. Следствено на нашата евро-атланска ориентација, меѓу многуте домашни задачи беше и да изградиме систем на одбрана и современи вооружени сили компатибилни на НАТО структурите. Најпрвин, да набројам неколку факти:

- Уставот на Република Македонија - во него, во еден член утврдивме: Одбраната на државата ќе ја организираме како систем, што е исправно и единствено решение. Во друг член утврдивме дека *Армијата на Република Македонија ја штити независноста и територијалниот интегритет*, и пак исправно и единствено решение. Аха, значи АРМ ја штити независноста и територијалниот интегритет, нема член за жетвари, нема член за лисици! Патем ја дефиниравме и воената и вонредната состојба. Не за друго, за недај боже да не затреба.

- Во 1992 година, Законот за одбрана и што би рекле ние правниците, изградивме солидна нормативна рамка за операционализација на утврдените решенија. И сега природно, следува прашањето и одговорот како ние тоа го правевме: Па, најпрвин создадовме ривалство помеѓу војската и полицијата. Најмногу околу нивното димензионирање, а тоа не можеше а да нема и други реперкусии. Едноставно, како да не се знаеше кој што треба да работи на безбедносен план во државата. Па господа, има утврдено стандарди за тоа, зошто ни е сега откривањето „топла вода“.

Е прво саде оаза сме биле, па потоа се да ти било релаксирано и обучувањето и опремувањето на Армијата ги оставивме за подоцна. И ќе ми верувате ли сега ако ви кажам дека првиот хеликоптер според Акциониот

план го планиравме за 2005 година. Човече, па кај ќе ги употребиме сега овие дваесетина што ги имавме?

Следно, па луѓе, општата воена обврска ја сведовме на доброволна. Ако сам отидеш - аферим, ако не браво за тебе, шизик во маало! Ајдете ве молам, па сега нема поради тоа да ги нарушуваме меѓунационалните односи. Затоа, пак, сега имате паралелен слалом: па избирате: сили за брза реакција или АРМ.

И не е се така црно, има и комични работи. По нечии сугестии, се согласивме дека ќе градиме ефикасна одбрана, доколку, замислете согласно нашите стратегиски определби, Армијата ја димензионираме да биде што помала, а нејзината структура и опременост да бидат на што пониско ниво. Е, демек така, малку по број и со голи раце, ќе сме биле интероперабилни и интероперативни со другите кон кои сме се стремеле. Не мислеа, веројатно, нашите раководители, дека преку „Clearing house“ од една страна, и со екстра луксузните алфи и мерцедеси, од друга страна, се во вистинска насока кон градењето на мала, но модерна Армија.

А оние пак другите, да не мислеа случајно дека со крајслери без кумшлунзи, безбедноста на внатрешен план ќе се одржува сама? Трансформацијата и реформите таму се уникум. Па нив, ниту една ЦИА не би ги преживеала, господо! А за соработката со структурите на одбраната и не треба да се говори, зашто наши сме си, нели.

Џабе веземе господа - овој ни е крив, оној ние крив. Шах-мат ситуацијава ни е производ на кризата на системот на државата, ситуација кога нашата ни Република Македонија сј потешко сј репродуцира како држава и во политичка и во економска смисла. Па така, зашто ни беше досадно од многу благосостојба, Република Македонија ја претворивме во Воен „хајд парк“. Воен Хајд Парк во кој ловци со долги бради уживаат дипломатски статус, па ги возат со блиндирани автобуси и уживаат репутација на „борци за човекови права“, а ние сè тоа пропорционално го обезбедуваме.

Така годинава ќе биде запаметена по експанзија на ловциството во Македонија, по исклучително богатата „жетва“, и несомнено, по ладните глави на македонските политичари. Тие размислуваат толку трезвено, што ниту плачот на македонското население, на нивните избирачи, не помогна овие ладни глави да го ставаат во функција безбедносниот систем во одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија.

Така денес имаме рамки, многу ловци, но и многу волци, е, како ќе им биде во рамката - Господ знае!?

А во Парламентот „души што треперат“ за нашата кауза. Се брани Македонија. Гинат за Македонија! Со такви души не се влегува во историјата. Се излегува. Такви души можат да ги обновуваат своите кабинети, но не и својата земја. Таквите души можат да остават траги, но

само за полициски, не и историски „фасцикли“. Притоа, да не заборавиме: од Вашингтон до Њујорк, преку Брисел, Берлин и Париз, Република Македонија во месец февруари имаше не само безрезервна поддршка, туку и *de facto* одвртани раце во справувањето на кризата.

Но, сè беше залудно, или можеби Вие го чекавте Uncle Sem да дојде со неговите Ренцери, па тој да Ви ја ослободи Шипковица.

И конечно, отворено прашувам: дали во овој Хајд Парк имаше надлежен функционер кој отворено требаше да каже - *Јас им наредив на безбедносните сили да ја одбранат Република Македонија!* Ние правниците знаеме дека одговорноста се сноси за стореното, но и за нестореното. Убаво рече еден почитуван - *Кај ги даваме ние нив на Хаг, убави они, нив народов ќе им суди, а тоа е подобро!* Знаете зошто?! Подобро заради мојата, подобро заради нашата иднина.

Со почит и восхит кон припадниците на Армијата и Полицијата.

Марија Пустеска

четврта година, правни студии

ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ

Декадата е многу актуелна во моментов.

Само да ве потсетам оваа година се приближуваат десет години од распаѓањето на Југославија, десет години демократија во Македонија, десет години од проширувањето на Европската Унија, десет години од падот на Берлинскиот ѕид.

Берлинскиот ѕид беше симбол не на поделеност на светот на западен и источен, социјалистички и капиталистички туку беше симбол на рамнотежа помеѓу двата блока. Беше и добра заднина за лидерите на западните земји да се сликаат до него од едната, а лидерите на источните од другата страна, а беше уште поголема причина некои од нив да извикаат *Ich bin Berliner*, одекот од ова го чувме и неодамна. Во времето на Берлинскиот ѕид беше природно да се зборува за студената војна, а всушност владееше студен мир. Со падот на ѕидот беше отворена Пандорината кутија и од неа во овие десет години видовме што сè излезе. Инстант смени на политички системи, економски кризи, пад на стари раѓање на нови вождови, конфликти, војни, интервенции, делби и интеграции, грижа за општиот, а задоволување на единствено сопствениот интерес. Оттука Тачер, при падот на ѕидот, ќе им порача на лидерите на западните земји “отсега чувајте го барутот сув, зашто доаѓа време на војни, конфликти, несогласувања”. И така би!

Дури и мојата генерација може да се пофали дека преживеа три војни еден егзодус, седум влади, тројца премиери, многу митинзи, студентски протести, повеќе лидери на земји кои не тапкаат де по едното де по другото рамо, две приватизации, еден октопод, блокади од север, блокади од југ, многу дефицити, еден суфицит, ДДВ, го преживеавме ли него?! Како и да е амплитудите се движат толку брзо и од екстрем до екстрем што од мала оаза на мирот станавме Хотел Македонија, а сега сме горди лидери на западниот Балкан!

Отпочнувањето на процесот на европски интеграции значеше затворање на Пандорината кутија, решавање на конфликтите, мирен крај на војните, усогласување на ставовите, лижавче за најмалите. Се роди идејата за обединета Европа. Европа без граници, со единствен политички, правен и економски систем. Дом на сите, место каде што сите ќе чувствуваат дека припаѓаат на целината, чувство дека сите се дел од една Европа!

Европа без источно-европските земји не е Европа. Ако сакаме мир и просперитет во Европа интеграцијата на источно-европските земји едноставно е неопходна!

Но од каде £ е на Европа тој ентузијазам да се отвори пред земјите од источна и средна Европа? Европската економска унија беше создадена за стандардите компатибилни за економските и политичките системи на западно-европските земји. Дали Европа во источно европските земји гледа поле каде што си ги вежба апетитите?

Иако и јас сакам да верувам во тоа, сепак целиот проблем и не е во вавилонска Европа. Да се погледнеме во огледало. Дали ние сме идеалните партнери за оваа дама? Знаете бечка школа, балканска насока!

Што £ нудиме ние на Европа, па да можеме да поставуваме крајни рокови, услови, барања?

Затоа време е за иницијативи, време да демонстрираме дека ние граѓаните сме тие за кои постои системот, а не дека ние постоиме заради системот. Време е да заземеме ангажиран став кон нашата држава, да воспоставиме нови вредности, да се вложиме во изградбата на стабилниот економски систем, во менувањето на нашиот генетски код што се однесува до сфаќањето на демократијата и придобивките од неа. Време е да ги оставиме критиките за минатото, да си поставиме цели во иднината, да бидеме визионери, да успееме!

Само така нема да ја сфатиме Европа како мецена од која македонскиот народ чека поволни кредити, инвестиции, голем пазар за своите производи по привилигирани цени.

И конечно ќе престанеме да размислуваме по системот дај му на човекот, Натали, дај му!, и ќе изградиме држава на која сите ќе бидеме горди, која рамноправно ќе се носи со сите земји членки на Европската Унија.

Дваесет години не се многу, дури можеби се и малку за да ги постигнеме овие цели!

Затоа да не живееме според максимата *Wer zu spat kommt den bestraft das Leben*, кој премногу ќе задоцни него животот го казнува !

Иако територијално припаѓаме на западниот Балкан сепак Македонија се наоѓа на источната страна на земјината полутопка, а таму сонцето изгрева, а не заоѓа. Затоа Македонијо *capre diam*, зграпчи го денот!

Маријанти Поп-Георгиева
втора година, правни студии

БОРБА ПРОТИВ ТЕРОРИЗМОТ

Април 2001: додека ги следам вестите за случувањата во Танушевци, свони телефонот. Од другата страна Ерин - мојата другарка од Америка. Прашува како сме и доколку има потреба го нуди својот дом за нас,...*додека не се смири ситуацијата во Македонија* - вели.

11-ти септември оваа година: повторно свони телефонот, од другата страна повторно Ерин: *America has been attacked by terrorists!* – *Америка ја нападнале терористи!* Не можам да поверувам!!! Го вклучувам телевизорот и што ќе видам: навистина Римската Империја падна по втор пат! Се срушија двете згради на Светскиот трговски центар (СТО), беше погоден Пентагон - симболот на американската моќ, веднаш беа откажани сите летови во, но и кон Америка, бербата не се отвори. Штабот на НАТО во Брисел беше евакуиран, војската на САД беше на највисоко ниво на тревота, флота американски бродови беше закотвена во Њујоршкото пристаниште...

Ќе го поминеме и ова и ќе покажеме дека тероризмот нема да ја сопре американската демократија - изјавува за вестите градоначалникот на Њујорк. Демократија?! Па зар една егоистичка и експанзионистичка политика се нарекува демократија: Буш Јуниор го одобри продолжението на убиствата на невини луѓе во Ирак; Клинтон ни го пружи задоволството постојано да слушаме за скандалот Левински, бомбардираше во Судан, Авганистан, Ирак, стигна дури и до Србија; Буш Постариот ги нападна Ирак и Панама, Реган бомбардираше во Либија за да му одржи лекција на Гадафи и ја нападна Гренада... да не продолжувам понатаму.

Ќе речеме сето ова е минато. Светот како така го поминал. Мене потешко ми паѓа што тероризмот како појава на едниот дел од светот се наградува со договори и менување на какви било правни акти дури и највисоките, а на другата страна со бомби и проектили. Тешко ми е да сфатам дека сите земји сега изјавуваат дека ги поддржуваат САД во борбата против тероризмот, а пред некое време го поддржуваа бомбардирањето на Југославија затоа што не дозволи одделување на покраината под притисок на терористи... Зачудувачки бргу ги менуваат мислењата и критериумите - би рекла.

Да, жално е што беа урнати зградите близначки - симболот на Њујорк изградени пред само неколку децении, но жално е да се гледа и како е вандализиран Лешочкиот манастир - симболот на македонската писменост, стар 800 години.

Навистина е жално тоа што уривањето на Пентагон беше прогласено за безумен терористички акт, а уривањето на зградата на Радио Телевизија Србија за легитимна цел при „хуманитарната акција“ на бомбардирање.

Жално е што светот требаше да ја дочека и оваа трагедија за да види дека плачот и болката на американските мајки се исти како и плачот и болката на иранските, авганистанските, босанските, македонските, албанските и сите други мајки во светот.

7-ми октомври: напад врз талибанските позиции во Авганистан... Искрено, ја поддржувам намерата за решително справување со тероризмот, но не може никој, па дури ниту една земја како Америка, да си дозволи борбата против тероризмот на една страна од светот да ја води решително и безусловно, а на друга - воздржано и соодветно. Таа борба е само борба без крај и ништо повеќе, затоа што со таква борба секогаш ќе постојат оние луѓе кои ќе слават за американските неуспеси и жртви, а патничките авиони кои како „несрекен случај“ ќе се рушат во предградијата на големите американски градови.

За да се спречи таа војна без крај, од оваа говорница ѓ порачувам на „меѓународната заедница“ да ги преиспита своите ставови и акти. Зашто човечки е да се греша, но доблесно е да се признае грешката и да се прифати нејзина исправка!

Дејан Михајловски

четврта година, студии по новинарство

НАТРАПНИЦИТЕ ВО НОВИНАРСТВОТО

Од темни зори на утрини летни,
до никоја доба на вечери зимни,
тој гладно пие тагата наша,
и потта, и крвта, и снагата ни...

Рацин, “Тутуноберачите”.

И додека сј уште ме следите, да ви кажам. Денеска нема да говорам за “тутуноберачите”. Мојата тема се новинарите, или попрецизно кажано, за “НАТРАПНИЦИТЕ ВО НОВИНАРСТВОТО”.

Што ти било убаво да бидеш новинар, но... Има многу новинари, само малкумина се оние вистинските. А кога ќе видиш, ретко кој знае што е тоа вест, што е тоа коментар, за статија и цртица да не зборуваме. И само слушни ги како се фалат. Овој завршил земјоделски, оној ФФК, онаа е на ПМФ, а оваа се уште студира медицина, додека дипломираниот новинар... Дипломираниот новинар е главен бизнисмен на бит-пазар. Браво!

Замислете ситуација!?! Јас и некоја од многуте “мисици” конкурираме за работно место. Јас новинар со диплома, а таа студира на некој од многуте факултети. Кого ќе изберат? Што мислите?! Ќе облече мини, да не кажувам сега до каде... и... Сите ќе гледаат во неа. Никој нема да ја слуша. И тоа ти било новинарство. Смешки! Божем само убавината го прави човекот. А забораваат дека... Знаете што мислам, некој може да се навреди.

Не! Немојте да ме сфатите погрешно бидејќи јас не ве обвинувам. Ниту, пак, ви завидувам. И меѓу вас може да има добри новинари, но да бидеме рамноправни. Не е убаво вие да имате резервна, а ние само оваа работа, зашто знам дека еден ден ќе ви дојде преку глава да бидете седма сила. А ќе речете, така е тоа во другите земји. Но, мене не ме интересираат ниту САД, ниту Германија, Франција или Англија. Мене ме интересира прво да видам што се случува во мојот двор. А таму нешто не ми мириса убаво.

Па, зарем бидува новинарот со диплома да биде во конкуренција со некој келнер, учител, доктор или правник за да дојде до работно место? Кажете ми!? Сепак, таква е нашата судбина. А јас доктор да бидам не можам, сум немал соодветен факултет. Во суд не ме примаат, јас сум, сепак, новинар. Значи се ценат сите факултети, освен тој со специјалност за новинарство.

Колку само проблеми ни направивте. Но, ако ни е. Самите сме си виновни, зашто ние го дозволивме тоа. Молчевме кога требаше да зборуваме,

а и кога ќе се осмелиш да кажеш некој ќе ти ја затвори устата. Сега е можеби доцна, но барем јас не се плашам да £ погледнам во очи на вистината. Не! Ова не се мои комплекси, ниту фрустрации. Ова е само болната вистина за новинарството во земјава.

А, Наполеон Бонапарта рекол: *“Доколку ги пуштам уздите на печатот, не би се одржал на власт ниту три дена”*. А зошто ви го зборувам ова? Затоа што, вие станавте новинари со партиски книшки. Вие станавте новинари за туѓи интереси. Вие добивавте коли и станови со парите кои на друг му беа попотребни. И оди сега врати се на стариот колосек. Е, не може. Па, нели кога ќе навикнеш некого тешко се одвикнува, а штом еднаш ќе дадеш, после постојано ќе... Но, знаете како е?! Колку помалку знаеш толку полесно те манипулираат. Денес уздите вие самите ги нудите. И чинам сега е јасно зошто тие земаат 2000 марки месечно, а јас 8000 денари кои често знаат да бидат и помалку. Тоа е така бидејќи вистинските новинари, Господа самонаречени новинари имаат три работи коишто Вие ги немате: гордост, чест и достоинство. Или, накусо кажано, имаат свое ЈАС. Тоа никако не им се допаѓа на вашите газди. Долга и болна приказна, но другпат за тоа.

Но, мене не ме плаши конкуренцијата, бидејќи јас знам колку вредам. Ракометот ме научи на многу работи. По победа се радувате еден час и продолжувате да мислите за следниот натпревар. По пораз морате да ги најдете грешките и се подготвувате за следниот меч. Преку ноќ не се освојува пехарот од Лигата на шампионите. Потребни се години работа и работа за да се дојде до резултат. На крајот сигурно ќе победам, освен ако некому пак не му попречат моите ставови.

Еден познат спортски новинар, кој пред кусо време замина во пензија во една пригода рече: *“Додека бев во војска ми рекоа да објаснам нешто. Морав да бидам разбирлив за оние со основно, јасен за оние со средно и интересен за оние со високо образование, а да не бидам погрешно разбран”*. ^ инам, успеав да го постигнам тоа.

П. С. А, “Тутуноберачите” на Рацин. Па, сменете го овој збор со дипломираните новинари. ^ инам поентата е иста, зарем не. Маките се многу големи.

Мишо Докмановиќ

четврта година, правни студии

КАКО ПРЕСТАНАВ ДА БИДАМ МАКЕДОНЕЦ

Почитувани,

Пред 57 години нашите дедовци создадоа нова нација зародена во слобода и посветена на мислата дека сите луѓе се создадени еднакви. Денес сме вовлечени во граѓанска војна во која се проверува дали оваа нација може долго да истрае. Ако пред две години од оваа иста говорница јавно изјавив дека и покрај српското презиме јас сум Македонец, моето прашање за вечерва гласи : Како престанав да бидам Македонец?

Јас сум вмронец и имам храброст и гордост да го кажам тоа. Семејството на мојата мајка потекнува од едно од најреволуционерните села во битолскиот крај. Мојот прапрадедо, Наум, заради заговор против Турците бил осуден на 101 година затвор и бил испратен во прогонство во Анадолија. Пешки и во окови. Стигнал и до Ерусалим. Зошто? Во чие име? За кого. Се разбира за Македонија!

Тоа е единствената причина зошто се чувствувам онака како што се чувствувам. Во последните десет години таа идеја, идејата на ВМРО како да исчезнува и ви се допаѓало тоа или не, ние Македонците докажавме дека не сме способни да имаме своја држава и да управуваме со неа. Сите се занимававме со,, Договорот со рамка,, при тоа заборавајќи на единствената вистина од другата страна на стаклото и таа гласи: Што ќе ни е рамката, ако ја загубиме државата!

Вечерва јас обвинувам. Обвинувам за загинатите и за ранетите, обвинувам за разурнатите куќи и за испустените домови, обвинувам за 100.000те македонски бегалци во сопствената држава, обвинувам за 400 000 невработени, за половината милион сиромашни. Трагедијата се состои во фактот што додека сето ова се случуваше една партија многу добро ја искористи целата ситуација. Дали знаете како се вика? ВМРО Банкарска.

Наскоро и другите членови на арамиската дружина наречена политички партии ќе дојде и пред вашиот двор. Овојпат без пица, без десетка со кромид, само со пораци што ќе гласат: Уставот го сменивме, јазик им дадовме, полицијата ја поделивме, ќе воведеме федерација ако треба; ние се чувствуваме способни да растуриме држави десет!

Но, виновни сте и вие самите. Во сопствената држава се радувате кога ќе ви ја скинат пријавата за сообраќаен прекршок, кога ќе ви напишат десетка која не сте ја заслужиле само затоа што го имате вистинското презиме, се радувате кога судот ќе пресуди во ваша полза само затоа што правдата вреди 2000 илјади марки. Јас се срамам од тоа. Се срамам што с; повеќе и повеќе

Македонци ја напуштаат државата токму од овие причини. Верувајте, никакви програми, амандмани и преамбули, договори и преговори, омраза и митинзи нема да ви помогнат доколку продолжите да се однесувате според принципот: Таткото во Москва, синчето во Вашингтон, а мама; мама на Месечината.

Единствената надеж ја гледам во оние храбри луѓе, живи и мртви, коишто се бореа и сј уште се борат за Македонија. Во нив ја препознавам храброста на мојот дедо. Светот или нема да го забележи или нема долго да се сеќава на она што го говориме овде, но никогаш не ќе го заборава она што тие го направија. Во името на нашата слобода, на мојата слобода да зборувам вечерва пред вас оставија сираци, родители, сопруги. За тоа им благодарам.

Јас сум бипатрид. Тоа значи дека имам две државјанства, две татковини, два пасоши. Првиот пасош ми овозможува километарски редици за виза исполнети со мирис на пот, третман на криминалец на секој граничен премин во Европа, а кога ќе се вратам ме пречекува задолжителниот поздрав на влез: 5 марки, дезинфекција!. Вториот пасош ми овозможува да патувам без визи, висока стипендија и поголеми можности за сигурна и добро платена работа.

Сепак јас останувам тука. Тоа е мојот патриотизам.

Јас сакам да покажам дека овие луѓе не умреа залудно. За да го направам тоа ќе мора да ја добијам и, пред сј, да ја слушнам Вашата поддршка.

А, ако таа поддршка не ја добијам, наскоро, многу наскоро, не само јас туку и сите вие ќе престанете да се чувствувате Македонци.

Црна се чума зададе таму долу Македонија! Дали ќе се најде јунак чумата да ја пропади?

Мате Ѓорѓиевски

четврта година, правни студии

ВОЈНА ИЛИ ЉУБОВ

Започнавме да ги одбројуваме последните денови од оваа прва година на 21-от ни век. За многумина, последните денови од нашето постоење. Токму така: во сопственото себеуништување се доведовме до критична точка. Ги прегазивме сите морални принципи и норми коишто самите ги поставивме и врз кои досега го градевме човештвото. Престанавме да веруваме во она што значеше заемно разбирање и почитување, толеранција и соработка, човечност.

Делува застрашувачки она што му го сторивме на светот, зарем не? Е, па така е тоа кога секому што ќе му се присака нешто му дозволуваме да го оствари со оружје в рака. Сакате повеќе права-слободно посегнете по оружјето. Повеќе од сигурно е дека ќе се извлечете неказнето, зашто правото не функционира. Тоа е суспендирано во корист на политиката на посилните и помоќните.

Па ги слушавте ли државниците на западните сили како се тешеа себеси дека бомбардирањето на Авганистан било во согласност со повелбата на ОН, во која, патем речено, експлицитно стои дека само Советот за безбедност ја има ексклузивната надлежност да одобрува примена на оружјена сила. И кога човек ги слуша, не му е јасно: Дали тие сметаат дека сме глупави, дали воопшто некогаш ја прочитале Повелбата, или сепак нивниот цинизам не познава никакви граници?!

Па, замислете си каков би бил светот ако секоја од речиси 200-те држави членки на ОН почне да ја практикува оваа апсурдна идеја дека самоодбраната подразбира напаѓање друга земја-членка, со софистицирани оружја илјадници километри далеку од сопствената територија. Каква иронија!!! На овој степен на цивилизациски развој, некој да ни го промовира правото на џунглата!

Истите тие себични и самонаречени миротворци, олицетворени во НАТО не само што на ваков начин ја исмејуваат Организацијата, туку и комплетно ја маргинализираа нејзината работа. Зарем примерот со Македонија не е доволен доказ за тоа? Рецептот кој силниот запад го искористи и овде за остварување на своите цели-веќе виден: добро испробана и проверена тактика на раздели па владеј + манипулација + лицемерие + пропаганда. И одеднаш, луѓе кои дотогаш живееле во мир, стануваат крвни непријатели. А потоа...? Е потоа, како од сцените на лошо режираните филмови со тематика од Дивиот Запад доаѓаат каубојците во нивниот им својствен стил, за да ги смират дивите индијански племиња и да воспостават

повторен ред... И сето тоа во името на меѓународната заедница! Ако ова не е болна хипокризија, тогаш кажете ми што е!

Па, зар не бевте вие, господа Американци истите тие што се осмеливте нам да ни држите предавања за човекови права? Та нели конфликтите се решаваат исклучиво со мирни и демократски средства? И што, можеби очекувате фрлањето пакетчиња храна паралелно со фрлањето бомби да го оквалификуваме како длабока хуманост?! Истите вие, кои сега барате сојузници во борбата против тероризмот, зар заборавивте дека до пред извесно време го поддржувавте и помагавте таквиот во Македонија?

Ние не можеме толку лесно да заборавиме. Ниту пак да простиме. Зашто болат сеќавањата кога одбраната на македонската територија, на македонската гордост, чест и достоинство за вас беше само несразмерна употреба на сила. И по којзнае кој пат во историјата, наспроти очигледната неправда, дозволивте Македонецот да ја наведне главата. Сепак, внимавајте господа, сечие трпение, па и македонското има свои граници!

А вие, очигледно веќе успеавте да преминете нечии прагови на толеранција. Некој имаше и дрскост тоа и јавно да го демонстрира. Точно, тоа беше сторено на потполно неадекватен начин и со крајно нехумани средства. И сега, дел од светот се згрозува од најбруталниот терористички акт во историјата и бројката од 5000 жртви, дел од светот ликува во себе, а јас прашувам: Дали конечно ги научивме лекциите од сето тоа?

Ги има неколку: Лекција прва- најпосле сј се враќа, сј се плаќа; Лекција втора - нема кокетирање со тероризмот, без разлика во каков облик и на кое место на Земјата се појавува; Лекција трета - никој, ама баш никој, нема право да изигрува и светски полицаец и светски судија и светски егзекутор во исто време.

За крај, мојот апел до вас. Не губете надеж. Можеби светот и нема да стане место во кое ќе владеат хармонијата и среќата. Можеби Америка и може да го сруши целиот свет. Но да не заборавиме. Ние имаме доволно љубов за повторно да го изградиме. Затоа вечерва, кога ќе отидете дома, опуштете се и водете љубов... Нема подобар начин да се убедиме себеси дека НЕ војната, НЕ парите, НЕ омразата, туку Љубовта е она што сј уште го движи светот!

SLIKI

Димче Анасиев

прва година, правни студии

ГЛОБАЛИЗАМ ИЛИ НОВ СВЕТСКИ ТОТАЛИТАРИЗАМ

Невозможно е човек да се одбрани од впечатокот дека луѓето мерат со погрешни мерила; дека се стремат кон успех и богатство, потценувајќи ги притоа вистинските вредности.

Со немилосрдниов процес на глобализација на удар доаѓаат оние заедници кои успеале да задржат определена културна автономија и идентитет. Ни го пропагираат идеалот на “слободен и суверен поединец” но, откако од него ќе направат стока за широка потрошувачка, го превоспитуваат во пасивен и заслепен следбеник на идеалот на парите, насилството и сексот...

Екологијата на нашиов животен стил стана загадена; нашето мислење стана загадено; нашата способност да ја контролираме сопствената судбина - исчезна. Комплексот на пониска вредност што некој еднавпор постојано ни го наметнува ја прави неизвесна нашата иднина. Живееме во општество кое е програмирано да не трае долго. Светов полека станува подрачје на диктатура на најсилната страна.

Денес, постојат само неколку слободни држави (од кои една е особено слободна). Сите други се во позиција да играат онака како што ќе им свират Големите.

Без каква било посериозна опозиција, процесот на “глобализација” реално ги потчинува сите други тенденции. На тој начин најдиректно се хендикепирани земјите кои својата историја ја развивале во поинакви културни рамки. Проблемот е токму во тоа што овој процес на претворање на светот во “глобално село” не остава простор за никакви поинакви варијанти. Фрапантен, но веродостоен е фактот дека глобализаторите го доведуваат светот до духовна униформираност.

Овој тренд на суптилен неоколонијализам, практично, ги опфаќа сите земји. Тие се принудени да ги кастрираат сопствените традиционални вредносни системи - та да се престорат во неефикасни имитатори на животот кој никогаш не бил нивен.

Само до пред 10-на години перфидниов термин “глобализам” одвај и да беше користен во академските трудови. И од никаде - сега терминов го има насекаде. Ни го претставуваат како светски процес на приближување на народите, како процес во кој божеме поголемите ќе се грижеле за помалите. Но, има нешто, во суштина погрешно во овие вербални фатаморгани - никој не ја кажува вистината. А, вистината е дека овој “нов светски тоталитаризам” е процес на огромна централизација на моќта и капиталот во рацете на

олигархиските семејства од САД и Велика Британија; Ова е процес на вистински пцишта; Овде не го сакаш човекот - овде го јадеш; Тоа е принцип; единствениот принцип според кој овде се живее.

Меѓународните бирократски машинерии со своите строги економски програми за некаков си “квази-одржлив развој” на земјите од Третиот свет придонесоа за гладната смрт на илјадници луѓе!

Кога е случајот успешен - успехот неминовно си го припишуваат себеси, но кога сј ќе тргне наопаку - тогаш владите се виновни и корумпирани. Овие заштитници на моќните милијардери и мултинационални компании со својот економски терор, немилосрдно ги осакатуваат економиите на, и така, закржлавените мали државички, кои се само ситни риби без никаква можност да се токмат со овие чудовишта.

Треба ли да им заблагодариме на овие гломазни западни структури што сиромашните земји ги направија уште посиромашни од порано?!

Лицемерие е, уште повеќе безобразно е во вестите на корумпираните медиумски хиени како BBC и CNN, да гледаме долготражни прилози за тоа како господата со свечени вратоврски од седумте најразвиени земји ни филозофираат за идниот развој на државите во Африка, а ниту минутка внимание да не се посвети на анализа на причините поради кои илјадници луѓе протестираат пред луксузните хотели и брутално се апсени и претепувани од добро обучените полицајци...

Ако, на крај, ја прифатиме девизата дека “најдобрата постапка е онаа што обезбедува најголема среќа за најголем број луѓе”, тогаш со право можеме да констатираме дека глобализацијата ни од далеку не е она што се обидуваат да ни го претстават меѓународните лихвари, туку дека е процес кој, наспроти сј, дефинитивно ќе ни направи поклоници на доларот како единствен критериум за вреднување на луѓето!

Стевче Дечев

втора година, правни студии

ДИВА ГРАДБА

Некои ме викаат епидемија. Немам чувство. Не мразам никого. Со други зборови не дискриминирам. Не ми е важно дали имате секс за пари или за без пари, или воопшто го немате. Не ми е важно дали сте во брак. Дали сте хомосексуалец, хетеросексуалец. Наркоман. Дали одите во црква или во цамија. Не ми е важно дали сте добри или злобни. Дали знаете кој е Хари Потер. Дали летате на метла или во Конкорд.

Роден сум како Табула Раза. Постојам како дива градба и секој момент чекам да ме урнат. Слушам авиони, гледам хеликоптери. Гледав и со сопствени очи, ама ме прогласија за туѓинец. Никогаш не палам светло, за да не ја видам темнината. Преку грбот на другите го полнам сопствениот стомак. Јас сум активен слушател. Сите велеа: „патуваме кон комунизмот“, а јас барав леб. На тоа ми одговорија дека кога се патува не се јаде.

Не се дружам со леви или со десни политичари. Се држам до средината за да не паднам. Јас сум централист. Ги исклучив алармните уреди и сега насекаде ме маваат удрените. Директно во центарот.

Мене сј да гори баш ме боли. Само ми е важно да добијам наградно прашање или донација. Јас чекам. Тоа ми е единствениот вишок. Половина од ова што го зборувам можеби е бесмислено, но ќе продолжам за да може другата половина да ја разберете.

Пред да дојдат Германците, немав ништо. Кога дојдоа ми зе доа сј. Сега сум свој на своето.

Во поново време учам. Тоа го правам и кога работам и кога се одморам. Дури и кога спијам. И научив дека услов за демократија е покорување на нормите. Дека закон е она што важи за сите. Дека законот е еднаков за сите, ама не е пред сите. Некои се пред законот. Научив дека волкот на волкот му е човек. Дека манекените и новинарите страдаат од самобендисаност, а политичарите од народот. Затоа распишаа предвремени избори на 15-ти септември. Сакаат да изберат подобар народ. Го бараат под шифра орудието што зборува или накусо роб. Научив дека сј што не е дозволено е забрането и дека на власт доаѓаат само криминалци, кои за да не одат во затвор целата држава ја претвораат во ќелија.

Хоби ми е барањето. Барав и во јајцето влакно. Затоа секој ден јадам само кајгана. Го барав и човекот, ама дознав дека борбата за живот го претворила во животно. Тој еволуирал. Сега е во форма на лисица, тигар, скорпија, лав, орел или политичар. Затоа имам криза со идентитетот, ме нема

доволно во Уставот и на рентгентските снимки. Не знам каде припаѓам. Не знам како да се декларирам.

Затоа одлучив дека сум против Западен Балкан, бидејќи соседите ќе бидат големонационални држави, а јас повторно расцепкан. Затоа сум за Балкан без граници.

Ако времето е пари, знам колку е часот. Извинете што дел од него изгубив на вас. За надомест, можете да донирате на мојата жиро сметка. Ќе ве чекам.

Маргарета Куртиќ

прва година, правни студии

ВИЗЕН РЕЖИМ

Патувањето во странство за македонскиот граѓанин наместо уживање значи големи маки, зашто не може да се патува без виза. А вадење на виза пред некоја од амбасадите значи туркање со денови, носење купишта документи, а богоми и пари. Но без разлика дали ми треба виза или не, јас решив да одам некаде за Нова година. Го отворам атласот и разгледувам. Прво што е тука блиску? Бугарија, Грција... За Бугарија не ми треба виза но и покрај тоа не одам. Кога бев летоска на одмор една Бугарка во најлоша смисла на зборот ме праша: Од кде си момиче? - Од Македонија. А Блгарче! - Не Македонка сум. - Еми сичките сме едно ешто. Си велам ако сите сме биле едно ешто тогаш они се Македонци. Грција исто така отпаѓа. Треба да чекам со денови пред грчката амбасада за да добијам виза и потоа да отидам таму и да ме зафркаваат. Кога бев еднаш во Грција еден келнер ме праша од каде суму? - Од Македонија? Ка Македонија? Нема такво? Сто е тоа ре? Ти мислис на Скопје? Јас барем мислам будало една. Ниту го прашувам од каде е ниту му барам нешто. Како беше она туѓо не сакаме свое не даваме. Сега тука е малку дискутабилно дали е тоа нивно или наше, ама јас само сакам да одам на одмор. Ниту се шетам со пароли и бомби, ниту имам територијални претензии.

Си велам - Ај па и не мора да е толку блиску. Гледам во атласот Јапонија, башка не ми треба виза, ама парите ќе ми стигнат само за авион, па кога ќе стигнам таму ќе треба да барам работа на црно. Литванија, Романија, Украина, Русија. Нее! Не сакам во цутот на младоста да загинам од бомба на некој Чеченец. Во Турција било убаво, но не сакам Турци да ме штипкаат по улици, доста сме им биле пет века турско. Е каде де? Зјапам во атласот. Франција, Данска, Шпанија, Финска, Норвешка, Монако, Швајцарија...нема шанси да добијам виза, а за Бермудите, Хаваите и Бахамите немам пари ни за еден час. Го вртам атласот. Што ми остана? Ирак, Иран, Бејрут, Зимбабве, Кувајт, Азербејџан. Еј, па може од финта да одам во Азербејџан. Кај беше за Нова година? Во Азербејџан. Ха-ха ха. Супер ми се плаче.

Нема смисла колку убави места има на планетава, а ниту стотинка од нив нема да видам во овој живот. Ај можеби во другиот ќе бидам птица, па ќе летам од земја во земја. Но, сепак кога ќе размислам и малку подобро, можеби и најдобро ќе биде да останам дома за Нова година, мислам во Македонија. Не ми требаат многу пари, а и нема да губам време и трпение пред некоја од амбасадите за да добијам виза. Го оставм атласот и ја земам картата на Македонија. Гледам Скопје, Охрид, Струга, Прилеп, Битола, Штип, Струмица... Колку убави места имало во Македонија, а јас сакам да одам во странство. Не, ќе останам тука во Македонија, а се надевам и Вие.

Емина Амит

прва година, правни студии

ДЕНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Потекнувам од старо градско семејство. Секогаш сме биле работливи, родољубиви но ниогаш не сме припаѓале на ниту една политичка партија. Имотот на моите дедовци :куките, бавчите, лозјата, белиот кабриолет, трпезаријата од црвено црешево дрво сето тоа било конфискувано.

Мојот дедо бил осуден на смртна казна, бил прогласен за непријател на народот и државата, а му била изречена и споредна казна – конфискација на целокупниот имот. Само затоа што бил богат.

Сепак народните власти го помилувале. По НОБ во поранешна Југославија тој го вгради својот живот во изградбата на земјата. Имотот отиде во неповрат, остана тагата.

Сега, по пет децении со законот за денационализација и соодветните подзаконски акти се појави надеж дека имотот кој бил одземен од државата со т.н. присилни прописи ќе се врати на поранешните сопственици и нивните наследници. Значи и на моето семејство.-пауза

Меѓутоа каква иронија во држава во која не владее правото и институциите на системот и постапката за денационализација се одвива по партиски критериуми.-пауза

Да ви објаснам. За четири куќи во центарот на Скопје добивме решение за доделување на имот од ист вид и записник со кој имотот, односно становите ви се даваат во владение. Според словото на законот се чини дека тоа било единствено можно, но не и соодветно.

Меѓутоа фактите сведочат нешто друго. Кога ќе отидете да видите што сте добиле, тоа се четири стана во некоја од приградските населби.

Значи, за четири куќи во центарот на Скопле сте добиле четири стана а, кога ќе отидете да ги побарате зградите ќе заклучите дека изградбата уште и не започнала.

Зградите можеби ќе се изградат, но што ако за истите тие станови и други поранешни сопственици и нивни наследници добиле парче хартија.

Тогаш изгледа дека единствено што ни преостанува е да ја тужиме државата. –пауза

Заклучок - Правото на споственост не застарува. Со законот за денационализација постоеше надеж дека ќе се исправи децениската неправда сторена на поранешните сопственици и на нивните наследници и дека ќе се врати имотот кој бил одземен со т.н. присилни прописи. Но тоа е можно единствено во држава каде што владее правото и институциите на системот. Партиската припадност не смее да биде мерило за остварување на права или пак критериум на привилегии, сите граѓани се еднакви пред законот. Сепак на крајот остана тагата.

Панче Ќосев

трета година, правни студии

СТРУМИЧКИ ЛАКРДИИ

Чера си дујдех ут Струмица и сичко шо сакам да кажам ки забравах оти пато ду Радувиш уше 13 км ус тажна коцка, се дупка ду дупка.

Ама, фала му на Госпут за нашио пат оти он ак не беше железница ки ни направаа. А и за шо ки нее.

Ми нии Стумичане си имме карнавал, си имме вечери на Ристо Шишков га имме целта естрада на народни македонски нувокумпонирани пеаче а, чак и прецедатело е наш. Па железницата нек оде у Паланка.

Е арно ми текна ка ки дооте на карнавало, а вај гудина викат ки било ного убаво.

Таа коцка ут 53та наштите да не флезе тешка индустрија. Ама таа флева ут баиро.

Кустуране и Липувци варници имат на секоо коше и ако некуј сее вузил су аруплан, ут горе се гледат как да чурљат уцаци ут некуј фабрики шо са скриини низ дарвата, оти границата а блиско.

Дуваѓат тука и разни тргофци парво су ташни сус марки а саа сус евра за да купат ут тии наши екулошки производе.

Гудиинта да не ни се пуфторе беше ного дуждиљава и пуроето ут баиирто 10тина пати гу пуплави градо укулу кужаарта.

Канлизацијта повеќе е затакнана утколко шу тече а и тува шу треба да тече не тече. Накај Дабиље не удејте, оти там негде завршува пукриинта канлизација. Ут там на доле се си тече утвоорно и нем да мислете ду дек са воозте оти некој ду вас гжнж направил белјата.

Саа ни дуваѓе и снего и шо да прааме да не не путупа и как да избегаме ут ланските кавѓи на Мара сус царвеенте панталоне и Зујца сус сиинта цилетка фжрљајќи си гу снего ут двор у двор. Ама и двете се руднини на Митто директоро на шкоолто и затова Митто па ке си остане директор, ути и ут двете има пуддржшка.

А па Ваасто ду депонијата у Тракајна гледаше бишки, само ут тава живееше и ка дујде Тракајна сас пато за Валандово и мосто за Гратско Балдуфци, ујде и неговијо бишкарник. Некни Кољо лувциита дудек га ораше нивата ги најде и них.

Ут пжтате ништо не биде, а ни ут чушките ни ут френките нема некуј аир.

Бустано ни устна н нивата, вај гудина беше калемен на лејка. Па руди кату никоо гудина. Па ни на царвеента вага у Дабиље ни на сиинта у

Василево не му ги земаа лубениците. Ујде најде човеко и прудаде ги на Беласца. И Беласца ки била прва, па чувеците и лубеници шутират.

Шо са смеете, да не ви личеме на карнавал?

Па нии и стварно сме карневале. Треба ли и нии да са дигнаме на пушка, да тераме Рамкувен договор за нас карневалто кои изгледа само успеваме да ви насмееме?

Дали треба да тураме точка у Рамковио договор замена ајвер за месо секуј месец или заради това шо ни има повеќе ут двајсе посто низ Македонија и нашио т.н. дијалект да стане службен јазик?

Ду куга ки ни са смеете, ду куга ки си са смееме какви клонове сме, Паљачо е гола вода за нас?

Ду куга. Ду дек не дигнаме револуција ли?

Е, ама ду тугај не ни устанува ништо друго туку да си ооме за Куклиш пу пато направен ут вујниците, да си палеме свеќи на Св. Петнајсе и да ооме кжј Ѓорѓето гледачо за да ни каже каква ќе нее гудиинта и шо ќе сееме пу коцката: Македонфедерација или Евроинтеграција.

Слободан Јаневски

четврта година, правни студии

ВРЕДНОСТИ

Јас, гордиот син на најголемиот Македонец Александар III, згрозен од сивите подмолни премрежија на историјата што ја слушам веќе дваесетина години, свесен за себе и за својата мисија овде, Ве прашувам: Кои сте, од каде сте, што сакате?!

Молчите...

Можеби ги очекувате резултатите од генетското истражување на некој самонаречен литерат кој тргнал да ги открива Македонците, а ни самиот не знае каде да ги бара. Можеби во некоја пуста Сибирска област или зад некој автопат. Можеби на некој стадион?

Замислете. Најголемо откритие на Новиот век “Македонците”. Да, да. Истите оние Македонци кои градеа палати, цркви и манастири, имаа свое писмо и несебично ја ширеа својата култура. Додека Климент и Наум народот свој го просветуваа, во Охрид крај води езерски, во прво Школо Словенско, низ Европа - сј уште трчаа диви животни. До кога оние што не се познаваат себеси ќе ни кажуваат каде е колевката на цивилизацијата. До кога ќе дозволуваме да се тргува со историјата, со вековите, врежани во иконостасите изработени од познатите ни резбари и копаничари.

Колкумина од нас си ги познаваат своите корени? Умееме ли доволно да си ги цениме? А некој ни изгради татковина врз темели од крв и коски. Сите кои живееле на оваа почва. И Александар, и Самоил, и илинденците, и партизаните. Сите тие носеа ист идеал - слобода, иста судбина - смрт. Сите тие се жртвуваа во едно име, во името на човекот, беспомошниот скитник или програмираниот братоубиец - сеедно.

Делото на Гонца Бојациу некои го наградија со Нобелова награда, некои со спомен обележје, а некои од нас безобразно го газеа. Онака како за благослов од светец.

Може ако добиеме уште еден Нобеловец ќе знаеме да му го дадеме вистинското место. Можеби дури тогаш вистински ќе ја почитуваме кралицата на ромската песна, која на илјадниците концерти ширум светот, не заборава да каже дека доаѓа од Македонија. И понатаму ли ќе се срамиме или чудиме кои се и што значат за македонската песна, бисерите од чии грла произлегоа: “Зајди зајди”, “Судбо моја”, “Зошто си ме мајко родила”.

Спортистите, пак, се посебна приказна... Тие најдобро се чувствуваат во Македонија. Не затоа што дома си е дома, туку зашто само овде во сопствената земја, едноставно никој не ги ни забележува. До кога ќе се радуваме и ќе ги славиме успехите на туѓите земји? Или конечно на тоа ќе

ставиме точка со успехот во Саутемптон. Ќе сфатиме дека имаме свои вредности и ќе почнеме ли конечно да се радуваме и да се гордееме со домашните успеси.

Па, како може да очекуваме да бидеме почитувани во светот, кога самите не ги цениме сопствените вредности. Но, како да постои некое напишано правило кај човекот. Тој да станува свесен за вредноста на нешто од кога ќе почувствува дека ќе го загуби или од кога веќе го изгубил. Со мислите како да станува поблизок до нештото откако физички се оддалечил и желбата станува поголема колку што е таа потешко остварлива. Да имаш сј, а да немаш ништо. Да не знаеш свеќа каде да запалиш.

Земјо вековна со мирис на антика и темјан, нека во твоите преградки заблеска сонцето, нека замолкнат грешните гласноговорници!

И оние што чепкаа по зајазленото време, ставајќи прав врз вистината, понизно нека се поклонат пред твојот непокор!

И кога ќе стивнат пискотниците од Галичник до Река, кога “Тешкото” ќе биде спомен, кога свездата ќе се роди во “Белите мугри”, таму каде што ќе го чуеш кавалот во срцето - таму е твојот дом. А дотогаш вакви какви што сме, само Господ нека ни е напомош.

Илија Илијовски

прва година, правни студии

КОРЕНОТ НА ГНИЛИОТ КОРЕН

Тероризмот и смртната казна се брат и сестра. Зошто? Затоа што казнивото и неказнивото убиство имаат иста цел - да одземат нечиј живот. Затоа што државата, спроведувајќи смртна казна, го прави истото што и терористот. Само тоа е “легално” нели. Ако некого осудите на смрт затоа што убил некој друг, тогаш и Вие се поистоветуваат со него. И Вие станувате убијци.

Но некому за ова не му е грижа. Па нормално. Ќе даде некој милион за да отидат некој милион луѓе и да изора некоја земјичка, а кај него никој не смее да се меша. Ќе осуди неколку илјади луѓе на смрт за да ја прикаже “ефикасноста” на своето судство и ќе нападне некоја земја за да го оправда големиот воен буџет и никому ништо. Но прашањето е кој е овој или кои се овие? Тоа се Гордиот Албион и Новиот Албион. Од досада нема што да прават, па туку ќе им текне некому да му запеат некоја песна. И тоа некогаш куса, некогаш долга или пак во повеќе делови. За жал и нам ни испејаа една. А таа звучеше нешто како:

*Македонијо зрело јаболко
Не гледај така под око
Душата ќе ти ја извадам
Срцето ќе ти го откорнам.
Со авионче ќе долетам
Парче ќе те направам
Како Ирак ќе цвикаш
И нема да се изнацвикаш.*

Не дај боже да има уште некоја строфа. Но не грижете се. Барем тие не се грижат. Додека некое дете ги губи родителите во војна, тие спокојно се капат во своите луксузни бањи, а притоа еден од нив, Гордиот Албионец генерал-секретар, увидел дека неговиот часовник е водонепропуслив. Или, додека нашите се бореа на упориштето кај Скопје, тој, Пиринејскиот тореадор се закануваше дека ќе прати авиони над нас затоа што сме употребиле прекумерна сила за одбрана на татковината. Додека некоја мајка го жали чедото загинато во војна, Хуниор проповеда мир, демократија, слобода и неприкосновеност на човечкиот живот. А тие кај Тигар и Еуфрат најдобро ја почувствуваа неговата демократија. Ги напои со нафта.

Е, па Хуниоре, ти генерал-секретаре и ти тореадоре, ние овде не пиеме нафта. Нам тие финти не ни ги продавајте. Или ќе ни ги продавате. Се додека очите си ги вадиме. Извинете. Нашите лидери очите си ги вадат, а народот страда. Токму тој народ ви вели: *ОСТАВЕТЕ НЕ ДА ЖИВЕЕМЕ!* Малку ни се нашите проблеми, па уште и вас да ве тинтраме. Што саката? Ја сакате Солунска Глава, Кодра Фура, Криволак? Е, нема ништо да добиете! Ви се колнам во името на овој народ, дека се додека има макар и еден жив Македонец, Македонија ќе биде таква каква што е, го сакале тоа вие или не. Погледнете си малку што се случува кај вас. Затоа што “кој другиму гроб копа, самиот ќе падне во него”. А гледам вие веќе паѓате. Сј ќе ви се удри од глава. И веќе почна. Но најверојатно со тоа не ви дојде умот на место. Овде (во главата). Туку сј уште го оставате под перница по спиење. Извадете го и зачистете го можеби би фатил мувла. Ова ви го кажувам затоа што тоа што го правите можат да го прават само луѓе без ум. И од кога ќе го направите тоа, ако го направите, имајте на ум “*СÈ СЕ ПЛАЌА, СÈ СЕ ВРАЌА!*”

Магдалена Лешковска

четврта година, правни студии

МОРАЛОТ КАЈ ПОЛИТИЧАРИТЕ

Јас сум слободоумна и поради тоа мислам дека подобро живеам.

Една работа треба да научиме: слободата и правдата се избираваат, не се добиваат на “тацна”.

Политичката практика дека власта владее, а граѓаните молчат, конечно и кај нас си заминува од историјата, но изгледа дека нема кој да им го каже тоа на граѓаните и на нашите “големци”.

Единствена моја огромна грешка беше што молчев, но има уште поголема: сите вие сј уште молчите. Црното ни го сервираа супер црно, а белото, белото малце кремасто. Да се слушавме и ценевме себеси никогаш не би дотуркале довде.

Мислам дека веќе сме подготвени да го искажеме својот револт сите заедно на улица како единствен чин за рушење на ваков клептократски непотизам.

Време е да го напуштиме нашиот синдром на апатичност, и тие да ја почувствуваат жештината на ангажирани, активни, силни и самоиздржливи граѓани. Веројатно штом ќе се јават протестите нашите “султани” ќе поитаат да ги осудат како План Б на која било опозиција.

Но, не плашетесе, само заедно можеме да ги натераме да ја прифатат идејата за конструктивна опозиција, за моќта на јавноста и за нашето право да поднесуваме петиции против нивното чувство дека државата е семеен бизнис, а го оправдуваат со мудроста “Крушата под круша паѓа”.

Измислија дури и воз на мирот до Кичево, а за Охрид патуваа со хеликоптери, делеа државно земјиште на атрактивни локации, а за реконструкција на државните вили потрошија неколку милиони марки, евра, илјадарки.

Одржуваат форма, нели?

Ех, а таму на Водно си изградија крст, ќе се крстеле блажено, пополека, а имаат и зошто, затоа што и онака сј им припаѓа во оваа држава. А ние, ние научивме дека бедотијата не е во финансиската немоќ, таа е во сј она што досега попат го изгубиме за на крајот да ни фрлат во лице, “Ерген сум и посиромашен од пред да дојдам на власт”.

Политичарот кај нас веќе не е реален претставник на својот народ, тој не зависи веќе од нас, тој зависи од таканаречените негови лидери. Гласаа ли луѓето за нив, или против другите. Не поткупија со по некое пенкало во боја, запалка, кафе и локум, и ние наивните побрзавме да бидеме меѓу првите на гласање како селски деца на вакцина.

Ние веднаш околу нашите политичари создаваме непробоен сид од гребатори, лешпери, полтрони кои во најмала рака го воздигнуваат до степен на бог, за после тој да “да пие кафе со кого ќе стигне”.

Една од омилените лозинки на нашиот политички живот- е корупцијата. Е тоа е исто како Том и Џери, како Мујо и Хасо така и Мито и Корупција. Просто ти се чини кога нашите политичари биле мали, учителките ги праќале само на натпревари по математика.

“Ако корупцијата не можело да се спречи со кампања, тогаш требало да се легализира како што е секаде во светот. Уф, мајката!”

Ние не сме ги разбирале. Кој ни е крив. Дајте, ве молам, уште колку ќе молчине. Колку ќе ни треба? Недела, две, цел век или за четири години вреди да седиме и да чекаме.

Ова да ти биле модерни времиња. “Ја следев кампањата купувајте акции, а парите ги обезбедив од штедња и позајмици. ” Чиста сметка, па нормално.

Дел од описот на нивната работа е да ветуваат, зашто знаат дека колку народот е погладен толку поголеми треба да бидат и нивните ветувања. Проблемот е во тоа што ние, наивни, несреќни, сме им верувале досега.

Жално е, но морам да ставам знак на еднаквост помеѓу нашата политичка сцена и оние жени кои се занимаваат со најстариот занает на светот, само што разликата е во цената и во квалитетот, што ние ги плаќаме за дадената услуга.

Баравме идеја, мислител, ни се отвори “Одајата на тајните”. Меѓутоа, ќе ни треба повеќе магија и од онаа на Хари Потер.

Велат “Ќе урнеме се”. Да, ама доколку ние им дозволиме.

Маја Талевска

апсолвент, студии по новинарство

НОВ ПОРЕДОК

- *Живееме во најдобриот од сите можни светови!* - зборувааше капиталистичка Англија, истовремено кога Источна Европа го живееше својот комунистички сон.

Мораше да им се случат: железни завеси, тивки валкани војни, крвави балкански рецепти, уништени економии и уште повеќе гладни!

Идеолошките шевови пукнаа во оној миг кога во Англија, како и во Русија, се случи човековото достоинство, се заменети за корка леб од уличниот контејнер. Мораше сето тоа да им се случи, за да се сетат, дека светот е \dagger измислен[°], но не е ниту единствен ниту е најдобар !

Црно-белите тези и антитези, своерачно ги потпишаа сметките на своите порази. Тези беа комунистичките режими, а антитези, бескрупулозниот, себично мотивиран капитализам. Ке почнам со првите.

Деветоделенецот од Кујбишев пишувааше: \dagger Комунизмот е изобилие од материјални и духовни добра! Целиот градски транспорт е електрифициран. Ние сме на Месечината..Чекориме низ цветови и овошки. Колку години ќе ни требаат за да започнеме да јадеме ананаси на Месечината?..Само кога би можеле да се најдеме со домати, овде на земјата![°]. Овој свет западна во хроничен економски колапс. Комунизмот понуди решение за излез. Каков, зборува една руска поговорка: \dagger тие се преправаат дека ќе ни платат а ние се преправаме дека ќе работиме[°].

Комунизмот заврши. Како лош идеолошки виц.

Капитализам се вика она нешто што другата страна сака да ни го поттури како \dagger приказна за успехот[°]. Гадните капиталисти многу љубат да зборуваат за тоа како го укинале ропството. Еве, некои веќе го слават \dagger триумфот на Запад и западната идеја[°]. Конечно успеале да го закочат тркалото на историјата, во оптималната точка, наречена капитализам. Господа, ние сме должни да испратиме писмена благодарница до овие западно-европски ослободители!, Но, најпрво, тие ќе мора да ни појаснат: кое е нивното следно, оптимално, квази-демократско решение за расизмот, за сиромаштијата, за растечката нетрпеливост и планетарната пренаселеност.

Кој вели дека во светот веќе нема колонијалистички кенефи? Само нема кој да пушти вода во нив!

Средниот слој, срцето на граѓанското општество и на демократијата, неславно изумира. Социјалните разлики и нивниот црно-бел свет, ги навредуваат нашите генерички способности за мислење. Сите сме \dagger среќни[°] и

†слепи°. Кокошки! Имитираме цивилизирана живинарска фарма и учиме како се лета во место. Како е ова фино замислено!

Ние не пиеме чај, од една единствена причина. Пиењето мастило многу повеќе ни оди со тезата дека †растението и паразитот не можеле еден без друг°.

Во времето меѓу две шверц-тури на западна демократија, тие ни продаваат стероидизирани демократски пилиња, а ние се чудиме како може уште некој да биде гладен?! Сити сме! И отруени. Со предумисла.

Е сега можеме да почнеме одново. Одново да се запрашаме, инфантни сме или не? Дали за нас сј уште е легитимно нивното алиби: †оти кучето било поаметно од опашката, морало да ја мафта!°. Не веќе прашање дали можеме, туку мораме!

Мораме да изградиме нов и подобар економско-политички поредок!

Ќе го создадеме од сето она што досегашната практика го покажа како најдобро. Впрочем, ние немаме проблем со нечии сексуални фрустрации, канализирани како идеологија.

А најдоброто досега е пазар кој е благо раководен во своето слободно функционирање, силна правна држава, економски фер плеј, простор за индивидуална креативна енергија, плурализам во сопственоста и, пред сј, здрава социјална политика.

Гледам синтагмата социјална правда сј уште е во употреба. Да, ама тоа треба да биде искрен општествен идеал, а не реквизит во нечии демагошки говори!

Видов човек кој својот утрински појадок го бараше во јавната депонија. Тој не беше ни комунист, ни капиталист, ни Американец, ни Русин, ни Британец, ни Македонец. Како што реков: тој беше ЧОВЕК!

Дејан Мишевски

четврта година, студии по новинарство

ДА ЖИВЕЕ ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ!

Дали знаете како функционира нашата држава? Не знаете? Еве вака. Имате две крави. Државата, прво, ви пропишува со што ќе ги храните и кога ќе ги молзете. Потоа, ви плаќа да не ги молзете. По некое време, ви ги одзема двете крави, ја застрелува едната, ја молзе другата и го фрла млекото. На крај, вие добивате формулар во кој треба да објасните каде ви се кравите.

Да, драги мои, така Македонија транзитира кон Европа. За жал, така функционира и нашиов Универзитет. Истото се случува и со нас.

Нонстоп не молзат, млекото го нема, а ние само пополнуваме формулари и уплаќаме уплатници. Де за испит, де за упис на година, де за војска, де за сини картони... Плаќаш за штета, плаќаш за да полагаш... Уште малку, ќе почнеме да плаќаме за струја, за вода, за парно... А, згора на тоа и 200 евра партиципација.

Па, добро, бе луѓе, до кога вака? До кога ќе киснеме пред студентски прашања? До кога најтешкиот испит ќе го држи тетка Донка? Не дека другите се лесни, ама овој, брате, се полага секоја сесија.

Колку за илустрација како изгледа испитот - запишување година. Составен е од три дела: писмен, физички и устен.

Прво, купуваш формулари и уплатници. Ги пополнуваш многу внимателно да не испуштиш некоја бројка од десетте жиро-сметки. Потоа ги уплаќаш во банка, додека зад тебе стои, те чека и те пцуе цела редица.

Физичкиот дел, пак, се полага кај асистентите на Донка. Се подготвуваш во теретана или ако немаш можност го правиш тоа во домашни услови. Јас го направив сето ова и така набилдан отидов пред студентски прашања. А, таму сто души. Мислиш делат храна во Сомалија, а тоа е само дел од испитот, кој во суштина и не треба да постои. Но, што да правам, ги засукав ракавите и храбро влегов во толпата. Чекав, се туркав, се карав и конечно дојдов на ред, но веќе станало 13 часот и студентски прашања се затвараат. Утредента ми се повтори истото. Дури третиот ден со крајни маки успеав некако да положам.

Но, остана најважниот дел - средбата со тетка Донка.

Ги подавам документите за упис на година и £ велем:

- Се извинувам, може ли три потврди за редовен студент? Таа не реагира. Со малку повисок тон £ го повторувам истото прашање. А, таа ме гледа и повторно не реагира. Може ли, велем, три потврди за редовен студент? И замислете она се мени обратила:

- Море макни се спута мамлазу један!

- Јас мамлаз?

- Да, ти! И збори погласно, нели гледаш дека слушам музика?

Се доближувам до дупчето, преку кое ни пуштаат воздух за да не се задушиме, и слушам: **Is getting hot in here, so take of your clothes.** Во тој момент станува нејзината колешка, која £ беше ди џеј и вели: **Everybody stop, the roof is all on fire...** И ние сите: **The roof, the roof is all on fire!** Чудно! Колку, всушност, тетка Донка е прозападен тип, а мора да ги врши овие глупави, бирократски работи. Бев зачуден, но и среќен што конечно запишав година.

Но, ми остана мислата колку нерви, способност и моќ има тетка Донка. Да бидеш на услуга на 1000 студенти секој ден, да ги знаеш сите дијалекти и одговорите на милион глупави прашања. Односно, од тебе и уште од две колешки да зависи работата на цел еден факултет.

Па, тетка Донка, јас имам еден предлог. Да формираме ние еден студентски синдикат, на чело со вас, и да побараме од ректоратот да ги укине сите овие баналности. Ако веќе мора да се плаќа, нека биде тоа на почеток на секоја година, на една уплатница, на една жиро-сметка. Наместо 200-250 евра и крај. А, за пријавување испити? Постои еден †нов° изум наречен компјутер.

Само така ќе се спасите вие, а и ние ќе имаме повеќе време да поминуваме во читална отколку на студентски прашања. Само така ќе можеме барем малку да се доближиме до Запад. А, за нас, студентите Запад е можеби и најблиску. На само триесетина километри од тука еден универзитет, од кој според годините треба да сме барем половина век понапред но тој функционира подобро и нема вакви глупости. Но, зарем треба и ние со пушки да ги бараме нашите права. Не! Ние одамна го оставивме оружјето. Ние ќе формираме синдикат и ќе победиме со зборови.

Предлогот, можеби, е добар, но има еден проблем. Пред некој ден чув две †шмизли° како разговараат. Едната и вели на другата:

- Абе, го знаеш ли оној †На 15 септември, овој народ...? °

- Е, што?

- Е, тој истиот сакал да ја стави тетка Донка јавен обвинител.

- Леле, не ми се верува!

А, бе и мене не ми се веруваше, но кога подобро ќе размислиш, кој ќе може подобро да се справи со криминалот во Македонија од тетка Донка.

Но, сакам да му се обратам јавно на оној од 15 септември:

- Слушај ваму, слушај добро! Знаам дека имате обичај да го крадете кадарот од нашиов факултет. Но, овојпат, таа работа не ја бива. Така веќе не оди. Ние не ја даваме тетка Донка! Да живее Правен факултет! Да живее тетка Донка! Да живее во Европа! **And God bless Macedonia!**

Александар Ѓорѓиев
трета година, правни студии

МАКЕДОНСКО НАЦИОНАЛНО ЕДИНСТВО

Граѓани, браќа и сестри, другари, сонародници! Вам ви се обраќам, пријатели мои.

Со длабоко чувство на сериозност и чиста совест, но со немирен дух и младешки елан стојам пред Вас и зборувам за она што е вечен идеал на нашата нација, единственото решение за апатијата којашто не надвладаеала. Зборувам за еден пат кој по некое правило е долг и тежок. Пат полн со сопки, препреки, подметнувања и самопрегор. Но, пат којшто мора да го изодиме за да го оствариме вечниот копнеж на оваа нација, милениумскиот сон на нашите прадедовци, картата за олеснување и успех на идните поколенија - силна, богата, успешна, независна, суверена, самостојна Македонија! Македонија земја на среќни луѓе! Македонија што нема да стравува за својата иднина!

Вудро Вилсон ни понуди политика на Нова слобода, Рузвелт го понуди Новиот договор, Кенеди Новата граница. Мартин Лутер Кинг имаше сон. Делчев ни ја понуди револуцијата, Ченто обединувањето. Со сета своја маленкост и јас нудам нешто. Платформа, програма, политичка или каква било друга идеја за она што ни е најпотребно, очајнички неопходно. Три збора: МАКЕДОНСКО НАЦИОНАЛНО ЕДИНСТВО.

Македонско национално единство, и не сум нацист кога зборувам за ова затоа што јас ги почитувам и ценам другите народи. Но, денес зборувам за сопствениот народ.

Факт е дека помеѓу мојот народ постои голема неслога и неединство, кои се закануваат да го уништат и онака кривото македонско ткиво на толку ситни парчиња, така што никогаш повеќе не ќе може да се состави. Гледам сепарација, сегрегација и подвојување. Трагедијата да биде уште поголема, пропаѓаме во жив песок несвесни дека може да го изгубиме и она што ни е најдраго, она што е облеано со крв и пот и надградено со култура и вредност. Да ја изгубиме нашата мајка Македонија. Зборувам за политичката подвоеност помеѓу левите и десните што масовно и трендовски проникнува во секоја пора од општеството. Апсурдно, но вистинито.

Обете страни споделуваат исти емоции, ги сврзуваат исти идеали, исти нешта. На обете страни им поминуваат трпки низ телото кога ќе се чуе едно име. Обете страни ја читаат истата Библија и му се молат на истиот Бог, притоа барајќи од него помош да ја уништат онаа другата.

Нема да кажам се срамам, затоа што премногу ја сакам Македонија, туку не сакам да живеам во земја во која пријателите престануваат да играат

карти, соседите да прават муабет, навивачите се навредуваат, работниците деградираат, земјоделците девалвираат, студентите дискриминираат, а момчињата и девојчињата раскинуваат и сето тоа поради различните партиски книшки и знамиња.

Не, ова не смее да продолжи! Самоуништувањето мора да запре затоа што веќе си го поставувам прашањето коешто мислев дека никогаш нема да си го поставам: „Каде одиш Македонијо?“. Каде одиш кога ја понижуваш, девалвираш и демотивираш сопствената иднина, нарекувајќи ја „хулигани“, „варвари“, „распашана банда“, „орда“. Ја прашувам Македонија којашто од своите најлојални граѓани, бранителите, сака да направи социјални случаи. Земја во која терористите одат директно во владата, а обичниот човек во затвор.

Македонија што пука, буквално пука од радост кога некоја соседна земја ќе оствари спортски успех. Македонија што игра како што £ свири некој господин од Запад и тоа на последната дупка од кавалот.

Е да имавме национално единство, да ја имавме определено црвената линија на националниот интерес ова немаше да биде. Свесен сум за историските разлики во сопствените редови, но сетете се како помина Америка со федералците и конфедералците, Шпанија со Франко и интернационалистите, Србија со четниците и партизаните. И мора веќе еднаш да си го избиеме вековниот комплекс на пониска вредност во однос на другите. Сонародници, сетете се на ВМРО, атентаторите, Илинден 1903-та, Вардар 1987, Кометал Ѓорче Петров, Јака Бучим, Плаошник со неговите антиквитети, Охрид - градот светост, Леб и сол, Тоше Проевски.

Сега е времето за успех. Сега е времето да излеземе од темната и пушта долина. Сега е времето да изникнеме од живиот песок, соочени со општата неправда, и сите заедно да застанеме на каменот на братството. Сега е времето затоа што Бог не ги слуша молбите на оние што бараат помош од него да уништат некој друг, а особено ако оној другиот е од сопствениот род. Сега е времето затоа што, сакал некој да признае или не, Македонците се столбот, потпората, силата на оваа држава.

И затоа јас имам сон. Сонувам за слога. Слога македонска. Слога што ќе бучи во водите на Вардар. Слога што ќе ечи од ридовите на Шар Планина и Малешевјата. Слога што ќе шумоли во Пелагонија и Струмичко. Слога македонска. Во историјата само на одредени генерации им беше доделена историската улога за одбрана на слободата во миговите на голема опасност. Јас не бегам од таа одговорност, напротив ја поздравувам. И не верувам дека некој од Вас би сакал да се менува со некој друг човек или со некоја друга генерација. Енергијата, вербата, посветеноста со која ја браневме Татковината ќе ја осветлат оваа нација, а блесокот од тој оган силно ќе го осветли светот. Храбрите луѓе, живи или мртви, го благословија

националното единство многу повеќе отколку што некој од нас, со нашата бедна сила може да го зголеми или да го намали.

И затоа јас сонувам. Сонувам за партија шах помеѓу борците од НОВ и „македонистите“ во времето на комунизмот нарекувани „автономисти“. Сонувам за „Комити“ и „Лојал фанс“ како навиваат заедно на „запад“ додека Вардар го растура Милан. Сонувам за единствен студентски лидер. Сонувам за „лавот“ и „розата“ заедно под сонцето од Кутлеш.

Го молам Бога да ми прости затоа што ќе употребам неколку религиозни мисли: И да можам да зборувам на сите човечки јазици, па дури и на ангелски, ако Македонија ја немам - ништо немам. И да можам да си ги дозволам сите земски богатства и благодати, а Македонија да ја изгубам - ништо ќе немам. И да можам да се вивнам високо до небото и да се нурнам длабоко во морето - ако Македонија ја немам - ништо немам. Затоа што Македонија е мајка, сила што ме води напред, светлина која ми го пробива патот. И затоа кога сј ќе замолчи и ќе потоне во тишината остануваат само љубовта, вербата во Бога и во Македонија. Нека ни е вечна и вековита.

SLIKI

Слободан Јаневски
апсолвент, правни студии

ГОВОРТ НА БРУТ НАД МРТВОТО ТЕЛО НА ЦЕЗАР

Римјани, земјаци и другари, чујте што имам да кажам и смирете се за да ме чуете. Верувајте £ на мојата чест за да ми верувате. Просудете ме по своја мудрост и разбудете си го разумот за подобро да судите.

Ако има некој драг пријател на Цезар на овој собир, јас нему му вела дека љубовта на Брут кон Цезара беше не помала од неговата. Ако тогаш тој пријател праша зошто Брут се крена против Цезара, еве му го одговорот: не затоа што јас помалку го сакав Цезара, туку затоа што јас повеќе го сакав Рим.

Дали би сакале повеќе Цезар да е жив, а вие да умрете ко робови, отколку Цезар да е мртов за сите да живеете ко луѓе слободни?

Штом Цезар ме сакаше, јас плачев за него; штом тој беше среќен, јас се радував на тоа; штом тој беше смел, јас го почитував; но штом тој стана славољубив, јас го убив. Еве солзи за неговата љубов; радост за неговата реќа; почит за неговата смелост; и смрт за неговата славољубивост.

Кој овде е толку низок што би сакал да биде роб? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил. Кој овде е толку варварин што не би сакал да биде Римјанин? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил. Кој овде е толку гад да не ја сака својата земја? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил.

Тогаш никого и не сум навредил. Јас не му сторив ништо повеќе на Цезара од она што вие би му го сториле на Брута. Побудите за неговата смрт се забележани во Капитол; заслужената слава не му е намалена, ниту пак грешките му се пренагласени, за кои тој беше погубен.

Еве го неговото тело, што ќе го оплакува Марк Антониј, кој иако немаше удел во неговата смрт, ќе биде привилегиран што тој е мртов, со место во нашата заедница. Како што го убив својот најдобар другар за доброто на Рим, така ја чувам истава кама и за мене, кога мојата земја ќе ја посака и мојата смрт.

Добри земјаци, останете тука со Антониј. Дајте му почит на трупот на Цезара, и почит кон говорот за славата на Цезар, што Марк Антониј ќе го одржи со наша дозвола. Ве молам ниеден да не оди, дури не заврши Антониј.

Милчо Узунов

трета година, правни студии

ГОВОР НА МАРК АНТОНИЈ НАД МРТВОТО ТЕЛО НА ЦЕЗАР

Пријатели, Римјани и земјаци, почујте ме!

Јас дојдов Цезар да го погребам, а не да го фалам, бидејќи злото што луѓето го прават живее и по нив, а доброто честопати им се закопува со коските; Нека така биде и со Цезара...

Брут благороден ви рече: *Цезар бил властољубив!* Ако е така, тоа му е тешка грешка и тешко Цезар си ја плати. Еве, со дозвола на Брут и другите (зошто Брут е чесен, и сите, сите други чесни луѓе се) јас дојдов да ви говорам на погребот на Цезара.

Тој ми беше пријател, и праведен и верен; но Брут вели: „*бил властољубив*“, а Брут е чесен човек. Тој носеше рој пленици во Рим, чиј откуп ја полнеше општата благајна - зар тоа беше властољубие? Сиромаси штом липаа, плачеше со нив и Цезар; а властољубието би требало да е од потврд материјал; Брут сепак вели дека бил властољубив, а Брут е чесен човек. Сите вие ме видовте како трипати му ја нудев кралската круна на Луперкалиите, што тој трипати ја одби. Зар тоа беше властољубие? Брут сепак вели „*бил властољубив*“, а тој е чесен, секако.

Јас не зборувам за Брута да го побивам, но овде сум да зборувам што знам. Вие сите некогаш го љубевте, и не без причина - што тогаш ви пречи да го плачете? О расудок, ти побегна кај брутални ѕверови, а луѓето загубија разум. До вчера сал зборот Цезаров можеше да застане и против сиот свет; а сега лежи онаму, и нема ни бедник најдолен да му се поклони.

О граѓани! Да бев јас дух настроен срцата да ви ги поттикнам на бунт и бес, би му сторил зло на Брут, и зло на Касиј, а тие, знаете, се чесни луѓе. Јас нема да им сторам зло; јас подобро би одбрал да му сторам зло на мртвиот, зло да сторам на себеси и вам, отколку зло да сторам на такви чесни луѓе.

Но, еве, пергамент со печатот на Цезар, што му го најдов во собата; неговиот завет. Го чуе народот ли овој тестамент, што, простете, не мислам да го читам, би дошол рани да му целива на мртвиот Цезар и крпчиња би топел во светатаа му крв, и да, би молел влакно од него ко спомен, за пред смрт, да му го остави со тестамент ко најскап аманет на своето потомство.

Имате ли солзи, пролијте ги сега! Го знаете сите плаштов. Јас помнам кога првпат Цезар го наметна: во шаторов негов една летна вечер, на ист ден кога ги победи Нервијците. Низ ова место, глејте, минал мечот на Касиј, еве Каска злобен рез колкав му сторил; овде пробил Брут Љубениот; и, дур го корнел челикот свој проклет, еве кај по него крвта му избила на Цезар,

трчајќи на врата за да се увери дал тоа Брут на неа току грубо чукнал или не; Бидејќи знаае: Брут на Цезара му беше ангел.

О, вие богови! Просудете колку Цезар го сакаше Брут. Од сите најгрозна е таа рана; бидејќи Цезар, кога виде дека Брут го боде, беше совладан повеќе од неблагодарноста отколку од оружјето предавничко; тогаш баш му пукна моќно срцето, и со лицето во плаштов пикнато, крај кипот на Помпеј (од кој крв течеше постојано) се сруши Цезар Велики.

О каков пад сал тоа беше, земјаци! Тогаш баш и јас, и ти, и сите ние паднавме. Дур крвав меч предавството врз нас ни мафташе. О, сега гледам, плачете со чувство на жал и болка. Милосрдни се тие капки. Но, души благи, што плачете кога ја гледате сал дупната облека на Цезар? Погледајте ваму! Ова е тој сам, целиот избоден, глејте, од предавници.

Мои добри и најмили пријатели, јас нејќам да ве поттикнам на ваков изблик од бунт ненадеен. Тие што делово го сториле се чесни луѓе, нели? А какви лични побуди ги навеле на тоа, за жал, јас не знам. Тие се мудри и чесни, па, несомнено, ќе ви ги објаснат причините. Јас не дојдов, пријатели, срцата да ви ги украдам. Јас не сум говорник ко Брут, а отворен (ко што ме знаете) и искрен човек, што својот пријател го љуби; а тоа добро го знаат и тие што јавно ми дозволија да говорам за него.

Немам јас ни дух, ни зборови, ни става, ни гест, ни вештина, ни моќ беседничка за крвта човечка да ви ја поттикнам. Јас само право зборувам. Ви велам што и сами знаете, ви ги покажав на Цезар мил раните, кутрите и неми усти, па нека тие, наместо мене зборуваат. Но, да бев јас Брут, а Брут - Антониј, тој Антониј би ви ги разбеснал духовите и би ставил јазик во секоја рана на Цезара за да ги крене на бунт и камењата на Рим!

Андријана Шапкароска
втора година, правни студии

„ЗА“ ПРИТВОРОТ!

Она што сакам да Ви го кажам е сладново, го поддржувам Амандманот 3 од уставот на Република Македонија донесен 1998 година, кој гласи: Притворот до подигнувањето на обвинението по одлука на суд најдолго може да трае до 180 дена, а по подигнувањето на обвинението го продолжува или го определува надлежниот суд, во случаи и постапка утврдена во закон.

Во корист на овој мој став, ќе се послужам со една фиктивна приказна-сублимат од многуте реални случаи во нашава држава, а тука не го исклучувам ни светот. Со раскажувањето на оваа приказна ќе го опфатам проблемот зошто таа постојано се повторува, односно зошто ја доживува секоја следна генерација.

Еве вака, се случи тоа во Македонија некаде пред 1998 година. Тој беше човек-реален, разбуден, суетен, генијален, но подвоена личност. Духовно се хранеше силувајќи и убивајќи луѓе, на најбизарен, а за надлежните од овој случај, односно надлежните во оваа приказна, најсовршен начин. Професионалец, кој не остава докази, сведоци, отпечатоци, дури ни мирис. Тоа го правеше ноќе, а денот носеше: примерен млад човек, одговорен за своите постапки, успешен во студиите.

Морбидно, нели? Зошто можеби јас или Вие сме следната жртва. Да, сегашност и реалност. Тој е на слобода. Зошто? Слушнете ја приказнава до крај.

Го приведоа. Во рок од 24 часа од моментот на лишување од слобода, му изрекоа мерка притвор со траење од 90 дена, поради сомнение за сторени неколку тешки кривични дела. Уште да изнајдат докази за неговата вина и случајот е решен.

Но поради “големата” ажурност и ефикасност на судовите, тоа не се случи. Беше ослободен согласно Законот за кривична постапка, со кој се штити правото на слобода, кое и ние моралните граѓани и почитувачи на правото ја уживаме. Ја уживаме и во оваа просторија. Беше ослободен кога почнуваше да се бори со своите патолошки нагони, агресивноста, излуденоста од потребата од коитус, неможноста за самоконтрола итн. Слободата во нокта, повторно ги разгоре. Нови и нови, уште побрутални и покрвави убиства и она другото што ме фрустрира кога го споменувам.

И така случајов-приказнава, како сакате, не заврши. Продолжи надвор од нашите граници, затоа што тој ја злоупотреби својата слобода. А дали од него може да се очекува нешто повеќе? Па ги прашувам надлежните, има ли надеж ова некогаш да престане?

Пред да ми одговорите ќе Ви напомам дека сега е 2003 година, 5 години по донесување на Амандманот, а јас сј уште се плашам да се шетам сама без разлика дали помонале 30, 60, 90, 180 или 10 пати по толку денови на неажурност. Поминале денови без да се заврши истражната постапка, со оправдувања дека се “работело за тежок случај”. Тежок случај или не, за максимумот од 180 денови или не, коренот е во перманентно, правилно и во најкус можен рок, донесување на правосилни одлуки.

Доколку не сте заборавиле, што беа тоа правосилни одлуки!

Илија Илијовски

втора година, правни студии

ЗЛОУПОТРЕБА НА ПРОТВОРОТ

Притворот предизвикува многу контроверзии. Особено кај нас со можноста за негова злоупотреба. Злоупотребата на овој кривично-правен институт може да произлезе или од неговата максимална должина од 180 дена или од неговата несоодветна примена или пак поради нечии интереси. Најинтересно е тоа што како субјекти, кои можат да го злоупотребат притворот, се јавуваат судовите и органите на безбедноста. Знам дека кога ќе споменам за вакви злоупотреби веднаш ќе бидам нападнав дека сум против владеењето на правото или правната држава, против власта или државата или сум вака или онака обоен. Не! јас не сум против ова или она и не сум вака или онака обоен. Не сум против постоењето на притворот. Јас сум само еден од многуте загрижени за тоа каде оди нашава држава кога станува збор за третманот на осомничените за сторени кривични дела. За да стане појасно за што Ви зборувам, ќе Ви посочам еден пример за злоупотреба на притворот зачинет и со полициски “третман”.

Ви свонат на врата во три по полноќ и Ви е така сонливи отворате и пред вас се појавува еден господин во сино. Ви вели: “Здраво јас сум Ивица, долу нј чека Марица и ќе те носиме во станица”. Ви е така фатени “апансас” се облекувате набрзина и Ве носат во станица каде што господинот во сиво Ви вели: “Ти си апаш, ти си лажго, си проневерил 5 милиона евра, си украде 13 милиони денари и ќе скапеш во затвор”. А Ви е, уште толку поизненадени, се прашувате, па каде е тука пресумпцијата на невиноста, каде е тука заштитата на правата на осомничениот, каде е тука владеењето на правото. Но тоа не е важно сега. Важно е дека органите на безбедноста ја постигнале целта, го пронашле виновникот и го извеле пред лицето на правдата. Следниот ден Ве изведуваат пред суд каде што судијата Ве запознава со причините за Вашето лишување од слобода, што впрочем е задача на полицијата и Ви определува мерка притвор поради основано сомнение за сторено кривично дело проневера на 5 милиони евра. И одите в затвор, а во главата Ви се врти една мисла: “Ако сум виновен ќе најдат докази за помалку од еден месец, а не да одлежам затвор уште пред да бидам суден”. По ова изминува уште еден месец и повторно Ве изведуваат пред суд. Таму судијата Ви вели дека тие пари не сте ги проневериле, туку постои сомнение дека сте ги украде. Затоа Ви определува уште една мерка притвор. Како стојат работите во моментот, во притвор сигурно ќе останете најмалку 60 дена. Изминуваат уште двасетина дена и повторно Ве изведуваат пред суд. Таму Ви велат дека со тие 5 милиона евра сте купиле две фирми со што сте ги

препале тие пари и затоа основано можете да очекувате дека повторно ќе Ви биде продолжен притворот за уште 30 дена. И сј така во недоглед. Додека некој кој треба да биде осуден на најмалку 5 години затвор ќе одлежи само 6 месеци, некому тие шест месеци ќе му минат во притвор. И што произлегува од тоа. Или нашите судови и органи на безбедноста се неспособни да обезбедат докази за некој случај, или тоа е некоја заткулисна игра поради нечии интереси. Или на крајот на краиштата тие се непрофесионални и неажурни. Нормално, претставниците на третата власт сето ова ќе го демантираат и ќе кажат дека тие се самостојни и независни, но дека големиот број случаи што чекаат разрешница не им дозволуваат да бидат поажурни. Сепак, не можеме само нив да ги обвиниме. Тука дел од вината сноси и самиот уставотворец кој изгледа, немислејќи на реперкусиите од донесувањето на Амандманот III на Уставот се решил на ваков чекор: да ја зголеми максималната должина на притворот без притоа да даде одговор на прашањето: *што со случаете кога едно кривично дело е квалифицирано во други потешки видови.*

Сево ова навидум изгледа нерешливо. Сепак, постои решение. Или да се ревидира амандманот III на Уставот и да се намали максимална должина на притворот или правосудните органи да внимаваат при квалифицирањето на кривичните дела и доследно да го применуваат Законот за кривичната постапка и Кривичниот законик или должината на притворот да се приспособува на тежината на кривичното дело. Зошто ако продолжиме вака, ќе биде онаа народната *“Кој со ѓаволот тикви сади од глава си ги криши”*. А како што гледам на каде одиме сј повеќе и повеќе тикви ќе ни требаат.

Живка Делева

трета година, правни студии

„НЕ“ ЗА АБОРТУСОТ!

Идентитет непознат. Причина бременост. Последица абортус. Последните зборови на гинекологот: можете да се вратите на работа денес. Ќе имате грчења и крварења, ќе траат околу три дена.

Дома, неиздржливи болки. Лековите не помагаат. Две недели подоцна назад во клиниката. Испитувања, нема инфекции. Тест за бременост, позитивен. Сј уште бремена со абортиран плод во утробата. И пак абортус. А ризикот од ова што се случи го заборава ли? Вие што мислите, случајно или намерно. Најлесниот начин да докажете дека нероденото дете е живо, е со просто набљудување на женската јајце клетка и машкиот сперматозоид како живи клетки. Тогаш овие две живи клетки се фузираат, реорганизираат и растат. Нормално, сите признаваат дека роденото дете е живо. Меѓутоа, сигурно меѓу вас има и про-аборционисти кои ќе негираат дека нероденото дете е живо. Ќе се обидат да ве убедат дека детето се раѓа од живи клетки и е живо кога ќе се роди, но или дека е мртво или дека е неразвиена материја за време на бременоста.

Стоп. Не можеме да ги спречиме спонтаниот и индицираниот абортус. Тие не се наша надлежност. Но затоа, можеме да бидеме против абортусот како санкција против несаканата бременост, како нарушена амбиција, како несоодветност на полот, како убиство на нероденото дете.

Придружете ми се во борбата против абортусот. Застанете зад мене. Одберете го животот. Ние сме овде да сведочиме за животот. За неродените кои не може да кажат сами.

Подарете им го детето на оние што сакаат да го посвојат. Не одземајте си ја и вие шансата да го родите можеби и најимпозантниот човек или најголемиот херој. Дајте му време и нему да стане мајка, татко, најдобар пријател. Ако сте за абортус немојте да барате и смртна казна за најголемите убијци, крвопијци, терористи, зошто и Вие самите ќе се осудите на неа. Немојте да се декларирате како убијци на деца.

Знаете ли што се случува во текот на една постапка на абортус? Според кажувањата на некои лекари што извршиле абортус еве како изгледа една постапка: Во моментот кога лекарот сака да ја започне постапката и го гледа плодот на ехо, внесувајќи го ножот во матката на мајката со цел да ја започне постапката, абортус плодот почнува да бега од ножот. Плодот ја чувствува опасноста што му се приближува. Кој од вас е толку суров што може да убие живот? Што може да одземе живот? Кој од вас лекарите е толку нечовечен, што може да ја заборава оваа слика?

Во 1978 година Врховниот суд на Соединетите Американски Држави во случајот Рое против Вејд ја донесе одлуката за легализирање на абортусот. Со оваа одлука првпат е легализиран абортусот. Дваесет и пет години подоцна, пресврт. Жената од случајот Рое против Вејд, изјавува: Сепак не ја кажав вистината. Лажев, а новинарите, адвокатите и судиите го легализираа абортусот.

Во кривичниот законик на Република Македонија има член што гласи: „Противправно прекинување на бременост.“ Со овој член се утврдува казнивоста на најлошиот вид абортус извршен од надрилекари.

Во 1994 година, Мајка Тереза го изјави следново: На Америка не ѝ требаат зборови од мене да види како пресудата во случајот Рое против Вејд деформира една голема нација. Таканареченото право на абортус ги наведе мајките да бидат против своите деца, а жените против мажите, роди насилство и немир во срцето на најинтимната човекова врска. Го зголеми запоставувањето на улогата на таткото, во едно општество без татковци. Го отслика најголемиот подарок, детето, како натпреварувач, како натрапник, како непожелна работа. Номинално им ја зголеми доминацијата на мајките врз независните животи на физички зависните ќерки и синови и така признавајќи им ја оваа несвесна моќ ги наведе многу жени и ги изложи на неправедни и себични барања од страна на нивните сопрузи или други сексуални партнери.

Правата на човекот не се привилегија одобрена од Владата. Тие се право на секое човеково суштество во функција на неговата човекова личност. Правото на живот не зависи од никого и не смее да се прогласи за делумно, не на задоволството на некој друг, ниту на родител ниту на суверенитет.

Жените заслужуваат нешто подобро од абортусот.

Да го запреме абортусот. Сега и тука.

*Драги Рашковски
втора година, правни студии*

„НЕ“ ЗА НАТО!

Мојот говор нема да се потпира врз Статутот на НАТО или врз изјавите на неговите челници, туку врз реалноста. НАТО стана страв и трепет за сите држави кои имаат нешто вредно во себе, а немаат никој зад себе. За да се фатиме со нив на оро, ние одамна играме како што тие ни свираат. Но залудно. Не нј сакаат. Според мене и подобро, зашто нивната љубов убива. А кој не нј сака? Оние кои £ помогнаа на Југославија да се ослободи до Милошевиќ, и со оние кои нам ни помогнаа да се справиме со терористите.

За да го фатат Милошевиќ, ја растурија цела Србија. Бомбардираа секаде и сешто, дури и таму каде што немаше ни теоретски шанси да се наоѓа Милошевиќ. Фабрики, цивилни згради, болници, телевизии, по грешка и една амбасада, но стариот лисец постојано шеташе, па им текна да ги срушат мостовите за да не им бега. Нивната дрскост беше уште поголема со оглед на фактот дека го заобиколија Советот за безбедност. Гласноговорниците на НАТО изјавуваа: Го бомбардираме режимот за да ги заштитиме човековите права, а не ги бомбардираме граѓаните на Југославија. Жими мене. Кој режим го најдоа во училиштата и детските градинки. Бомбардираа за да го спречат егзодусот на Албанците, а 45% од бегалците велеа дека бегат од бомбите на НАТО. 79 дена го бараа Милошевиќ, а прекинаа со барањето откако Југославија побара примирје, а Милошевиќ не беше фатен. Значи целта им била друга.

Ние правевме сј како што ни велеа. 350 000 бегалци ги ситуиравме претежно на наш грб. Не потклекнавме, единствено поради тоа што редовно не тапкаа по рамо.

Во знак на благодарност за нашите заложби решија и нам да ни помогнат со терористите. Најчувствително место беше границата со Косово. Тие како поискусни ни ја чуваа. Од тогаш рапидно се зголеми бројот на овчарите кои ја поминуваа границата, небаре во Македонија се одржува семинар за овчари, зачестија свадбарите кои се веселат со врлање на бомби кашикари, и со пукање од автомати. Состојбата ја релаксираа со играње криенка. За да не ни биде досадно, кога ќе ги пронајдевме терористите, тие ги дислоцираа, за повторно да ги бараме. Велеа дека немало фаир плас, сме мавале многу силно, а забораваја дека играме на домашен терен. За терористите имаа и храна и облека. Под тезга им даваа и оружје. Граѓаните на Куманово пак немаа ни вода за пиење, зашто не можеа да преговараат. Колебајќи се како да ги крстат на крајот решија терористите да ги викаат борци за човекови права, борци кои своите фамозни човекови права ги бараа

со масакрирања војници, со палење куќи, со протерување на оние што не се нивни.

Да не заборавиме. Ни ги користеа воените бази, патиштата, аеродромите, а не ни платија. Ги збогатуваа нашите езера со остатоци од радиоактивни материјали. Нј претставија како земја во која малцинствата се обесправени, а во Македонија тие сами си ги создаваа правилата, Шлагот го чуваа за крај. Ни го стокмија Рамковниот договор по нивен терк, па до ден-денеска по разни институции ни праќаат експерти од оваа област за да ни го перат мозокот дека ваква РАМКА најубаво ни стои. Од нас бараа пропорционална застапеност, а во првичните напади врз Југославија од 680 авиони 500 беа американски. Е сега дали е НАТО- НАТО или е НАТО- САД, заедно со нејзиното верно островче Велика Британија.

Зошто НЕ за влез во НАТО. Прво. Не нј сакаат. Второ, економскиот проблем во Македонија е преголем, за да трпи оптоварувања кои се наметнуваат со акциите за нашето приближување кон НАТО. Ќе треба ли ДДВ-то повторно да го зголемуваме. Трето. Ако НАТО нам ни е потребен како гарант за безбедноста, не дај боже НАТО пак да ни гарантира. И четврто, она на кое сите забораваат. Ако веќе de facto изгубивме дел од територијата, барем моралот нека ни е цел. Зашто додека парите и љубовта го вратат светот, НАТО го бомбардира.

Стевче Дечев

трета година, правни студии

ГРАБНИ МЕ И БЕГАЈ...

Моето второ име е Рим. Сј се движи кон мене. И за да не бидам прегазен морав да донесам заклучок дека се движам по погрешната лента.

Мили другари. И уште помили другарки. На почетоков сакам да ви ги растерам грижите. Немојте да се преоптоварувате со нив, губите од убавината. Молчите пред ова. Да, некои молчат зашто немаат што да кажат, некои зашто молчењето е злато. Јас не молчам. Јас устата освен за ораторските, ја користам и за јадење. За да бидам она што сум, јас морам да бидам и она што не сум. Јас сум човек со порака и идеи. Јас сум човек на креативноста. Абе, јас сум ти да ме грабнеш и да бегаш.

Овие денови се обидувам да ја лоцирам мојата местоположба во координативниот систем на конфузноста. Значи, се наоѓам таму каде што никој не може да ме пронајде. Затоа имам два вида проблеми. Едни што се нерешливи и други што ми тежат.

Ги толерирам сите, кога не ми се на нишан. Конфликтите си ги решавам со трчање до скривница за оружје. Својот интегритет го штитам со панцир. Од вежбите за одмрзнување ја користам онаа со палење на куќи. Почетник сум во спортот. Рекреативно шетам во природа со оружје и заложници. Цртам на грбот на луѓето, а својот двор хортикултурно го уредувам со мини.

Одбегнувам строго зададени полиња. Прескокнувам огради. Трчам на сто метри со пречки. Трчам и по кружни патеки за да ги симболизирам реформите во високото образование. Така научив, дека кога на политичар ќе му светне идеја обично е лоша. Дека коалициите што се формираат за време на изборите и по нив се како сида - колку повеќе партнери, толку поголем ризик.

Дека за да носиш оружје мора да си музикален, оти можат да ти го свирнат. Дека зборот „празник“, доаѓа од празно. Зато ние толку многу ги сакаме празниците, оти празнотијата умее да нј исполни до даска. И замислете со празнотија и инает преживеавме. Па да. Што можат да посакаат повеќе фигури? И да посакаат нешто друго, Дедо Мраз ќе ја слушне најпогрешната желба. Каква зафрканција. Затоа, јас кога некој ќе ме праша: како си? Одговарам, како што сакаат душманите.

Научив дека нашите политичари и јавните личности станаа извесна заедничка институција, како што се санитарите, како социјалната помош, како разводите и лудниците. Политичарите трчаат по седници на

аеродромите и кафеаните, граѓаните по семинари. Сите се зафатени. Нема дури ни кој да склепа наследници.

Е богами ваква земја на чудата не видела ни Алиса. Сите не спикаа во графикони и статистика на фамозниот попис.

Кај нас секој втор е војник, секој трет политичар, а секој четврти кандидат за претседател. А сите овие со женски памет. Или се утепуваат од плачење и собирање политички поени, или ја напуштаат просторијата и прогласуваат мораториум.

Затоа едните што беа, ги разграбуваа придобивките од војната, па на овие им преостана да го разграбуваат мирот. А ќе се граба повторно и од народот, зашто неговите алармни уреди во време на Франкенштајнова економија, се исклучени. Година на штедење. Се штеди и на струја.

Па така, увидов дека е побезболно да се приземјиш од облаци, отколку да паднеш на избори или од трети кат.

Еднаш по грешка направив и услуга. Сега тоа стана моја работа. Чекам во редица за други, а кога доаѓам на ред правилата редовно се променуваат. Па затоа од кога дојдов на правен си најдов ново хоби. Барам дупки во законите. И јас како и сите вие, работам за беспари, а живеам од признание.

Блазе си им на идните генерации, ако се учат на нашите грешки, ќе бидат доктори на науки.

Се смешката? Ако, продолжете! Утре ќе биде полошо. И утре временската прогноза на нашата реалност ќе е матна.

Европа ни дава помош само орално, а ние примаме секојдневна терапија. Не силуваат во здрав мозок. Какви времиња, Македонија рај за племиња.

Македонија сепак таква порачува, ако Европа не дојде кај нас ние ќе одиме во Европа. Па нека му ја мислат.

Почитувани, моето срце повторно почна да мудрува, белите дробови да ми зборуваат, жолчката да ме тера на јад, слезинката на смеење, а цигерот да ме поттикнува на љубов.

Го надминав стравот во пост изборниов период, сега само се плашам од тоа да не бидам погрешно разбран. Немам многу време да ви пишувам на кратко, затоа ви пишувам на долго и проширено.

Првата половина од она што сакам да ви пишам можеби ќе изгледа бесмислена, но продолжувам зашто верувам дека другата половина ќе стигне до вас.

Деновие бегам од задоволството и ме прогласија за самозадоволувач. Почнав да дишам и на розова светлина и дознав дека, ако си ја чукнеш лејката од неа, можат да излезат многу умни нешта. Многу се чукаат и постојано гледам излегуваат чукнати нешта. Пробав и јас, се чукован и излегов од игра.

Велат дека фотелјите што се вртат во круг се најудобни. Да имаат право и Земјата се врти па ништо не ѓ фали.

Едните беа, ги разграбаа придобивките од војната, се сврте Земјата, т.е се завртеа фотелјите и на овие им преостана да го разграбаат мирот. Ќе се граба и од народот повторно, зашто неговите алармни уреди се уште се исклучени.

Морам да признаам дека, најдобар сме театар. Сите се држат за зборот, а го испуштаат делото, а нам освен што ни се пука во државата, ни пукна и ластикото на издржливоста и сега се ни паѓа.

Повторно треба да се адаптираме. Но пусти проблем, луѓето обичните смртници, не се подготвени за брза адаптација, тоа треба да се бара во партиските редови.

Повторно нова лекција. Порано ме учеа дека на власт доаѓаат само криминалци, кои за да не одат во затвор целата држава ја претвораат во ќелија. Сега доучувам дека на власт доаѓаат и таканаречените борци за човекови права.

Но, дозволете ми да го избегнам предизвикот да се впуштам во критика на лекциите и постапките, зашто не би сакал да оставам впечаток дека се служам со истите методи.

Сакам само да знам. Дали некој ќе се запраша. Што направив? Каде е подобро?

Јас велам, згазивте сј. Подобро е таму каде што ве нема.

Велам и дека некои го дадоа името, некои знамето, некои делови од земјата. Ни го оставија само стапот од знамето да се чукаме по глава.

Даница Миладинова
втора година, правни студии

МЕЃУНАЦИОНАЛАНА ТРПЕЛИВОСТ

Човек...

Веќе не звучи така гордо. Погордо звучи: Македонец, Албанец, Турчин, Влак, Ром, Србин... Да не заборавив некого? Им се извинувам на сите кои не се споменати. Но, слободно нека упатат барање бидејќи во мојот говор има место за сите, а богоми и во Преамбулата на Уставот.

Во таа борба наместо да бидете “борци за човекови права” слободно практикувајте вербален тероризам, бидејќи е подобро да имаме неуспешни разговори отколку успешни војни.

Меѓу нас има сј повеќе сидови, а се помалку мостови. Разликите не ги прифаќаме како што школката ги прифаќа зрната песок и од нив создава бисери. Сј повеќе наликуваме на празни школки. Секој од нас, колку и да е различен, сличен му е на оној до него зошто обајцата се луѓе.

Колку убаво велеше Алексис Зорба: “Порано ги делев луѓето на Грци и Негрци, луѓе од мое и од туѓо маало, сега сфаќам дека постојат само луѓе кои можат да бидат живи и мртви”. Која е логиката да се расправаме дали Мајка Тереза е Македонка, Албанка, Скопјанка кога таа самата се декларирала како граѓанка на светот!!!

Граѓани на светот! Крајно време е да се ослободиме од анимозитетот. Изберете... Ќе бидете исти, слични и достоинствени за сожалување или ќе бидете толку различни што не ќе можете да се препознаете едни со други. Ништо не се случува меѓу истите, но и сосема различните немаат можност да се сретнат.

Изберете меѓу осаменоста со својата вистина или дружењето со поинаквата. Уживајте во волшебството на разликите зашто другите ја немаат таа можност.

Работите не се во црно-бел тоналитет. Вие не можете да ја видите убавината на белата боја, ако за споредба ја немате небесно сината, алово црвената или љубоморно жолтата. Каква би била литературата само со класиците, а без романтичарите и крими новелите. Убава е музиката со еден инструмент, но многу поубаво звучат заедно класичниот клавир, дрската електрична гитара и зарипнатиот саксофон. Важни се инструментите, но многу поважни се музичарите и диригентот. Нема убавина во заедничкото музицирање ако дел од музичарите сонуваат да бидат членови макар и на соседски оркестри. Кога на диригентот во главата му удира некој американски цез наместо хармонија има вистинска какафонija од звуци.

Дури и кога се интонира македонската химна тој не крие дека Америка му е во соништата.

Аранжманите на нашите композиции ги прават некои познати музички експерти. Патем и нашиот оркестар претендира да биде член на Европската музичка унија, но за една членска картичка не вреди половина од музичарите да ги загубат своите работни места, да има само странски перкусионисти и да се свири нешто не е по вкус на публиката бидејќи публиката е таа која одлучува.

Ако во оркестарот има саксофон не значи дека треба да е застапен во секоја композиција и тоа токму со дваесет проценти. Која е разликата меѓу 19.9% и 20%? Математички тие не се еквиваленти, но од кога постои математичка прецизност во правото? На прашањето колку се два плус два-правниците одговараат: Коку сакате да бидат?

Јас се прашувам зошто на Правниот факултет не се изучува правна математика кога се покажа дека броевите, процентите, математичките калкулации и комбинаторики играа клучна улога во правото. Што остана од принципот *Alle andere alle different*? Каде е еднаквоста, праведноста, а не процентуалната застапеност?

Најодговорно тврдам дека во секој момент поблизок ми е добриот Албанец, отколку лошиот Македонец. Мојата национална припадност не ми го замаглува погледот. Горда сум што сум Македонка, но не ме прави помалку Македонка тоа што знам да кажам мердита, тоа што го почитувам турскиот ритуал на пиење чај и подготвувањето на влашкиот зелник. Националната припадност не треба да биде квалификатив. Квалификативи се чесноста, искреноста, чистиот образ, заобиколувањето на челичното правило за напредувањето. Тоа што пред малку реков Албанец беше случајно. Слободно заменете го со кој било припадник на дел од народ кој е споменат или заборавен во Преамбувата на Уставот.

Јас живеам во духот на Монтескје: ”НУЖНО СУМ ЧОВЕК, А МАКЕДОНКА СЛУЧАЈНО”!

Елена Темелкова

четврта година, правни студии

QUO VADIS IMPERIO?

НОВА СВЕТСКА ИМПЕРИЈА! Колку моќно звучи! Но, моќта е минлива. Сите големи империи се осудени на пропаст, зашто се гушат од сопствената слава. Секогаш е така. Како по дефиниција!

Сетете се на Римската Империја. Ако на некој Римјанин, му кажевте дека Римската Империја ќе пропадне, тој би ве погледнал и би ви рекол: “Како да не”? На крајот на краиштата, латинскиот беше универзален јазик. Рим го контролираше севкупното стопанство. И што е најважно - имаше непријатели.

Сенката на Рим се надвисна над Новата Империја. На прашањето: “Quo vadis, Империјо?”, таа нема да ви одговори. Брзајќи ќе се загуби самата себе, ќе ги загуби своите вредности и идеали. Трчајќи напред, побрзо и побрзо, ќе ја помине дури и целта. А целта секогаш постои и е видлива. Империјата се натпреварува со самата себе. Без конкуренти. А кога немате конкуренти, само одите напред, не знаете кога треба да запрете, а мора да запрете некаде! И тогаш се губите. Ја протрчувате целта и кога ќе се сетите дека сте згрешиле, доцна е да се вратите, зашто некој друг, таму на целта, ви го зел трофејот. Така е со моќните. Никогаш не сакаат да си признаат дека има некој што секогаш им е зад петици и чека да се соннат, за да им се подбива и да им аплаудира на поразот.

Што се случуваше всушност? За да биде прва и најдобра на светот, Империјата почна прво со глобализацијата и новиот светски поредок, а последното нешто што ѝ падна на памет беше борбата против тероризмот, како изговор за пресметка со сите оние кои не се на нејзина страна. А тоа значи, со сите оние кои не ја прифаќаат нејзината самопрокламирана мисија за преуредување на светот, по нејзин модел-The Imperial was of living или Pax Imperian, ако повеќе претпочитате.

“Оние кои во оваа борба не се со нас, се против нас”! Ова најверојатно е кажано по инерција, па ви се молам, денес и малите деца знаат дека Пештерскиот воин и неговата Comranu, измислени или не, во 80-тите, се користеа за одбрана на Империјата од Големата мечка. Значи, сакајќи да биде the best, таа секогаш е напред, а цел свет - зад неа. Ама, човековата природа е таква, не ги трпи најдобрите и најуспешните. Синдромот Хамлет, сигурно не ѝ е познат. Тогаш, ајде да ја потсетиме. Хамлет одби да биде крал. Одби да биде најдобар, зашто знаеше дека тоа го сакаат и сите други. Сите сакаат да бидат први, подобри, *најдобри*! Империјата ова го сфаќа најбуквално, па гази врз сè, зашто нејзе никој не смее да и застане на патот.

“На кого е сега ред?”- праша Големиот брат, алудирајќи, најверојатно на продолжување на “хуманите војни” на Империјата и уништувањето држави, притоа молејќи се на Господ да ѓ ги прости колатералните штети. До денес таа собра прилично многу трофеи за своите успешни потфати за уништување туѓи територии. И око не ѓ трепна. Сето ова во име на “ширење на демократијата и слободата”, одбрана на човековите права, а сега најновото - одбрана на светот од мега-тероризмот. А знаете како се дефинира тоа? Еве вака: како да им помогнеш на некои суверени земји да пропаднат. што подразбира тоа? Да ги уништиш комплетно - и материјално и духовно. Да направиш да се чувствуваат невредни, да не знаат веќе што сакаат. Метаматички-правно, ова се изразува како “алгебра на бескрајната правда”!

Новата Империја, со ретки исклучоци, отсекогаш била безбедна. Но еднаш и тоа се случи. Се фати во сопствената стапица. Нашиот народ е многу умен, па вели: “што ќе посееш, тоа ќе жнееш“, ама и: “Не веруваш во маката на другиот дури не ја почувствуваш на своја кожа”. Болно е кога гинат *твои луѓе. Невини луѓе.*

За the imperium under attack плачеше цел свет. И ние плачевме. Всушност ние и не престанавме да плачеме. Нас сè уште ни беа свежи сеќавањата за она што се случуваше тогаш. Злото беше исто. Само на различно место. Ние тука, тие таму.

И зошто се случи тоа? Заради *политиката, интересите и постапките* на единствена самопрогласена светска суперсила, таа беше мета на еден кукавички атак! Кога сме веќе кај зборот “кукавички”, тој можеби, не знам, подобро би им прилегал на оние кои од небо гаѓаат, а не на оние кои се подготвени сами да загинат за да убијат други.

Знаете како тоа мене ми изгледа? Како светот на возрасните да се вратил назад во детската градинка, слушајќи ги побожно приказните на гласноговорниците на uncle Sam, за белокапата Црвенкапа која балканскиот волк сака да ја изеде, или за Снежана која принцот ОТАН ја спасил од длабокиот сон со еден бакнеж. Едниот го претставија како баналност на злото, а пештерскиот воин, со посладок термин - естетика на злото. Ако тој не постои тогаш Градот на соништата ќе го создаде, како негативен лик. Се сеќавате на Jesus Christ Superstar? Е сега ќе биде Осам Бин Ладен Суперстар. Така реагираше мјузиклот. Подеднакво шокантно реагира и трагедијата. Атенаторите ѓ ја украдоа идејата за претстава во три чина: Прв чин - напад врз Убавите близначки како симбол на економската моќ и доминација над светот; втор чин - напад врз Петтоаголниот лавиринт како симбол на воената моќ и воените сценарија во светот и трет чин - напад врз Овалниот дворец - кој наводно, требаше да биде во претставата, ама, по сè изгледа, не помина на кастингот, сигурно не случајно - како центар на геостратешката и одамна зацртана политика за NOVUS ORDO SECLORUM.

Многумина го посакуваа тоа што го извршија малкумина. Спротивставување и крај на хегемонијата и ароганцијата.

Ајде да видиме, сега, зошто Империјата го сака Истокот толку многу: сигурно не заради тропската клима, туку заради најцрното злато на светот. Уште пред 5 години, еден нејзин моќник призна: “Не можам да се сетам на ниту една добра причина заради која тој регион сега, за нас стана изненадувачки толку стратешки значаен и важен, освен заради нафтата!” Каква банална вистина!

А каде сме ние со нашата мала Македонија? што планира Империјата со нас? Вреди ли да сонуваме дека еден ден и ние ќе станеме големи и моќни кога знаеме дека тој сон е нереален и јаден. Ако е тоа така, дали тогаш придружувањето е избор, кога е јасно што може да очекува тој што со моќникот тикви сади.

Многу прашања, без одговор.

Сепак, должни сме да го одбереме патот иако за последиците сме предупредени и свесни. Не можеме да останеме пред крстосницата, со нерешлива дилема. Тоа што ние го правиме сега, ќе биде историја за нашите внуци! Не смееме да дозволиме да нè прекоруваат и да жалат за тоа што не живееле денес и не биле во можност да го направат тоа што ние сме пропуштиле да го направиме за нив. Ќе го прифатиме ли универзалниот, пардон англискиот јазик, ќе се стопиме ли во глобалното село, или ќе останеме мали, но свои на своето?

Многу прашања, еден одговор. ГОСПОД ДА НИ Е НА ПОМОШ!

Иванка Василевска Додовска
четврта година, политички студии

ЕВТАНАЗИЈА

Редок собирам, собирам редок,

Ве прашувам Вас достоинци на духот и големиот збор, од каде мислата и промислата на овој век да се размислува за евтаназија. Го чувствувате ли тој збор; создава непријатност; грч; немир...

Дозволено ли ни е да одлучуваме за нечиј живот. Се прашувам, има ли поголема радост од човечкото достоинство? - Сета историја, почитувани, се базира токму врз човечкото достоинство. Кому се дава за право да биде егзекутор на живот или смрт? Да, почитувани, живот или смрт. Замислете си дека сте лекари и треба да одлучите за смрт и само со едно движење го одвојувате човекот од животот и толку... Како да не бил! Како да не постоел! Го втурнувате во темен вилает.

А бил и тоа како. И постоел. И творел. И создавал.

И гласот му одсвонувал во смеа и радост. Почитувани, редок собирам, а гласот, тој човек, таа жена, тоа дете имале свое ехо, свој цут, свое сунење, свој мирис и плач и страдање и болка и љубов. Што ќе правиме почитувани со љубовта?

Можеби токму во мигот пред да зајде во смртта неговите мисли ќе го одведат кај неговата прва љубов. А зар љубовта, Ве прашувам, не њј скорева, станува, не исцелува и зацелува. Можеби таа плавност на сеќавање на првиот љубовен допир, ќе го измоли човек да стане, да крикне и да ја победи смртта.

Почитуван аудиториум, животот е љубов, љубовта е живот и слобода, зар не?! Сакам да Ве потсетам на една голема жена и хуманистка Мајка Тереза. Многу години бев читала за неа, но никогаш не ја бев сфатила до крај. Не, не, не во однос на нејзината хуманистичка дејност, туку од нешто од кое останав занемена, вкопана. Почитувани, нејзината крајна цел била токму човекот на смртна постела да не биде сам, да не биде осамен, да има некој покрај него. Да сеќава нечиј глас, да сеќава нечија рака врз ладното лице и ако замине, да стисне нечија рака. Простете, каква возвишеност!

И после ова може ли да се разговара за евтаназија? Збор кој повеќе не сакам да го изговорам. Или дозволете да ве потсетам на великанот на големиот збор Прличев, неговото думание, неговата отсечност, неговата постојана мисла: Совершенство или смрт! Човек како Исусов маченик, излезен од страниците на Библијата. И, Ве прашувам почитувани, што ако пред нас има таков великан? Што ако докторите, и условно да речеме, треба да одлучат за таков човек? Ве уверувам, во тој миг ќе се спојат планините и ќе

напливнат реките, од плачот на Неда и Марија, од нивната тажаленка, од сердарските болести.

Ете затоа, затоа што секој човек има право да го одвекува веков. Па макар и не знаел за тоа, макар и бил несвесен за тоа. До кога може, до кога ќе пулсира и последната жилка во неговото тело. До кога раката нема да му се стегне во грч, ако треба да заmine. И толку. Со достоинство и смиреност, а не со исклучување на машина.

А Вам, вам почитувани, ви предлагам - појдете крај Радика, легнете на тревата, затворете ги очите. Нека ви зароси челото од сланата, нека ве поведе шумот на реката во далечини, раширете ги рацете во тревата, фатете ја земјата. Не сте сами нели? Убаво е да ја чувствувате земјата под себе. Слушнете си го срцето, сетете се на вашите најмили и најблиски. Сетете се на Ганевиот стих:

Ја љубљу тебја,

Ich liebe dich,

I love you...

Колку ли уште треба да речам дека те сакам човеку...

Димче Анасиев

втора година, правни студии

СТУДЕНТСКА СЕРВИЛНОСТ

Универзитетите отсекогаш важеа за упоришта на прогресот и авангардата. Во нив доаѓаа луѓе кои во себе носеа таленти, идеи, енергија и желба да го променат светот.

Студентите по дефиниција се носители на напредокот во секое општество. Тие се луѓето кои ги разобличуваат лагите на секој режим, кои се столбот на секоја држава и кои застануваат во одбрана на вистината, еднаквоста и своето достоинство.

Студентите од Вашингтон, Париз, Белград, Прага или Токио, иако живеела во различни политички системи, беа исти на улиците тогаш кога некој ќе се обидеше да ги изманипулира или понижи. Со знамиња и програми ја демонстрираа својата готовност да стават ред во безредието, закони во беззаконието и чест во бесчестието. Народот сфати дека студентите се потенцијал на кој во иднина секој режим требаше да гледа со доза на страв и респект.

Отпорот на студентските движења против војните и социјалната беда беше голем; Паролите беа различни, но срцата беа единствени:

Долу црвената буржоазија

Престанете да убивате во Виетнам

Слобода за Алжир - извикуваа илјадници студентски грла на плоштадите во големите метрополи, не плашејќи се од тенковите, барикадите и полициските кордони.

Некаде се самоzapалуваа, некаде гниеја по затвори - но тие ја остварија својата цел; тие го одбележаа своето време и докажаа пред светот дека постојат. Свеста на младиот човек остана чиста и бескомпромисна - оти нема компромис кога се бара правдата.

Но, ова правило воопшто не важи во Македонија.

Кај нас постојат најидеалните студенти за секој квазидемократски режим, најпосакуваната младина за секоја влада - без ставови, идеали и што е најжалосно без движење, и тоа такво студентско движење кое ќе создаде слика за студентите како за стожер и иднина на оваа земја. Потребно ни е силно, автентично движење кое ќе ги обедини сите студенти во борбата за подобра Македонија; потребен ни е сојуз и студентски лидер чија главна преокупација нема да бидат студентските забави секоја среда во Колосеум, туку ќе се зафатат со горливите проблеми кои секојдневно го притискаат македонскиот студент.

Проституирањето на нашава организација преку политички притисоци и покровителства, доведе до радикално предавство на студентскиот стандард и интерес. Ние немаме статус што му соодветствува на епитетот што го носиме. Едно од главните зла на нашиов систем е што го направи партискиот деспотизам така апсолутен, што совеста и интелигенцијата останаа подјармени од беспринципиелното незнаење и дрското лукавство.

Треба да сфатиме дека на власта не ѓ требаат умни, туку послушни студенти.

Ние не научивме дека лошите луѓе просперираат тогаш кога добрите не прават ништо. Нашата волја да им се противставиме на настаните кои не ни се допаѓаат не престанува да слабее. Иако некои велат дека ќе се противстават, тие што навистина ќе го сторат тоа ќе бидат малкумина.

Навикнавме на нашата пасивност и зачмаеност. Секој од нас гледа на што побезболан начин да стигне до парчето хартија наречено диплома.

Не немаше никаде кога се менуваше знамето; кога се продаваше името; кога фабриките се затвораа и нашите родители ја губеа својата работа. Стоевме подзинати и кога западните политиканти се прогласија за духовни татковци на нашиот Устав.

Никој со прст не мрдна кога бесплатното државно студирање ни го заменија со т.н. линеарна партиципација без каква било можност за ослободување.

Ниту еден од нашиве студентски-челници не најде време да реагира против легализацијата на парауниверзитетот во Тетово, или против новите рестрикции на студентските кредити и стипендии.

Иронија е тоа што нј убедуваат дека студираме на државни универзитети во чиешто финансирање државата учествува со мизерни 20%.

Но, како врв на нашата сервилност е тоа што молчиме пред популарната *позитивна дискриминација* за нашиве колеги “припадници на заедниците кои не се мнозинство во Рамковна Македонија”, коишто лежерно си студираат со освоени едвај 60 поени на приемните испити, додека македонскиот средношколец е одбиван и со рекордни 95. Она што вообичаено во цивилизираните општества се нарекува “еднаквост на шансите”, кај нас се вика “правична застапеност”. Јас навистина се прашувам зошто овој метод воопшто би бил правичен?

За крај, се чини дека нема начин за пребродување на вителов во кој западнавме поради нашата наивност и рамнодушност. Но, јас сакам да верувам дека надеж постои; сакам сите да сфатиме дека благите реформи, кои ни се случуваат, не се доволни, дека се само вакцина за болново општество. Јас не сакам да стоиме построени пред дискриминаторската образовна политика во сопствената држава ниту пак да робуваме на разноразните министерски авантури.

Потребна ни е РЕВОЛУЦИЈА, но, не со оружје. Нам ни треба револуција на умот и на совеста. Само на тој начин ќе го искорениме баналново слепило и ќе ги насочиме нашите креативности кон излезот од овој тунел. Тоа мораме да го сториме што побрзо, ако ја посакуваме иднината на оваа земја, а иднината сум јас, Вие и сите млади луѓе кои се гордоста на оваа држава

SLIKI

Верица Арсова

втора година, правни студии

БЕСЕДАТА НА ГОРАТА НА БЛАЖЕНСТВАТА

(За достоинството и должностите на учениците на Исус Христос)

Блажени се бедните по дух, зашто нивно е царството небеско.

Блажени се оние што плачат, оти ќе се утешат.

Блажени се кротките, зашто тие ќе ја наследат земјата.

Блажени се гладните и жедните за правда, зашто тие ќе се наситат.

Блажени се милостивите, зашто тие ќе бидат помилувани.

Блажени се чистите по срце, оти тие ќе го видат Бога.

Блажени се миротворците, зашто тие ќе се наречат синови Божји.

Блажени се гонетите заради правда, зашто нивно е царството небеско.

Блажени сте вие, кога ќе ве срамат и прогонат и кога ќе говорат против вас секакви лоши зборови лажно, заради Мене. Вие сте солта на земјата. Но, ако солта ја изгуби силата, со што ќе се осоли? Таа веќе за ништо не е, освен да се фрли надвор и да се изгази од луѓето. Вие сте светлината на светот. Не може да се сокрие град, што се наоѓа на врв планина. Немојте да мислите дека сум дошол да го нарушам Законот или Пророците; не сум дошол да го нарушам, туку да го исполнам. Зашто, вистина ви велеам: додека постојат небото и земјата ниту една јота или црта од Законот нема да се измени, додека не се исполни сј.

Сте слушале дека е кажано - „*љуби го својот ближен и мрази го непријателот*“. А Јас пак ви велеам: љубете ги непријателите свои, благословувајте ги оние што ве колнат, правете им добро на оние што ве мразат и молете се за оние што ве навредуваат и гонат. За да бидете синови на вашиот Отец небески; зашто Он го остава своето Сонце да грее над лошите и над добрите, и праќа дожд на праведните и на грешните.

Но, бидете совршени, како што е совршен вашиот Отец небески. Гледајте да не ја покажувате својата праведност пред луѓето, за да ве видат, инаку, нема да имате награда од вашиот Отец небески. А ти кога правиш добро, да не знае твојата лева рака што прави десната, за да биде твојата милостина тајна; и тогаш, твојот небески Отец, кој гледа тајно, ќе те награди јавно.

И кога се молиш, не биди како лицемерите, што сакаат да стојат по синагогите и раскрсниците за да се молат и да се покажаат пред луѓето. Вистина ви велеам дека тие веќе си ја добиле својата награда. А ти, кога се молиш, влезе во својата скришна соба и откако ќе ја затвориш вратата своја, помоли Му се на твојот Отец, кој е во тајност; и Он, што гледа тајно, ќе те награди јавно. Кога се молите, не говорете многу, како јазичниците, зашто

тие мислат дека за своите многу зборови ќе бидат услишени; вие пак немојте да бидете како нив, оти вашиот Отец небески знае од што имате нужда уште пред да сте Го помолиле. Туку молете се вака: *„Оче наш, Кој си на небесата, да се свети името Твое; да дојде царството Твое; да биде волјата Твоја, како на небото, така и на земјата; лебот наш засушен дај ни го денес; и прости ни ги долговите наши, како што им ги проштаваме и ние на нашите должници; и не нџ воведувај во искушение, но избави не од лукавиот, зашто Твое е царството, и силата, и славата во сите векови - А м и н“!*

Живка Делева

четврта година, правни студии

ИНДИЈАНСКИ ОДГОВОР

(Одговор на поглавицата на племето Сиетл на писмото понуда од Абрахам Линколн да откупи голем дел од индијанската територија, а на Индијанците да им отстапи резервати)

Како може да се продаде или купи небото или топлината на земјата? Ние не сме сопственици на свежиот воздух или бистрата вода. Секое делче од оваа земја е свето за мојот народ. Секоја метличка во темнината на шумата свети во мислите на мојот народ.

Кога мртвите белолики одат на прошетка меѓу свездите ја забораваат земјата што им го дала животот. Нашите мртви никогаш не ја забораваат земјата бидејќи таа е Мајка на црвениот човек.

Кога Големиот Поглавица од Вашингтон испраќа глас дека сака да ја купи нашата земја – бара премногу од нас. Големиот Поглавица порачува дека ќе ни најде место на кое убаво ќе живееме. Тој ќе ни биде татко, а ние негови деца.

Поглавицата на племето Сиетл говори: Ќе ја разгледаме понудата да ја купите нашата земја. Ама тоа нема да биде лесно. Оваа земја ни е света. Ова што тече по брзаците на нашите реки не е само вода туку и крвта на нашите предци.

Знаеме дека белиот човек ќе не разбере. Нему секој дел од земјата му е како кој било друг. Тој е странец што доаѓа и од земјата зема сј што му е потребно. Земјата не му е како брат туку како непријател. Кога ќе ја покори тој продолжува понатаму. Ги остава зад себе гробовите на своите татковци и не му е грижа. Гробовите на неговите предци и земјата што му ги роди децата остануваат заборавени. Неговата алчност ќе ја уништи земјата и ќе направи пустош.

Нашиот начин на живеење се разликува од Вашиот. Од погледот на Вашите градови црвениот човек го болат очите. Тоа е можеби затоа што белиот човек нема мирно катче, нема место каде што би се слушнало отворањето на лисјата во пролет или треперењето на крилјата на мушичката. Бучавата ми ги навредува ушите. Индијанецот го сака звукот на ветерот кога си поигрува со површината на мочуриштето, мирисот на ветерот освежен со пладневниот дожд.

Најголемо богатство на црвениот човек е воздухот. Белиот човек како да не го чувствува воздухот што го вдишува. Како некој што е пред смрт, така и белиот човек е имун на смрдеа.

Ако Ви ја продадеме земјата морате да ја чувате како скапоценост, како место на кое ќе може и белиот човек да вдише ветар засладен со мирисот на полското цвеќе. Белиот човек ќе мора да се однесува спрема животните од овој крај како кон свои браќа.

Див сум и не разбирам поинаков живот. Што е човекот без животните? Кога би исчезнале животните човекот би умрел од осаменоста на духот. Она што ќе им се случи на животните набргу му се случува и на човекот.

Си во светот е поврзано.

Не е човекот творец на ткаечницата на животот туку е сам нишка во неа. Што прави со ткаечницата тоа го прави и со себеси. Племето го следи племето, народот го следи народот, како брановите во морето. Тоа е редот во природата од кој дури ни белиот човек не може да биде исклучен. Можеби сепак сме браќа. Ќе видиме.

Белиот човек ќе го снеса можеби и пред сите други племиња. Само Вие продолжете да го валкате своето легло и една ноќ ќе се разбудите удавени во сопствениот измет. Во своето настојување ќе горите во огнот на Богот што Ве довел наваму и со некои необјаснети намери Ви дал власт над оваа земја и над црвениот човек.

Не разбирам зошто се убива бизонот, зошто се кротат дивите коњи, зошто во длабочината на шумата има толку човекова смрдеа...? Каде е еленот, дабарот??? Каде се? Ги нема повеќе. Каде е орелот? Одлета.

Вистинскиот живот заврши.

Почнува борбата за опстанок.

Драганчо Апостоловски
апсолвент, политички студии

ГОВОР НА РОБЕСПЈЕР ПРЕД ФРАНЦУСКИТЕ ПРАТЕНИЦИ

... Што се случува овде граѓани!? Крв треба да прска на сите страни, глави по улиците да се тркалаат!!

Ние го чекавме само криков на негодување кој ечи од сите страни, па да проговориме. Вашите очи беа отворени, вие гледавте, но не сакавте да видите!

Го оставивте бре народот сам да бдее над себеси, и тој сега стои незаштитен. Секој удар ќе го покоси и ќе биде мртов додека Вие го согледате тоа.

Нашиве внатрешни непријатели нј принудуваат на слабост. Сакаат тие да му го одземат на народот неговото оружје и силата. Оружје, пак, на државата е стравот; силата на државата е моралноста, зашто стравот без неа е погубен, зашто моралноста без него е семожна. Тие зборуваат дека стравот не бил оружје на деспотска влада, па според тоа нашата влада не прилегала на деспотизам. Не им е доволно што го понижуваат народот, туку настојуваат и со пародии да го отрујат.

Кога ги гледам нашиве народни законодавци како парадират со своите пороци и со сиот свој луксуз, како некои маркизи и грофови се женат меѓу себе, слугинки држат, прават раскошни балови, се коцкаат, носат скапоцени облеку, НИЕ СМЕЕМЕ ДА ПРАШАМЕ: КОЈ ГО ОГРАБУВА ОВОЈ НАРОД!?

Нема договор, нема мир со луѓе кои мислат само на грабеж; со оние за кои независноста беше само спекулација, а Републиката обрт на капитал.

И тие, тие нам ни велат: да им простиме на криминалците; да им простиме на предавниците, да им простиме на порочните. Нивниот злобен восклик е милосрдие. Но ние оттука им велиме: НЕ, не, не господо, тоа така не може!!! Да им простиме на слабите - да; да им простиме на несреќните - да; но човекот порочен е политички непријател на Републикава и тој е за неа толку поопасен колку што се поголеми и услугите што тој божем и ги направил. Само чесниот, само чесниот човек има право на прошка од овој народ!

Истите овие имаат убави куќи; убави жени; убави облеку; се капат во вино и јадат од сребрени чинии. Но, и тие беа сиромашни како и ние. Од каде им е сето тоа; од каде овој раскош, граѓани!?

И затоа јас Ви велам: бидете на штрек. Не очајувајте патриоти, не успокојувај се народе морален, туку пренесете им на своите браќа: ПОБЕДАТА НАША, НЕ Е ДАЛЕКУ!!! За доброто на Татковината треба само да испосечеме неколку глави и таа за тоа довека, довека ќе ни биде благодарна!!

Илија Илијовски

трета година, правни студии

ЗА НАС

Секој народ се издвојува од другите по нешто што само него го прави таков каков што е. Тоа може да биде неговата култура, традиција или пак минато. Македонскиот народ се одвојува од другите, пред сј од своите соседи, по својот надалеку познат фолклор, славното минато и пребогатата традиција. Сето ова е прекрасно. Но кога ќе погледнеме уште нешто што нас Македонците нј “краси” ќе си речеме, па попусто е сево ова што го имаме кога оваа дамка фрла сенка врз сј. Тоа е дамката којашто Македонецот ја носи на себе во ова негово повеќе од тримилениумско егзистирање и битисување. Тоа е синдромот на самоуништувањето и завидливоста. Иако знам дека со делови од овој говор некои од вас нема да се согласат, сепак, сигурен сум дека и самите тие потајно во себе знаат дека сум во право, затоа што и тие понекогаш се однесувале или се однесуваат како хронично заболени од овој синдром.

За да стане појасно за што зборувам, ќе ве вратам малку наназад во историјата. **Александар**, кралот над кралевите, откако стана тоа што сите знаеме дека бил и почина многу млад, нему верните генерали не чекаа ниту да се олади неговото тело за да ја поделат империјата. **Самуил**, судбината и кон него не беше милостива. Откако му ги предадоа и ослепеа војниците кај Беласица и од жал тој умре, истата судбина го снајде и неговиот син Гаврило, кој умре предаден од братучед му Иван. За трагедијата да биде поголема и императорот византиски, Василиј беше Македонец, еден од родоначалниците на македонската династија византиски императори. Да не зборувам за нашите **илинденци**, од кои ретко кој ја имаше среќата да умре непредаден. Гоце, Ѓорче, Јане, Никола, Питу, Пере, Даме, сите тие беа предадени од Македонци заслепени од гнилиот сјај на лирите, динарите и левовите. Како сето ова да ни беше доволно, па ни требаа уште седумдесетина години во кои не се знае колку **млади Македонци** со идејата за обединета и независна Македонија, ги загубија животите само затоа што некој сакал да заработи на нивната несреќа. Дојдоа деведесеттите на минатиот век. Капак на сј. Поранешните црвени ја сменија бојата со сина, а црвената ја презедоа оние другите кои претходно беа гонети од нив. И наместо тие да работат **заедно за доброто на сите**, секојдневно им приредуваа и сј уште им приредуваат невидени спектакли на другите кои веќе залегнаа во улогата на сеирции. Да ви кажам, знаете ли што е еден Македонец - **комита**, знаете ли што се двајца македонци - **комита и војвода**, а знаете ли што се тројца македонци - **комита, војвода и кодош**. Сега јасно ли ви е за што ви зборувам? Јасно ли ви е дека попусто се

фалиме со нашите дејци, со нашите песни и ора кога, вадејќи си ги очите и кршејќи си ги р'бетите сами на себе, еден ден не ќе можеме ни да ги споменуваме, ни да ги пееме ни да ги играме. И малку ни се предлозите од типот “Ние вам името, а вие нам Аце дајте ни го”, или “македонски јазик, само како уставна категорија”, или пак “Кодра Фура од другата страна на границата”, а може и “Охридска архиепископија, а не Македонска Православна Црква”. Попусто ќе биде Европа ако уште и десет прашалници ни даде и неznam колку милиони евра помош, кога ние никогаш нема де се поместиме од ова калливо мочуриште во кое од ден на ден сј повеќе и повеќе тонеме.

Еј, Македонецу, освести се, никој не те сака во свое друштво ваков каков што си, затоа што знае дека ако се сврти на другата страна ти ќе го накодошиш кај другиот. Но изгледа ум тебе не ти доаѓа, па пак истото си го тераш. Ако, само напред Македонецу, но јас и таквите будали како мене уште малку ќе се обидуваат да те разубедат, а кога и ние ќе кренеме раце од тебе, не знам дали ќе продолжиш со игра и песна низ целиот свет.

Ненад Гавриловиќ

четврта година, правни студии

МАРКС НЕ Е МРТОВ

1947. Еден конгресен комитет почна да прашува: дали си комунист? Скромниот слободарски дух на времето ова го нарече лов на вештерки. Го прашаа и Бертолд Брехт. Тој одговори - не; следниот ден се качи на авион и замина за Источен Берлин. Осум години подоцна се симна во Москва, каде опсипан со црвени каранфили, ја прими Сталиновата награда. '56-тата умре. Никој повторно не го праша дали е комунист.

Кога Македонија стануваше држава, првпат како легитимни гласачи нј прашаа: Ја преферираат ли бездржавноста или Другарот Тито. Го одбравме вториов. Така ни тргнаа референдумите, а другарите, целите алови во образите, почнаа да експериментираат.

А повеќето другари имаа забележлив ментален профил: полуобразован, планински тип. Замислете активен политички комесар или пак вдахновен воен старешина, со убедувачки поглед. Во слободно време, споменатиов прочитува три извадоци од Маркс, на руски. Утре, менувајќи ги фотелјите, тој раководи со држава, и применува - Маркс!

Тоа ви е, господа, бедна еманација на дилетантизмот. Тоа ви е наркотична верзија на Stairways to heaven. Сите сложено и непоколебливо маршираат кон самоуправниот социјализам, градат хегелијански замоци на работничкиот 'рбет. Френетично скокаат, се удираат со лакти, тие знаат и умеат сј, ќе градат другарите комунизам, го читале Маркс. Прочитале три извадоци.

Некое утро подоцна, се будат како освестени либерали; либерали, кои никогаш не верувале во бесмислиците за кои агитирале до бесвест. Повторувам, либерали!

Кога ќе се повлече линија, останува една горчина. Отсекаде ечи: Маркс е виновен за Сталин; Ниче за Хитлер. Зошто мора сржта на човековата глупост постојано да ја дополнуваме со намачените и исплукани остатоци на генијот, осуден од неспособните и завидливите. Оти на “фотелјашите” им било полесно да работат со три максими извадени од контекст, отколку со томови. А големите идеи се томови. Требало да се работи! Требало да се мисли! Го читале ли тие воопшто Маркс?!

Втемелена перверзија на модерната историја е дека се виновни умните, а не малокрвните ликови што не знаат да читаат. Непростливи се, сепак, современите етикети на една голема идеја, идејата на Маркс; идеја за свет каде што работиш со свое и стекнуваш свое. Оти, во таа идеја, првпат некој стана, се обрсна околу себе и бодро и бескомпромисно кажа - ова не е фер! А

ние, ние со кренати носови, од сигурна далечина, му велиме: комуњар и му се смееме в лице. Лепиме претрашени етикети од презир, а самите, самите стануваме неписмени агитатори, ништо не сме научиле, само ја менуваме страната. Та сме го читале ли ние воопшто Маркс! Сме го читале ли некогаш вистинскиот Маркс?!

Ова го велам, бидејќи ми е смачено иднината да ми ја коваат недоучени алтернативци. Бидејќи ми е смачено од самозадоволната, опортунистичка номенклатура, каде што комунистот е непријател за заедницата, напаст. Комунистот, олицетворен во Маркс. Оти таа номенклатура, таа перверзна номенклатура ја создадоа, во соработка, пропаднатите комунисти и стерилните, златоусти либерали; потајно исплашени од различниот од нив, слободен ум. А тие непрестајно гракаат, и гракаат, и гракаат, побожно го „бранат“ идеалот на демократијата. Та нели народот сака популизам. Беспороден, беден, изроден популизам. Народот; народот сака само парче свој леб. И малу вистина.

Таа вистина прави конечно да се почувствувааш пријатно во својата кожа. Те прави изменет. Таа вистина те прави инаков, слободен. Па потоа нека ме праша некој што сум. А можам, можам да одговорам што било, дури и без страв да речам - дека Маркс не е мртов!

Слободан Јаневски
апсолвент, правни студии

ТВОЈА И МОЈА „МАКЕДОНИЈА“

Ти имаш своја Македонија...

Јас имам своја...

Твојата Македонија е политичка и има свои виртуелни проблеми.

Мојата е вистинска, проткаена од надежи и страдања.

Твојата Македонија е сочинета од партиски избори, наместени конгреси, бесполезни собраниски дебати.

Мојата е собирање околу древното огниште, за да се вжешти (каде што жари) градителскиот занес.

Твојата Македонија е попис на безимени глави, глуви ноќи исполнети со крваво Буги.

Мојата е величествен велигденски собир на меѓусебното почитување на народот и безгрешното давање прошка.

Твојата Македонија е позајмени идеи кои меѓусебе се сопнуваат и се замрсуваат.

Мојата е јасната слика за древното минато, сј до кристалните води на морската вечност.

Твојата Македонија е полна со недоверба, сомнеж, предавство и себенепочит.

Мојата е во снагата на планините, во животворноста на водите, во утехата на родот, во почитта кон народот.

Твојата Македонија е привремено, несигурно, гастербајтерско, кој како сака мало местенце.

Мојата е гигантска цивилизација врз чии темели се колеба светот.

Твојата Македонија е принуден одмор, транзиција, инплементација на принудни рамковни окови, небаре безвреден гоблен, Западен Балкан, привремено бивша, постојано привремен експеримент кој белки некогаш ќе донесе исход.

Мојата Македонија е непоместлив говор на просторот кој со милениуми го означува мојот и твојот народ, немиот говор на просторот кој ветува!

Но, ти не си јас - како што јас не сум ти. И тоа е нашата најголема победа во сеопштиот пораз. Зошто не еднаш мудрите рекле: “Кој не ја спречува неправдата кога може, ја нанесува! Меѓутоа и “Вистината што не е изречена во вистинско време е полоша од лагата”. Сепак ти направи го она што е праведно, а нека биде она што може да биде. И да расчистиме, тоа не е ни важно. Зашто единствено овде, за што вистински вреди да зборуваме, е единствената, безкомпромисна, највеличествена, лексиколошки уникатна и вечна МАКЕДОНИЈА!

Стевче Дечев

трета година, правни студии

ПАМЕТНИТЕ ПОПУШТААТ - НЕРВНО!

Ако нашите драги и никогаш непрежалени идиоти можеа да не летаат, тогаш ова може да биде аеродром. Врз таа основа нашата традиционална пцост би гласела: да ви ја летнам едрилицата. Еј Словени! Дали сте уште живи? Дали го преживеавте слетувањето? Ако да, добредојдовте во Македонија, држава-членка на ЕУ и НАТО. Колку прекрасна бајка. Добро кажани зборови. Да, зашто најпрвин беше збор. И зборот беше во нивните усти. Во устата на опозицијата и власта. Тие почнаа да се плукаат и направија поплава. Се држеа до зборот, а го испуштија делото. Не донесоа до дното. Конечно имаме цврста подлога под нозете. Го извлековме подебелиот крај и сфативме дека од повеќе глава не боли. Мили другари и уште помили другарки. Ние народите од Балканот море од крв пролеавме за да го зачуваме братството и единството. Ние не ги натопивме рацете со крв. Крвта ни стаса само до коленици. Ние сме ти брат, пациенти со тапија. Секоја клетка ни е заболена од транзиција. Со таа цел меѓународната заедница секојдневно ни праќа по една кафена лажичка лековити пораки. Но, ние не сме единствените болни. Кај нас, поболни се оние од власта, затоа народот го сместија во карантин по препорака на меѓународната заедница, пациентите да се чуваат на суво и темно. Со други зборови, во Македонија. Тие што ни ги праќаат лековитите пораки ни испратија и прашалник. Еден куп прашања, на еден куп хартија. Ние дел од хартијата, што се чува како најголема воена тајна, ќе им ја вратиме. Но, остатокот наменски ќе го искористиме: за завиткување тегли со ајвар, за студентските софри и за потпора на расклатените маси. Споменав прашалник. Се прашувате како ќе одговориме? Е како де? Па, нормално, како што е. Ќе им кажеме многу работи. Како, на пример: дека кај нас владее демократија. Секој може слободно да шета по улица и да гледа како другите добро живеат. Секој што ќе добие запалка и пенкало има право да гласа. Гласањето кај нас е посебна чест. Се дотеруваш како селско дете за на вакцина и со претходно заокружено ливче и со Господ напред одиш до гласачката кутија, зашто ливчето не може само да отиде. А и секој што не го бидува за друга работа, има право да се кандидира. Ќе им кажеме дека воведуваме фискализација. Сите плаќаат данок и комуналии. За возврат секој избира од каде ќе се снабдува: од контејнерите или од депониите. Потоа ќе им кажеме дека кај нас митото и корупцијата се неразделни, како што се шапот и лигавката, како Мујо и Хасо, како лицето и СКМ-ПДП. Во истиот прашалник ќе им пишеме дека: ние на злосторниците не им дозволуваме да престанат да бидат тоа, за да не го загубат идентитетот. Дека имаме поделба

на леви и десни политичари, во зависност од тоа која страна од мозокот не им работи. (Дека кај нас политичарите се добро платени за да не убедат дека добро живееме). Дека кај нас паметните и оние што се наречени експерти, секогаш попуштаат - нервно. Дека специјалитет на куќата ни е социјалната помош за 4 лица. Ќе им кажеме и дека народот е само гладен и ја менува власта за леб. Ако порано важеше - да умре комшијата да му ја земам козата, ние велеме: комшии ни умре козата! Понатаму ќе мора сами да се снаоѓате, нема веќе да можете да ја делите бедата со нас. На крајот ќе им пишеме дека Македонија не е за продажба. На подарокот не му се гледаат забите. За поквалитетни да бидат одговорите мораме и нешто повеќе да сториме. Затоа предлагам моќта од народот да £ ја препуштиме на власта и да £ овозможиме да работи брзо, ефикасно и нетранспарентно. Бидејќи кај нас нема многу лисици како во Британија, предлагам да го стимулираме ловот на волци и лавови, и тие откако ќе бидат фатени директно да ги транспортираме во зоолошката градина во Хаг. Предлагам, во знак на благодарност до САД за признавањето на името на Република Македонија, Велес да го прекрстиме во Бушов Велес. Мајчиното млеко да го замениме со кока-кола. Ирак да го прогласиме за главна печалбарска дестинација. МТВ да ја укинеме целосно, не само Третиот канал и зградата да ја претвориме во јавна куќа достапна за сечиј џеб. Спикерот на Собранието да продолжи со упатување поздрави и честитки до пратениците, но и до секојдневните штрајкувачи пред Собранието. На крај предлагам на светот што е толку многу загрижен за нас: што дури и нас тоа почна да не загрижува да му пратиме една по-рака. Но, и по нога. И да го известиме дека престануваме да климаме со главата во знак на одобрување на сешто, пред да нј прогласи за страшно ретардирани.

Даница Миладинова
трета година, правни студии

АПОЛОГИЈА НА ДЕМОКРАТИЈАТА

Почитувани!

Ви се обраќам Вам кои не сте само кворум на изборните митинзи, не учетвувате на тендери, не купувате акции, не сте поткупливи, не подарувате брошеви, не сте портпароли чиј светоглед е ограничен на А4 формат...

Со Вас евергринот од Пол Макартни “Let it be” станува “Let the democracy be”

Си велите повторно за демократија! Да, за нејзиното височество демократијата првите десет години е тешко, а понатаму не е воопшто лесно.

Клучно прашање не е што е демократија туку како да ја направиме демократијата можна.

Граѓаните на Република Македонија ја прават демократијата можна, господата сместени на “Илинденска” бб и косниците на фотелји спроти паркот “Жена борец” ја прават демократијата неопходна. Се прашувам до кога на оваа локација ќе се играат брзи прсти, жешкото столче е секогаш актуелно, а милионерското прашање гласи: “Ќе опстои ли Република Македонија?”. На ова прашање одговорете потврдно без цокерот повикај пријател, иако на располагање ги имате пријателите од другата страна на Атлантикот. Тие својата работа ја завршија. Ако тие не се Поранешни Британски Колонии зошто ние би биле Поранешна Југословенска Република Македонија? Сигурна сум дека поубаво звучи Република Македонија без какво било тргување со нашето минато и поткусурување на нашата иднина. За важни прашања потребна е помош од публиката. Умее таа да ги земе тастерите во своите раце потврдувајќи го геслото на Филипо Понти: “Да живееш значи да избираш”.

Верувам во максимата на Парацелзиус: “Alterius non sit sitqui suos esse potest”.

Нема демократија без народ. Нема демократија со поданичка политичка култура. Народот не греша за важни политички прашања. Што ако згреши? Па нека згреши. Демократијата вклучува и право на грешка.

Да се вратиме на милионерското прашање, милионот не го добивате бидејќи точниот одговор гласи: Можеби. Пенаесет години проодуваме, а никако да застанеме на цврсти нозе. Никако да излеземе од историскиот момент. Постојано се балансира ситуација на постоење или непостоење.

Милионот не е ни важен. Тој и онака е непристојна сума во однос на милијардата која ни беше понудена пред неколку години. Мислев дека е завршена приказна, но повторно обиди да се заплива во политичките води.

Таму добро се плива благодарение на партиските мускули. Јас чинам новата политичка култура, новото однесување може да се научи како и пливањето. Кој не бил во светата вода наречена демократија не може да се крсти демократ. Каков е тој демократ кој верува дека галсот кој доаѓа од партискиот трон е глас божји кога вистинските демократи се колнат во максимата: ”Vox populi est vox sei”

Покрај О.К. и кока кола зборот демократија е еден од најупотребуваните, но и најзлоупотребуваните, особено во услови кога сме економски пауперизирани, политички банкротирани и безброј пати излажани. Сакам кока-кола. Тоа е демократија. Таа вклучува и право на избор. Изберете меѓу животот е убав, шокантно освежувачка, победете ја својата жед или keep walking. Амбиентот е демократски ако Вие може да конзумирате што сакате независно што на шефот, лидерот, оној пред вас или оној зад вас омилено му е мотото “keep walking”.

Во спротивно сме мекдоналдс генерација која мирно се постројува во редот за бургер. Пари за бургер нема, а некој велеше ќе има и за хамбургер и за кока-кола. Не е доволно некој да се претставува како демократ. Може да се живее демократски, а да се сонува тирански. За Ничевите следбеници демократијата е само карантин за стремежот кон тиранија. Ако таквите “демократи” се обидат сонот да го сторат јаве тогаш “Ханибал е анте портас”

Наташа Донческа

прва година, правни студии

А БЕВ САМО ДЕТЕ...

*Пет денари ве молам, ако за Бога знаете,
Пет денари ве молам, господ здравје да ви даде...*

Вака започнува мојот работен ден. Јас и моите браќа секое утро стануваме во 5 часот, одиме на Камени мост и отпочнуваме со работа. Се трудиме да заработиме најмногу што можеме, знаете татко ни нј тепа и нј казнува со глад секогаш кога слабо ќе заработиме. А и да ни дадат за јадење за нас освен суво лепче друго и нема. Ама да ви кажам, пред една година, мајка ми, првата жена на татко ми украде кокошка од комшии и ја испече. Мене и на брат ми ни дадоа цел копан. Леле ама лапачка било, леле ама крчачка било, искрено да ви кажам секоја вечер си ја сонувам.

Во нашиов дом, мислам на скапаниве плитари, си имаме ние и убави и лоши моменти. Еден од „поубавите“, беше кога татко ми ја омажи мојата постара полусестра за еден чичко со мустаќи и брада. Сите зборуваа за некаква разлика од 25 години, а јас не сфатив во што е работата исто како што не сфатив зошто сестра ми беше една од најтажните невести што некогаш сум ја видела. А во нејзина чест, јас и брат ми, ден пред тоа заработивме добри 200,00, измивме неколку шофершајбни кај Рекорд и £ ги дадовме на дада какао свадбен подарок. Но за разлика од стариот кој се радуваше како да добил на „лотарија“, сестра ми постојано плачеше. Си велев плаче поради школото, знаете таа беше одличен ученик и сакаше да учи за доктор, но стариот мој упорно ја убедуваш дека овој чичкото ќе ја редел разни цици мици.

Но и навидум убавите моменти кратко траат. Не помина месец, сестра ми ја најдоа крвава во Вардар, а чичкото исчезна, татко ми се поретко се враќаше дома, а мајка ми оттогаш престана да зборува. Е оттогаш за куќата одговорна бев јас. На почетокот горда поради ваквата одговорност, а подоцна згрозена и понижена, од причина што поради „неспособноста“, на мајка ми татко ми во секоја смисла почна да ме заменува со неа. А мене Господ ми е сведок дека тоа болеше. „Голема си имаш веќе 13 години“, ми велеше стариот. „И подобро внимавај на стомакот што ти расте зашто таму ми е идната заработивачка,.. Слушам ли помош? Е помош нема. Оние од Центарот беа премногу зафатени за социјалните случаи како мене, па токму поради тоа јас иако недоволно писмена им пишувам писмо кое оди вака:

Дами и Господа,

Јас сум дете, но детство немам. Родителите ме запоставија и максимално ме злоупотребија, а јас Ве обвинувам Вас, зошто Вие им го дозволивте тоа.

Ми ги скинавте крилјата токму кога научив да летам, ме натеравте да станам жена, а бев само дете.

И немојте ни случајно да се правдате пред мене Вие немилосрдни сопственици на луксузни автомобили, на кои јас некогаш толку многу им се восхитував. Сега се гадам и од Вас и од Вашите лажни насмевки и за мене некогаш важни лица.

Знете, јас заслужувам, подобро. Едноставно зашто сум дете, зашто сум човек, или да Ви појаснам дами и господа, зашто сум како Вас.

Ме втурнавте прерано во суровата игра на животот, ме начекавте неподготвена и без мислење ме скастривте. А знаете јас бев само дете.

И конечно, почесни дами и господа, ако за мене кај Вас вратите како за човек се затворени, тогаш не бегајте и не вртете ги главите, туку и мене и на моево чедо на ова вечно просјачко место фрлете ни некој денар.

Пет денари ве молам, ако за Бога знаете,

Пет денари Ве молам, Господ здравје да Ви даде,
ако имате срце, ако имате душа.

Елена Мицева

втора година, правни студии

ЗЕМЈА НА ЧЕКАЊЕ

Добредојдовте во земјата на чекање!

Ако доаѓате овде за да направите нешто, подобро немојте, ја уништувате атмосферата. Ние овде сме на една долга кафе пауза. Подобро дојдете, придружете ни се во чекањето. Вие немате поим колку е пријатно чувството да чекате некој друг да Ви ги заврши работите, а згора на сј, да го имате загарантираното право да се жалите на сј и секому.

Да, ова е земја на генијалци, таленти, луѓе кои можат многу, но го чекаат вистинското време. Ние овде сме од природата надарени, никој не мора да се труди, да работи, сј само ни поаѓа од рака. Почекајте малку со нас за да го почувствувате ритамот на ова време.

Овде е поверојатно да Ве удри гром, отколку да начекате 35-ка. Ако сте болни овде по прво ќе дојде попот и ќе Ви отпее опело, отколку да видите лекар.

Ако за Вас не се најде место на клиника, не грижете се, сј ќе биде во ред. Секогаш ќе се најде место на клиника горе, кај Свети Петар. Барем за кај него ни важат пасошите.

Да, ова е нашата реалност. Ние постојано чекаме...

И сј уште не можеме да разбереме дека одговорноста за иднината која чека пред врата е наша одговорност. Голем дел од товарот лежи на крилата на младоста. Младоста е таа која треба да раскрсти со пасивноста и статиката.

Да, постои и одговорноста на општеството да создаде стратегија за младите и да ја спроведе во реалноста.

Ќе речете, младоста е таа што треба да ги разбие прангите на општеството и да си обезбеди можности. Но зарем можности постојат во западните земји!? Бидејќи таму се одлева нашата младина. Зарем развиените западни земји се поблаги со оној што сака да успее во своето поле. Па тоа се земји во кои иницијативата лежи во чистиот економски и политички интерес.

Таму нема гратис можности, или сте, или не сте во дадениот момент. Но овие земји секогаш ќе им дадат предност на сопствените кадри пред другата конкуренција.

Овде застанува одговорноста на општеството, и започнува битката на оној што чека да се докаже.

Токму ова е можноста што ја чекаме. Ова место е можност да Ве повикам да ја преземете иницијативата и секогаш кога ќе можете да покажете дека имате свое мислење и визија.

Она што ни е потребно на сите нам сега е да си ја вратиме самовербата. Време е да научиме докрај да се бориме за она што го сакаме и да ги заштитваме своите соништа. Светот не е нерасцутена пупка која ги штити своите латици од мразот. Светот е мразот, мраз кој ги селектира успешните од оние кои предвреме се повлекле.

Ако имате идеја, визија, тогаш Ваша е одговорноста безбедно да ја реализирате, а со тоа и да си го отворите сопствениот пат. Доволно чекавме штркот да ни ги донесе новостите. Време е да пораснеме и да го запознаеме лицето на реалноста.

Ние доволно чекавме!

Проблеми секогаш имало и секогаш ќе ги има. Но доволно чекавме да дојде тој светол ден; чекаме да дојде некој од господа пратен и да ни ги реши проблемите. Некој кој ќе ни всади култура. Можеби тој некој ќе ни даде идеја и ќе ни каже како ќе се викаме, ќе не повлече од пасивноста!

Доволно чекавме време и место за своите соништа. Ова време и ова место е сј што имаме. Ова сум јас, на ова место, ова е моето време. А сј што јас можам да сторам е да ги споделам моите соништа со Вас. Јас велам, Доволно чекавме! Време е да си го вратиме жарот и иницијативата, желбата да сонуваме и способноста да создаваме! Време е да ја придвижиме расипаната машинерија на ова општество!

Сега е време да ја разбудиме Земјата на чекање!

Димче Анасиев

трета година, правни студии

VAE VICIT (ТЕШКО ИМ НА ПОБЕДЕНИТЕ!)

“Да имаш топла крв; да работиш со рака; да мислиш со глава - и пак да не си човек!” Ете тоа ти е клетва најтешка - да си дома, да си МАКЕДОНЕЦ и пак да не си ништо. Да те викаат како што сакаат; да ги викаш како што сакаат; да работиш сј што тие сакаат - и пак ти да си поданик, а тие господари. Слаби сте вие, ни велат - а слабите луѓе, логично, ги победуваат!

Во овој транзициски рафал од злосторства и неправди, во ова време-зловреме кога мислите ни ги вкалапуваат, вкусовите ни ги оформуваат, идеите ни ги наметнуваат и со нас управуваат луѓе инородни, луѓе дрски - носителите на меѓународната моќ, немо молчат пред оваа коцкарска игра меѓу “упатените властодршци” и “неупатените граѓани” - во која овие вториве по правило секогаш губат. Колку ли време ќе ни треба да сфатиме дека нивната мудрост лежи во нашата немудрост?! И сам себеси се прашувам: Дали не се оствари, конечно, пророштвото на **Валери** дека...*демократијата, на тоа е уметност да го спречиш сопствениот народ од учество во работите што токму него го засегаат!*

И што ми останува сега мене, бедник најдолен, освен крстот на чело и ЗБОРОВ. Оти изговорен или премолчан, зборот има причина и последица, и тие треба да се знаат. Зборот е терор, но зборот е и договор - Рамковен ли бил; Охридски ли бил, најарно да не бил - бидејќи за некои нешта не можеме вечно да се договараме, оти за истите тие нешта треба однапред да имаме став.

А сј стана во годината 2001-ва: Некој, од туѓина чинам, рече: “Нека биде **ВОЈНА!!!** И би војна, за нас татковинска, за нив слободарска. И би вечер, и би утро чин втори: истиот Тој рече: “Нека биде **ДОГОВОР!!!** И би Договор” - ем Охридски, ем Рамковен. Во македонскиот Ерусалим, градот гордост Самуилова - четири партии и ја ставија јамката на Македонија, ветувајќи ни крај на војната и светол зрак надеж за два милиони граѓани.

Три години потоа мораме, сепак, да се соочиме со поразителниот факт дека Македонецот беше предаден; Три години потоа животот на Македонецот во Тетово сј уште е жално осакатен од оковите на сегрегацијата; Но не, ни велат нашиве политичари (ако се наши и се разбира политичари!?) - “не вртете се бре луѓе во минатото, гледајте напред, во иднината гледајте, да бидете Европјани”! Ама, им велиш, три години потоа Македонецот од Западна Македонија живее на пустиот остров на бедата, сред

широкиот океан од материјален просперитет. И пак тој глас ти вели - *„Гледај напред! Гледај напред! Напред гледај!“*; А, три години потоа истиот тој Македонец чмае по дупките на ова општество и се чувствува себеси како изгонет во сопствената земја. Помислуваше ли некој од Вас, дека три години потоа нашите бранители, кои лежеа по рововите од Танушевци до Липково, ќе бидат плукани во полициската станица на Бит Пазар. Се чудам, а не треба, оти не треба да ме чуди тоа што луѓе кои до власт се докопаа со лукавство, со измама ќе сакаат - според своја волја, да ги влечат родољубивите по своите судови и да ги присилуваат да молат за својот патриотизам; да молат затоа што беа вистински Македонци и кога опстојуваа како луѓе, и кога се жртвуваа како поединци, и кога ги жртвуваат како граѓани, и кога ги требат како животни!

Како ли само се рамнодушни кон срамотењето на сопствената земја?!

И не, почитувани, од овие причини јас нејќам да гледам во иднината, додека не бидам начисто со минатото...

Јас не сум и нема да бидам задоволен! Не ќе можам да сум задоволен додека мојот другар од Арачиново не може да си преспие во сопствената куќа; Не ќе можеме да сме задоволни додека избрканите Македончиња не се вратат во своите села за да заиграат пак во коритото на селската чешма; не ќе бидеме задоволни додека ни ги палат куќите во оваа божемна “Оаза на мирот”; нема да сме задоволни додека Македонецот од Матејче не може да гласа, а оној од Струга верува дека нема повеќе за што да гласа...

Мартин Лутер Кинг сонуваше. И Јас СОНУВАМ. Вечерва, пред Вас сонувам, со очи ширум отворени: Имам сон да му запалам свеќа на големиот Пејчиновиќ во исконскиот Лешочки Манастир - без страв за тоа како ќе се вратам дома; сонувам дека на топлото августовско сонце ќе можам да положам венец кај кобниот Карпалак - без да ми биде потребна асистенцијата на МВР; Сонувам да отидам на скијање на Шапка - без да ме придружуваат посматрачите од ОБСЕ; Имам сон да прошетам низ старата Тетовска чаршија - без да се веат знамиња на туѓа земја...

Сонувам, а не знам дал сонов мој некогаш ќе ми се оствари. Ама, едно само знам дека не е дојдено сега времето да посегнеме по луксузот на помирувањето со нашата судбина. Сега е времето да се остварат ветувањата на демократијата! Сега е времето мојот народ да воскресне од живиот песок во кој пропаѓа!; Сега е времето да го демонстрираме нашето единство, решителност и верба! И тоа онаа верба со која ќе можеме да живееме заедно; да работиме заедно; да се молиме заедно; да се бориме заедно; во затвор да одиме заедно и за правдата да истражуваме заедно!

Софија Петрова

четврта година, студии по новинарство

ИЗВАДОК ОД МОНОДРАМАТА НА А. ШЕХТАНСКИ

Македонија е долга и широка работа, затоа не чепкајте!

Но, ќе ви кажам... Два века борба; и сега јавно треба да се признае дека немало потреба, дека сј било цабе. Држава можело да се направи таму каде што ќе ти дозволат, ќе ти дадат лажна тапија, и ќе ти речат – „може-сидај“! Од овде до крушата, оттаму до буката, угоре до карпите, удолу до капините, низ лаките пуштете една бразда и заокружете ја таа Букурешка смрдеа, и лајте!

Готово, тоа е нашата држава, нема менување на граници го остваривме вековниот сон.

Држава!? Тоа ли е држава, бре? Држава без народ - избркани, избегани, раселени. Зар треба да се лажеме, и себе си и другите, дека нашите соништа се остварени и дека државата за која со векови се бориме се оние неколку рида и две пресушени реки, и грст луѓе што севезден мочаат од страв.

Народ! Тоа ли е народ, што молчи дури му го менуваат името, знамето, јазикот - врескаат дека најбитен е мирот, дека Македонија е „оаза на мирот“; дека не е битен ни Пирин, ни Егеј, промовираат мултиетничко општество, соживот со позитивна енергија - да им се плукнам во енергијата!

Мисли ли некој на времето пред нас, на нашите деца на каков јазик ќе зборуваат, какво писмо ќе пишуваат.

Крвта не е вода... Но, предавството не се простува! Се откажаа од историјата - на други им дозволија да се гордеат со неа. Се откажаа од својот народ - носат туѓ народ, народ што со парите од Цирих купува наши ниви, бавчи, куќи, цели села, прави територија, а сетне ќе побара и држава. И ќе им дадат - им требаат нивните гласови. Пишуваат нови уставни, декларации, потпишуваат срамни договори, се ќе продадат за ситна пара само да останат на власт.

Јас не умирам дури не ја видам цела, тркалезна со кошиња, со три прсти во морето. Со маслинки ееејјј... Мене никој не може да ми забрани да си ја сакам Татковината.

До Морето, само таква Македонија признавам!

Прадедо ми го убија Турците. Ги помагал комитите, а и самиот бил комита. Се борел за слободата на Македонија, затоа го убиле.

Неговиот брат го убија Бугарите, оти се борел и сакал „обединета и независна Македонија“, се изјаснувал како Македонец - потомок на Александар Македонски, а не Бугарин - затоа го убиле.

Другиот го убија Србите. Го раниле над селото, го донеле жив во дворот, ја собрале фамилијата и целото село да гледаат како ќе го умираат, го боделе со бајонети. Не ја прифаќал српската колонизација, се борел против неа - затоа го убиле.

Некои, пак, коските ги оставија на Голи Оток. И дедо ми лежел в затвор, но сега во наш, каде што и сидовите и целатите беа наши. Им цртале скала на сидот и со камшик ги терале да се качуваат по неа. Убивале патриоти – „македонисти“ затоа што си ја сакале Татковината. Тие им биле најголемите непријатели.

Македонија сите ја сакаат, но без нас Македонците.

Јас сега одам на граница, да ги бројам луѓето што бегаат... Се прави држава, а народот бега!/? Но, Македонецот нема каде да оди. Друга држава освен оваа тој нема. Да се биде Македонец прво е света работа, а потоа проклетство... Затоа мораме да го спасиме народот. Ако го спасиме народот, ќе ја спасиме и државата!

SLIKI

Елена Мицева

трета година, правни студии

...ЗАРЕМ ЈАС НЕ СУМ ЖЕНА?

(Говор на Сожурнер Трут, пионер во областа на правата на жените и правата на Афроамериканците, изнесен на конвенцијата во Акрон, Охајо, декември, 1851 година)

Па, деца, кога има толку многу чад, мора да има и оган.

Мислам дека како што жените од Југот и мажите од Северот сите зборуваат за права, наскоро белиот човек ќе се најде во незгода.

Но што е она за кое зборуваат сите?

Оној човек таму вели дека на жените треба да им се помогне кога се качуваат во кочија, да се пренесат преку бари, и да им се даде најдоброто место секаде.

Мене никој никогаш не ми помогнал да се качам во кочија, ниту ме пренел преку бара, ниту ми го дал најдоброто место некаде.

А зарем јас не сум жена? Погледнете ме! Погледнете ја мојата рака! Јас имам орано и имам садено и сум собирала жито и ниту еден маж не може да ме превтаса! А зарем јас не сум жена? Јас можам да работам и да изедам исто колку и еден маж, кога ќе ми се даде, и сум носела товар исто така!

А зарем јас не сум жена? Јас имам родено многу деца, и видов како сите ги продадоа како робови, и кога преколнував со гневот на мајка, никој освен Исус не ме слушна! А зарем јас не сум жена?

И пак тие зборуваат за она нешто во главата, како беше? (некој од публиката довикува: разум), така е душо, разум!

И што има врска тоа со правата на жените и со правата на Црниците! Ако мојата мала чашка не собира повеќе од пинта, а твојата собира четврт, зарем нема да е злобно од тебе да не ми дозволиш да ја наполнам мојата мала чашка?

Оној мал човек во црно таму, тој вели дека жените не можат да имаат исти права како и мажите, бидејќи “Исус не беше жена”!

Од каде дојде твојот Исус? Од каде дојде твојот Исус?

Од Бога и од една жена! Мажот немаше ништо со Него! Од Бога и од една жена!

И ако првата жена што ја создаде Господ, беше доволно силна за да го сврти светот наопаку, се сама, тогаш сите овие жени заедно, би требало да можат да го вратат повторно назад како што беше.

И сега кога тие го бараат тоа, подобро за мажите да им дозволат!

Благодарна сум што ме сослушавте, и сега старата Сожурнер нема ништо повеќе да каже, освен вас драги мои да ве праша:

Зарем јас не сум жена?!

Јован Петрезанов

трета година, правни студии

ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА НОВАТА НАРОДНА УМЕТНОСТ (извадок од романот “Папокот на светот” од Венко Андоновски)

Дами и господа!

Денес, ќе се задржиме на теоријата за новата народна уметност. Новата народна уметност не може да биде ништо друго освен терор на провинцијалната потпросечност врз сј што е индивидуално и што мисли со своја глава. Националното е еден вид политички камен кој на сила му се става околу вратот на човекот расположен да лета; со него се задржува човекот да остане во своето село, до својот нужник, да не отиде во светот, да не види дека постојат многу и различни светови. Дури и Светото Писмо вели дека постојат два типа на луѓе: едниот е номад, а другиот - земјоделец; едниот сака да освојува нови и непознати светови, а другиот најубаво се чувствува кога ќе се сврзе за својата нива, ќе си квакне во своето народно духовно кеневце, па ќе расправа приказки за големината на народниот дух и ќе си потпрднува од националниот грав, негово лично производство, најголемиот симбол на светиот дух на неговите предци. Сј друго: модернизмот, постмодернизмот, новата архитектура, уметничкиот експеримент, сето она што отстапува од познатото, а особено џезот, во овие кружоци се смета за - слабеење на државата. Сј друго се смета за кич и шунд и треба да се прогони.

А всушност, нема поголем кич од новата народна уметност, која полека се претвора во стока за масовно сериско производство. Во таа уметност на стари ноти, наместо за прекуморско писмо од љубената, се пее за мобилен телефон; наместо за “Параходот ми пристигна...” се пее за “Семафорот ми изгасна”! Семафорот го разделил љубовниот пар, оти таа минала на зелено а тој морал да сопре на црвено; се пишуваат дебилни романи во кои една иста жена, Македонка, трипати ја силуваат за 15 минути еден по друг, српски, грчки и бугарски капетан, па со тоа се изразува трагизмот на македонската жена и македонската нација поделена межу 3 аждери што сакаат да ја лапнат (притоа, овој раскошен дебил од писател не ни помислил дека можеби на жената £ е убаво со тројца, особено што сите тројца едвај издржале 15 минути, што за здрав маж е одвај десетина од сексуалната игра). Од таа гледна точка, новата народна уметност по ништо не се разликува од онаа во комунизмот, само што наместо за мобилен телефон се пееше за тракторот и мотокултиваторот како за божество, па на новородените женски деца им се даваа и “адекватни” имиња - на пример, Тракторка! Па таа народна уметност е култивирана како и мотокултиваторот.

Е, тука дами и господа, доаѓаме до клучното: по ништо национализмот не се разликува од комунизмот, кога станува збор за единката и колективот. Значи, постои еден огромен хор во кој секој може да крека колку што сака, но под услов да крека и да се држи во брановите должини и фреквенции на крекањето: не може, на пример, некој да мука кога сите крекаат?!

Затоа: перспективите на новата народна уметност се: дебилни, никакви, абнормални и анонимни. Таа уметност не е ништо друго освен агресивен провинциски конзервативизам. Оваа демократија е само една контрареволуција на селото врз градот, на неписмениот врз писмениот, на лошиот занаетчија врз добриот.

Ете тоа ни се случува, дами и господа, и ништо повеќе.

Верица Арсова

трета година, правни студии

ЈАС ИМАМ СОН... **(Говор на Мартин Лутер Кинг)**

Пред сто години, еден велик Американец, во чија симболна сенка стоиме денес, ја потпиша Декларацијата за еманципација. Овој значаен декрет значеше светилнички зрак на надеж на милиони црни робови, кои беа исушени на пламените на поразната неправда. Тој се појави како радосен пресврт што ќе ѓ стави крај на долгата ноќ на ропство.

Сто години подоцна мораме, сепак, да се соочиме со трагичниот факт дека Црнецот се уште не е слободен. Сто години подоцна, животот на Црнецот се уште е жално осакатен од оковите на сегрегацијата и веригите на дискриминацијата. Сто години подоцна, Црнецот живее на самотен остров на беда, сред широкиот океан на материјален просперитет. Сто години подоцна, Црнецот сј уште чмае по дупките на американското општество и се наоѓа себеси како изгонет во сопствената земја. Затоа дојдовме денес тука за да издраматизираме една ужасна состојба. На извесен начин, ние дојдовме во главниот град на нашата земја да промениме чек во пари. Кога архитектите на нашата држава ги напишаа величествените зборови на Уставот и Декларацијата за независност, тие потпишаа и ветување со кое секој Американец беше прогласен за наследник. Тоа беше ветување дека на сите луѓе им се гарантираат неотуѓивите права на живот, слобода и постигнување среќа.

Денес е очигледно дека Америка не го изврши тоа ветување, барем кога се во прашање нејзините обоени граѓани. Наместо да ја честува оваа света обврска, Америка му даде на црнечкиот народ ненаплатлив чек и чек што се врати со насоката „недоволно средства за покритие“. Но, ние одбиваме да поверуваме дека банката на правдата банкротирала. Ние одбиваме да поверуваме дека има недоволно средства во големите ризници на можности на оваа нација. И така дојдовме да го наплатиме овој чек, чек што ќе ни даде на показ богатство на слобода и сигурност на правда. Ние, исто така, дојдовме кај овој свет споменик да ја потсетиме Америка на жестоката ургентност на сегашнината. Не е време за ангажирање во луксузот на смирувањето или на лекување со седативите на постепеноста.

Сега е време да се остварат ветувањата на демократијата. Сега е време да се кренеме од темната и пушта долина на сегрегацијата по озрачената со сонце патека на расна правда. Сега е време да се отворат вратите на можностите еднакви за сите божји чеда.

Сега е време нашата нација да се дигне од живиот песок на расната неправда на цврстиот камен на братството.

Ќе биде фатално за нацијата ако ја превиди ургентноста на моментот и ако ја потцени решителноста на Црниците. Ова загушливо лето на црнечкото легитимно незадоволство нема да помине ако нема една силна есен на слобода и еднаквост.

Деветстотини шеесет и третата не е крај туку почеток! Оние што се надеваат дека Црниците имаа потреба да се издуваат и сега ќе се задоволни, грубо ќе се отрезнат ако нацијата продолжи како обично. Нема да има ниту починка ниту мир во Америка сј додека Црниците не ги стекнат своите граѓански права. Виорите на револтот ќе продолжат да ги потресуваат темелите на нашата нација, сј додека не се појави светлиот ден на правдата.

(***)

А како што одиме, мораме да дадеме завет дека ќе маршираме напред. Не можеме да се вртиме назад! Има и такви што ги прашуваат приврзаниците на човековите права - *“А кога ќе бидете задоволни?”* Нема да бидеме задоволни никогаш додека Црниците се жртви на неописливите ужаси на полициската бруталност... Не ќе бидеме задоволни никогаш додека нашите тела, тешки од заморот на патување, не можат да најдат сместување во мотелите на автопатиштата и хотелите по градовите... Не можеме да бидеме задоволни сј додека основната црнечка мобилност е од помалото гето во поголемото... Не ќе можеме да бидеме задоволни сј додека црнецот од Мисисипи не може да гласа, а Црнецот од Њујорк верува дека нема за што да гласа... Не, не, ние не сме задоволи и не ќе бидеме задоволни сј додека правдата не потече надолу како вода, а правичноста како моќна струја.

Не сум невнимателен да не забележам дека некои од вас дојдоа тука од големи судења и страдања. Некои од вас тукушто дојдоа од тесните затворски ќелии. Некои од вас дојдоа од краишта каде што вашиот повик за слобода ве остави дотолчени од бурите на прогонување и потресени од налетите на полициската бруталност. Вие бевте ветерани на творечкото страдање. Продолжете да работите со вербата дека незаслуженото страдање е спасоносно. Вратете се назад во Мисисипи, вратете се назад во Алабама, вратете се назад во Јужна Каролина, вратете се назад во Џорџија, вратете се назад во Луизијана, вратете се назад во Тенеси - маалата и гетата на нашите северни градови, знаејќи дека некако оваа ситуација може и ќе биде променета, да не се валкаме во долината на очајот.

Ви вела денес, мои пријатели, дека и покрај тешкотиите и вознемиреностите во моментов, јас сј уште имам сон. Тој сон длабоко е вкоренет во американскиот сон.

Сонувам дека еден ден оваа нација ќе се подигне и ќе го оживее вистинското значење на своето верување: *“Сметаме дека овие вистини не треба да се докажуваат; дека сите луѓе се создадени еднакви.”*

Сонувам дека еден ден на црвените брда во Џорџија синовите на некогашните робови и синовите на некогашните робосопственици ќе можат да седнат заедно на масата на братството.

Сонувам дека еден ден дури и државата Мисисипи, пустинска држава спарена од врелината на неправдата и угнетувањето, ќе се преобрази во оаза на слобода и правда.

Сонувам дека моите четири мали дечиња еден ден ќе живеат во нација, во која ќе ги ценат не според бојата на нивната кожа туку според особините на нивниот карактер.

Денес сонувам.

Сонувам дека еден ден државата Алабама, од устата на чиј гувернер сега капат зборови на навреда и негирање, ќе се преобрази во состојба каде што малите црни момчиња и црни девојчиња ќе можат да се фатат за рака со малите бели момчиња и бели девојчиња и ќе прошетат заедно како сестри и браќа.

Денес сонувам.

Сонувам дека еден ден секоја долина ќе се возвиши, секое брдо и планина ќе се снижи, дека стрмните места ќе станат рамници, дека кривите места ќе се исправат и дека славата на Господ ќе се обелодени и сето човештво ќе ја види заедно.

Ова е нашата надеж. Ова е вербата со која се враќам на Југ! Со оваа верба ќе можеме од планината на безнадежта да изделкаме камен на надежта. Со оваа верба ќе можеме да ја преобразиме растроената неслога на нашата нација во прекрасна симфонија на братство. Со оваа верба ќе можеме да работиме заедно, да се молиме заедно, да се бориме заедно, да одиме во затвор заедно, да истрајуваме за слободата заедно – знаејќи дека еден ден ќе бидеме слободни!

Тоа ќе биде денот кога сите деца Господови ќе можат да запеат со ново значење: *„Моја земјо, на тебе слатка земјо на слободата за тебе пеам. Земјо каде што моите татковци умреа, земјо за поклонение достојна, од секој планински крај нека свони слободата”.*

И ако Америка треба да биде голема нација, ова мора да стане вистина. Така нека свони слободата од горостасните планински врвови на Њу Хемпшир.

Нека свони слободата од моќните планини на Њујорк. Нека свони слободата од извишените Алегени на Пенсилванија!

Нека свони слободата од снежните врвови на Стеновитите планини на Колорадо!

Нека свони слободата од бујните врвови на Калифорнија.

Но не само тоа; нека свони слободата од Каменитата планина на Цорџија!

Нека свони слободата од Стражарската планина на Тенеси!

Нека свони слободата од секое брдо и ритче на Мисисипи. Од секој планински крај нека свони слободата.

Кога ќе ја пуштиме слободата да свони, кога ќе ја пуштиме да свони од секое село и од секое селиште, од секоја држава и од секој град, ќе можеме да му се приближиме на денот кога сите деца Господови, црни луѓе и бели луѓе, Евреи и христијани, протестанти и католици, ќе можат да се фатат за рака и да ги запеат зборовите на старата црнечка песна: *“Слободен најпосле, слободен најпосле! Фала му на Семожниот господ, конечно сме слободни.”*!

Иван Кузмановски
втора година, правни студии

ПРВ ГОВОР ПРОТИВ ФИЛИПА **(Говор на Демостен)**

Па кога, о мажи Атињани, кога еднаш ќе го направите она што треба? Што уште треба да се случи? Тогаш, кога, живи Зевса, ќе биде тука невојјата? А за што треба да се смета ова што веќе се случи?

Јас мислам дека за слободните луѓе најголема беда е срамот. Или вие саката, кажете ми, да талкате наоколу и да се прашувате еден друг „што има ново“? Зар може да биде нешто поново од тоа дека еден маж Македонец војува со Атињаните и ги расправа работите на Хелените?

„Умрел ли Филип?“ Не, жими Севса., „А болен ли е?“ И што ни е нам тоа важно? И да му се случи нему нешто, вам бргу друг Филип ќе ви се појави, ако така се однесувате кон работите. Па тој и не стана толку со свои сили голем, колку со нашата негрижа. Туку и ова: Ако нешто нему и би му се случило, и ако среќата нам би ни го прибавила тоа, која, инаку, секогаш ни била понаклонета одошто ние самите сме настојуваале, знајте вака: Да сте блиску и да ги имате на ум сите тие превирања, сосема би си ги средиле работите како што сакате. Но какви што сте сега, дури и да ви се овозможи со некои поволни прилики, вие Амфипол (*заб. град на реката Стримон – денешна Струма*) не би можеле да го преземете, бидејќи сте далеку од него и со војска и со мисла.

Дека, значи, треба сите спремно и од сј срце да си ги извршувате задачите, нема да зборувам, зашто тоа го знаете и сте убедени. Но за тоа, како, според мене, треба да се подготвите, на кој вид наоружување мислам за да се избегнете од тие неприлики, и колкава војска треба и како да се обезбедат средства и други работи, и како според мое мислење да се подготват што подобро и побрзо, тоа ќе се обидам да зборувам. Ете, толку сал ве молам, мажи Атињани. И откако ќе слушнете – судете, пред тоа воздржете се.

Дејан Рошкоски

втора година, правни студии

ПОСМРТЕН ГОВОР НА БРУТ

Римјани, земјаци и другари, чујте што имам да кажам и смирете се за да ме чуете. Верувајте ѓ на мојата чест за да ми верувате. Просудете ме по своја мудрост и разбудете си го разумот за подобро да судите.

Ако има некој драг пријател на Цезар на овој собир, јас нему му велама дека љубовта на Брут кон Цезара беше не помала од неговата. Ако тогаш тој пријател праша зошто Брут се крена против Цезара, еве му го одговорот: не затоа што јас помалку го сакав Цезара, туку затоа што јас повеќе го сакав Рим.

Дали би сакале повеќе Цезар да е жив, а вие да умрете ко робови, отколку Цезар да е мртов за сите да живеете ко луѓе слободни?

Штом Цезар ме сакаше, јас плачев за него; Штом тој беше среќен, јас се радував на тоа; штом тој беше смел, јас го почитував; но штом тој стана славољубив, јас го убив. Еве солзи за неговата љубов; радост за неговата среќа; почит за неговата смелост; и смрт за неговата славољубивост.

Кој овде е толку низок што би сакал да биде роб? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил. Кој овде е толку варварин што не би сакал да биде Римјанин? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил. Кој овде е толку гад да не ја сака својата земја? Ако има некој, нека каже; зашто јас него сум го навредил.

Тогаш никого и не сум навредил. Јас не му сторив ништо повеќе на Цезара од она што вие би му го сториле на Брута. Побудите за неговата смрт се забележани во Капитол; заслужената слава не му е намалена, ниту пак грешките му се пренагласени, за кои тој беше погубен.

Еве го неговото тело, што ќе го оплакува Марк Антониј, кој иако немаше удел во неговата смрт, ќе биде привилегиран што тој е мртов, со место во нашата заедница. Како што го убив својот најдобар другар за доброто на Рим, така ја чувам истава кама и за мене, кога мојата земја ќе ја посака за потребна и мојата смрт.

Добри земјаци, останете тука со Антониј. Дајте му почит на трупот на Цезара, и почит кон говорот за славата на Цезар, што Марк Антониј ќе го одржи со наша дозвола. Ве молам ниеден да не оди, дури не заврши Антониј.

Вера Костовска

втора година, правни студии

ОДБРАНАТА НА ВЕРОНИКА ФРАНКО (Говор изречен пред Светиот суд во Венеција)

Се најдов во неговите очи, како да сакам подобро да се запознаам себеси. Тој го слуша мојот плач и го прави моето срце непријател на разумот. Не ми носи срам телото, туку љубовта. Како може ова да се случува, да се вљубам толку брзо? “Љубовта не чека” е неговиот одговор.

Како можам сега да ја одречам неговата љубов? Но ќе ги одречам и нема да им потклекнам на обвиненијата што вие ми ги натурате. Зашто ако ви ги дадам моите лаги, ви ја давам мојата душа. Тогаш би изгубила сј што некогаш сум била. Мојата љубов, моите зборови, моето срце...Би живеела, да, но како некој друг. Ова не е избор, но ќе ви одговорам: не сум ги броела моите љубовници, неznam. Не сум вештерка или некаква маѓепсничка! Ви велам, не сум маѓепсала никого. Јас не ја измислив љубовта, јас само го нудев сонот за љубовта, таква каква што не може да постои во овој свет кој вие го креиравте. И сето ова со надеж дека некаде, во некој кош на земјата може да постои таков рај. Си го дадов срцето онаму каде што богатствата немаа вредност. Го направив тоа што беше неопходно за да преживеам. Кои други професии би ми ги дозволиле? Како да преживеам ако не можам да се омажам?

Ќе признаам....признавам дека како девојка сакав маж што не сакаше да се ожени со мене од каприц. Признавам дека имав мајка која ме научи на поинаков начин на живот. Признавам дека станав куртизана! Што да правам? Морам да го признаам моето зло, ова се моите гревови. Признавам дека наоѓам повеќе екстаза во страста, отколку во молитвата. Разменував копнеж со мој, им посакав добредојде на многумина, за да не му припаѓам на еден човек. Признавам дека ја преферирав слободата на куртизана, а не послушноста на сопруга.

Мајка ми еднаш ми рече: “Секоја жена може да ја симне облеката и мажот веднаш ќе дојде” и беше сосема во право, да, да, без исклучок. Но куртизаната знае дека тоа не е сј. Куртизаната ја велича и ја негува внатрешната убавина. Нејзината сила и привлечност лежи тука. Тоа го знаела Клеопатра, Теодора, Антонија... И мора да сфатите едно нешто: куртизаните не ги крадат мажите, туку им го даваат она што сопругите не можат да им го понудат. Куртизаните се писмени, учени, вешти, зборуваат латински, разговараат за политика, војни и битки, уживаат во серенади, рецитираат поезија, мечуваат, се смеат гласно, пијат црно вино, тие се смели, весели и над сј, чесни! Куртизаните се слободни, не припаѓаат никому! Иако имаат

повеќе непријатели од пријатели, тие научиле доволно да се сакаат себеси за да можат да сакаат, за да можат да ја сакаат љубовта, и тоа онаа изворната, вистинската, и да направат сј за неа!

Затоа ќе признаам и дека сј уште се молам да го почувствувам допирот на усните на мојот љубен, неговите дланки на мене, неговите раце како ме земаат во прегратка. Признавам дека сј уште копнеам да бидам исполнета и разгорена, да се стопам во сонот за нас двајца, далеку, далеку од ова намачено, проблематично место, некаде каде што сме далеку дури и од самите себе. Да знам дека секогаш, засекогаш тоа ќе биде мое. Ако ова не беше мое, ако живеев поинаку, како жена на сопруговиот хир, мојата душа натежната од недостаток на допир и недостаток од љубов, тогаш признавам дека таквите бескрајни денови и ноќи би биле поголема казна од која било казна што вие би можеле да ми ја изречете денес.

Не, не завршив, Ваше Височество.

Вие, сите вие, копнеете по тоа што јас можам да го дадам, не можете да поднесете да гледате таква моќ во една жена. Нас жените не нарекувате божји дар, но нашиот копнеж, нашата потреба за љубов ја нарекувате валкана, таа според вас е ерес. Кажете ми, има ли поголем грев од тоа да го сквернавите она без кое не можете?

И последен пат, да, се каам, се каам што немав друг избор, но не се каам за својот живот!

Златко Јанковски

трета година, политички студии

РАМКОВЕН ГОВОР

Почитувани граѓани на Република Македонија.

Деновиве, медиумите ѓ соопштија на јавноста случаи на семејно насилство, на трговија со малолетни девојки, на сквернавење на духовни светилишта. Сето тоа сериозно ја потресува јавноста. Не затоа што не сме чуле за вакви случаи досега, туку, затоа што секогаш сме слушале дека тоа се случува некаде далеку од нас, таму на “демократскиот” запад. Па се прашувам, кој е виновен за овие девијантни појави? Каде се социолозите, другарите, соседите, каде е општеството! *Каде се надлежните институции да ги спречат или казнат ваквите појави??*

А, се вели: “Секој има право на живот, слобода и лична безбедност”. Според тоа никој, ама баш никој, нема право да мачи некого, да го понижува или да го држи во ропство.

И понатаму “Секој е невин додека не се докаже спротивното”. Зошто тогаш, луѓето што се грижат за “неповредување” на човековите права т.е. органите не ја докажуваат вината?! Како за сј што се случува овде на Балканот, да важи напишаното правило “секое чудо за три дена”!

Почитувањето на човековите права во сите држави би значело *слобода, правда и мир во светот*. Но, во последно време, во сј поголем дел од светот, а и кај нас во Македонија и на Балканот, сј почесто се *злоупотребува* поимот “човекови права” на најдрзок и најпримитивен начин!! Сј со цел да се остварат некои болни идеи на болни умови за приграбување на територии “вакви” или “онакви”. “Човековите права” како да почнаа да служат за оправдување на нечесни игри, за додворување кај моќните, за искривување на вистината, за разни политики и политиканства.

Луѓе мои! Можеби и не можам да доразберам некои работи до крај, но мислам дека во Македонија се почитуваат сите човекови права и слободи до **максимум, па и повеќе од тоа!** И што добиваме од сето ова: притисок, војна, страв, поделби врз вакви или онакви основи, рамковни договори, два јазика, нова химна, знаме, грб... А, таму некаде на “демократскиот” запад, се тепаат демонстранти, се апсат членови на “грин пис”, се воведува полициски час, гори Париз, Брисел итн.

Чуда! Јас ќе прашам каде се тука човековите права?! Кај нас, децата на “угнетените” ги бараат своите права со: пушка во рака, со тепачки, со поделби, со неплаќање даноци и сметки, со јазик мој и твој, а не *наш - македонски*.

Страв! Да, од сите оние кои со оружје ги бараат човековите слободи и права, а го рушат нашето право на мир и спокојство!

Што е со нас, без разлика дали сме Македонци, Албанци, Турци, Роми, Власи кои, додека некој трчал низ планината и учел да игра кантер-страјк и да фрла со мобилни телефони, *сме се едуцирале, сме учеле да „пукаме“ со зборот и саркастичната насмевка!!*

Каде се тука нашите права!!!???

Каде е првиот човек на системот да ги најде сите оние убијци на иднината на Македонија и да ги затвори засекогаш? Го нема!!

Зошто никој не праша што стана со убиецот на Ванчо Јосифовски – матурантот од Тетово, што е со Вејце, Карпалак, труењето на учениците Албанци од Тетово и Куманово, мината во Љуботен, каде се киднапираните Македонци и Албанци и кој ги киднапирал, кој ја затвори браната во Липково, што е со раселените лица... заедно со куп други вакви примери??!!

Уставно загарантирано човеково право е правото на слободна вероисповед и религија. Тогаш, зошто некој упорно ги уништува црквите, џамиите и манастирите постари и од неговото племе?! Зошто, тој некој, го сквернавеше манастирот во Матејче, зошто ја запали хамијата во Прилеп, зошто се дрзна да го разруши манастирот во Лешок, зошто ја окупира џамијата во Тетово? Со кое право на тетовци им беше така грубо уништено духовното светилиште и зошто?! Зарем не е тоа повреда на човековите права??!

Револтот доаѓа, сам по себе, малку по малку расте, станува крик!
Крикот станува сè погласен и станува револуција. До кога и до каде? А, решението е едноставно, да се образуваме, да работиме, да создаваме и најважно од сј: да го надминеме национализмот, да си ја сакаме и почитуваме државата во која сме родени и во која живееме. Да ги оставиме настрана јазичните, верските или било каквите разлики и да бидеме едно и да сакаме едно.

Да си ја сакаме Македонија!!

Затоа, драги мои, кажете **ДА** на човековите права и слободи што не обединуваат сите нас, граѓани на Р.Македонија. Само на тој начин ќе ги надминеме нашите разлики. Тоа е наше право кое никој не смее да ни го земе!!!

Да живее Македонија!!!

Спасе Николов

трета година, правни студии

ОПШТЕСТВО...

Убивам - значи постојам, живеам - значи уништувам, љубам - значи повредувам, а среќен сум значи или сум пијан или сонувам. Се сакам себеси ги убивам другите - не, ги сакам другите се убивам себеси - не, ги убивам другите, а и себеси - да, на тоа мислев. Живеам во ова апсолутно неморално општество, во кое денешните пороци се утрешни доблести. Оние кои успеаја и преку ноќ се збогатија, се смеат и уживаат, бидејќи порочните во овој свет се кралеви и седат во првите редови гледајќи ја претставата: “Тивко изумирање на едно општество”, а од друга страна, ме викаат Исус, така и се потпишувам, ама тоа и не е битно.

Битното е дека Северниот и Јужниот пол не се поднесуваат, затоа се и толку далеку, Европа нешто не ја мириса Америка, Грција тврди дека Македонија не постои, скопјани и битолчани да не се видат. По Дижонска на луѓе од Центар им е забрането да се движат, ако си од трети влез кога ќе влезеш во втори задолжително сврти се зад себе, да не случајно нешто ти паднало. А кога ќе стигнеш дома, не влегувај без да завониш, за да не ги фатиш живи жена ти и мајка ти како си ги вадат очите. И сега следува прашањето: Како да живеам во ова “цивилизирано демократско општество”? Седнав, размислив, смислив, еве вака:

Отворив ДВД- тека со позајмени пари, ама ми ја затвори пазарната инспекција, затоа што температурата во просторијата била над дозволената. Ништо - ми пропадна бизнисот.

Решив да спортувам, поточно да играм безбол. Пари за палка немав, а искрено немав ни топче. Палка си направив сам и само што ми тргна, абе жив баксуз, знаете што ми се случи: Си возам одвај 40 со “фичкото” и оп на Џон Кенеди ме стопира полиција. Вашите исправи - повелете господине, да не си пиел - не господине, ќе дуваш - ќе дувам ако морам, и тогаш ја здогледа палката. Аха палка, што ќе ти е? Спортувам играм безбол господине. Се изнасмеаја и ми ја зедао. Кога го прашав зошто ми ја конфискувате тој строго ми одговори: “Безболот во Македонија е забранет и марш у п... не ми се прај многу паметен”. Видов не видов опашката под нозе и си фатив патот за Мирковци. Ништо и од спортувањето.

Мислев да одам во војска ама не отидов. Си велам и така довчерашните бранители или се во наш затвор, или пред меѓународен суд и што барам јас во војска, само за цабе да ме потстрижат - не, не одам во војска.

Мислев што понатаму, како да продолжам и ми текна да студирам, ама не во Бугарија туку тука во Македонија. За на Штулов немав пари, искрено немам ни сега, за во Мала Речица не говорам Албански. Единствено последна шанса ми остана Универзитетот “св. Кирил и Методиј”, бев цврсто решен да студирам следејќи ја максимата, што и мама редовно ми ја повторува: Учи сине за да не работиш. И така уште студирам и не брзам, зашто вака имам барем занимација: студентски забави, студентски избори, студентски протести, а со студентска легитимација имам и 30 ден. попуст за во драмски театар, ретко кога одам ама ако.

Па можеби ќе најдам и некоја колешка, ќе се оженам, ќе создадам семејство. Тогаш ќе биде вистинско време да го завршам факултетот и да се зачленам во некоја, или можеби во повеќе политички партии. Четири години ќе работам ваму, четири години таму и на крај ќе фрлам 2000 евра и оп ете ми инвалидска пензија, од која за леб и цигари ќе имам. Фино во тестаментот од одвај половина страничка ќе им го префрлам на 3 те деца, станот од 50м², со подрумска површина од 5 м², за тие да ме испратат во старечки дом. Не дека тоа навистина го сакаат, не дека им пречам, туку напорно работат па нема кој да се грижи за мене. И така, како во сите бајки со среќен крај, среќно ќе си го преживеам животот, во суверена, самостојна и пред сј демократска Р. Македонија.

Благодарам.

Иван Живковски

прва година, правни студии

ХОМОСЕКСУАЛНИ БРАКОВИ

Вовед: Појава на информацијата во јавноста и нејзиниот одек во медиумите.

Во изминатиов период бевме сведоци на појавувањето на една тема, што ја разбранува јавноста и ги подели мислењата и ставовите. Претставник на една невладина организација кој во медиумите јавно ја искажа својата сексуална ориентација, побара хомосексуалците во однос на брачното здружување да бидат рамноправни како и хетеросексуалците. Ова барање подразбира хомосексуални бракови со право да посвојуваат деца. Сите мора да признаеме дека Македонија е конзервативна земја со традиционални сфаќања за бракот и семејството.

Политички аспект на темата

А сега да го отвориме политичкиот аспект на ова прашање. Претставникот на хомосексуалците нагласи дека тие се сериозно гласачко тело со свои 100-150 000 илјади гласачи, кои ќе ги дадат своите гласови за онаа партија која ќе ги задоволи нивните барања. Е сега, неминовно се поставува прашањето - А што ако решат да формираат своја политичка партија???. Тоа значи дека таа партија ќе оди на избори; ќе држи митинзи во сите градови и села во Македонија; на телевизиите, радијата и билбордите ќе треба да се појавува нивното лого, грб и знаме - а како тие ќе изгледаат оставам на вашата фантазија и на креативноста на маркетинг агенциите... Добро, сево ова беше мое хипотетичко размислување а сега да се вратиме на ставовите на легитимните претставници на народот - политичките партии. Во нашиов 15-годишен транзициски период партиите се декларираа како леви, во центарот, и десни... Но оваа определба никогаш не ја видовме на дело. Левите кои по правило би требало да ги штитат социјалните права кога се на власт промовираат британски империјализам од минатиот век, а кога владеат десните преферираат социјални права кои често ја допираат границата на анархија. Е, на темата хомосексуализам политичките партии првпат ги покажаа своите ставови согласно своите идеолошки платформи... Што значи; левицата која во основа мора да е либерална веднаш им даде поддршка, а десницата која во нејзината основа треба да е конзервативна не се согласи со нивните барања.

Приод кон темата во однос на европските и другите земји

Секојдневно сме сведоци како големите умови од Европа ни делат совети за побрза хармонизација на македонското законодавство со европското... Што мислите, дами и господа дали може во скоро време господата Европејците да се огласат и да нј искараат затоа што немаме закон за легализација на геј-браковите.. Па секако дека може, Холандија одамна го стори тоа а подоцна и големиот втемелувач на Европската унија - Германија. Со самиот тој чин Германија дозволи да го негира и сопствениот авторитет -Енгелс кој во своето возвишено дело вели дека основа за здравото општество е токму хетерогеното семејство.

Мој личен став (како поединец во однос на темата)

Јас сега сакам да го искажам и мојот став во врска со ова прашање. Сметам дека секој има право да води љубов со кој сака и како сака.... тоа јас не го оспорувам... Но замислете свадба колкупати ќе треба да се отсвири песната зете мили зете,.. сакам овде да поставам едно прашање. Дали едно кутро и невино дете коа еднаш било казнето од судбината да неживее со своите родители и да живее во дом, сега да стане член на хомосексуална брачна заедница. Како ќе се развие тоа дете во здрава и нормална личност.., каква идентификација ќе има тоа детенце... кој му е тато, а кој мама. Каков ќе биде вашиот став кога вашето дете ќе ви каже дека се дружи со дете од хомосексуална брачна заедница. Јас не сакам да бидам ни либерален ни конзервативен, Но, љубовта е интимна работа на секој поединец, а семејството, брачната заедница и пред сј децата, кои се нашата иднина, да ги оставиме настрана... И за крај ќе порачам само едно..... *Водете љубов, а не војна!*

Јане Војчески

прва година, правни студии

Марјан Белевски

втора година, правни студии

ТЕЛЕВИЗИЈА – БРУКОВИЗИЈА

Ј: Почитувани гледачи добравечер. Добредојдовте во петминутната екскурзија низ македонските телевизиски куќи. Се враќаме веднаш по рекламите.

М: Како е? Јас сум Џими Џумунупуапуа, а ова е малиот батка. Луѓето цело време ме прашуваат што е тоа Бамбуча?

Ј: И како што вели една реклама, за вода се потребни двајца, така и за ова наше патешествие сме потребни двајца. Марјан Белевски, втора година, правни студии и

М: Јане Војчески, прва година, правни студии.

Ј: Од осамостојувањето на Република Македонија сведоци сме на брзото зголемување на бројот на телевизиите. Освен националната со трите канали добивме и многу независни телевизиии што својата програма ја емитуваат од локално до национално, а во последно време дури и на меѓународно ниво. Сепак вистинка наша „гордост“ си остана националната телевизија. Од нејзините информативни програми, во кои не се зборува ништо друго освен дека во Македонија цветаат цвеќиња, преку застарените програмски шеми што воопшто не се менуваат, па сј до збрчканите лица на заборавените водителки, па бесконечните репризи на документарните, филмските и другите видови програми, не доведоа до стадиум што веќе ги научивме наизуст. Покрај тоа на нашиот докрај исполитизиран народ му се сервираше и собраниски канал за на раат да си ги гледа сите седници што се одржуваат во законодавниот дом. Јас сум Јане Војчески, а вие сте на ораторска вечер. Останете со нас.

М: Ова е Ива! А ова се нејзините пријатели! Сега Ива ќе дознае дека ќе може да прави муабет за само 5 денари минута, а уште не сум £ кажал за новата тарифа од само 1 денар преку викенд.

Леле и вие по цела ноќ немирно спиете. Се будите со болка во вратот и вкочанети рамена. Придружете им се на илјадниците кои ја открија чудотворната перница. Ако сакате да ја имате јавете се. Повикот е на наша сметка.

Ј: Продолжуваме понатаму. Има и други телевизиии што сопствениците ги користат за промовирање на своите бизниси и политички цели.

М: Денес риба не јадевате. И вчера не јадевате. Па рибата во кесичка влезе. Цеденото масло минато стана.

Имате проблем со акните. Имате проблем со момчињата, дознајте ги новите волшебни пронајдоци. Новата волшебна колекција и новите волшебни зборови: Ајде на журка кукло.

Ј: Па како сакаш вели ја работава, тоа е фактот. Ако ги анализираме информативните делови на овие телевизии секојдневно сме сведоци на порачани вести и телевизиско рекетирање. Секоја работа што се случила во државата од секоја телевизиска куќа различно ни се пренесува. Кутриот гледач по толку многу различно толкувани вести продолжува да јаде тазе бурек за конфузијата во главата да му биде целосна.

А што да ви кажам за разните претскажувачи на судбината, толкувачи на сонови, растурачи на магии, магли и што ти не. Само завртете го бараниот број на 0500 и почитуваниот претскажувач или претскажувачка откако целосно ќе го чуе елабориран вашиот проблем ќе ве запраша: Гледам имате круша во дворот?

М: Ама Господине, јас во зграда живеам

Ј: Ако, засадете ја па исечете ја.(пауза) И да препорачаме едно мало рекламно блокче.

М: Проблеми во животот, љубовта, семејството... Не знаете да си ги протолкувате вашите соншта. Со новиот соновник кошмарите се минато.

Ј: Веројатно најубавото што може да се види на нашите телевизии е спортот. Секоја телевизија пренесува натпревари од најсилните европски лиги од елитните спортови. Од неодамна на еден ТВ канал почнаа да се пренесуваат натпреварите од американската професионална рагби лига со коментар на лидер од една опозициона партија кој се покажа како извонредно добар познавач на американскиот фудбал и внесе вистинска новина во македонската спортска јавност. Од режија ми јавуваат дека требало да одат реклами.

М: Тате, ние решивме да се венчаме!

-Прилепска?!

Ј: Добредојде во семејството

Ј: Затоа дами и господа крајно време е да признаеме дека сме ТВ зависници. Дека како на наркоманот што му е шприцот в рака така нам ни е далечинскиот в рака.

М: Па затоа дами и господа баталете ги рекламните. А ако тврдите дека сте од оние кои што не гледаат реклами ќе ве запрашам само едно: Што повеќе знаете Поручникот од Инишмор или РАМА МАРГАРИН, РАМА МАРГАРИН (заедно)

Томислав Максимовски
трета година, правни студии

МАКЕДОНСКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Ужасна и срамна е историјата на нашата интелигенција. Мачно е да се претпостави, дека таа *воопшто и постои*. Под зборот интелигенција ги подразбирам сите оние *кои самите се сметаат за такви*. Толку години имала можност да работи, но ниту минута не е седната *заеднички* да размисли кој е патот по кој може да се добие една *вистинска независност*. Нејзината работа е поставена врз гнила основа, а партискиот ветер ја разнесува *без да се почувствува дури и миризбата*. Сте се запрашале ли *што направивте?* Ја собравте од бедните македонски работници потта за неколку години, погубивте бесцелно неколку македонски души, па *се впуштивте во партиски шпекулации* и се превртевте во прав и пепел. А ти, уште верувај дека Македонија *има* своја интелигенција. Теши се дека таа како водилка на народот може да го запре пискотот кој е сј погласен и погласен. Нашата интелигенција, за жал, нема ни слух ни дух. *Ме пече и ме тишти* додека ги изговарам овие зборови, но повеќе боли залудната надеж на народот кој чека и се надева на водство од нашите *интелектуалки и интелектуалци*, *Вие* кои се удирате во гради со илузијата на вашата генијалност. Погледнете, господа, погледнете ги сите ваши работи како однадвор, така и внатре во народот и ќе видите колку работите. Сета работа ви се состои во тоа *што повеќе да си ги протегнете вкочанетите раце и силните усти*. Задоволство наоѓате во милоста и тупкањата по рамо, а не во макотрпната работа, жртва, визија и труд. Јас не сакам да верувам, но вие сте убедени дека тоа е нешто возвишено. Интелигенцијата треба да ги кастри старите уредби во животот, да пркоси и проетестира на сј она што го кочи нормалниот развоток на човекот. Сј почесто без трошка срам и така лесно го спомнувате поимот „емиграција“, и упорно, упорно, наместо да се борите против неправдата што ја натера да емигрира, вие се борите само да дојдете до една убава фотелја. Нашата интелигенција со својата мрзливост, успеа да го претстави својот народ како цган, кој не е роден за политичка борба, туку да гние во ропство, да ги целива папучите на другите и вечно да се храни со трошки. Време е...да се земе иницијативата во свои раце. Да се покаже пред целиот образован свет дека Македонија има *своја* интелигенција, која е достојна, *и е* во состојба да се жртвува себеси за идеалот „Македонија“.

Време е за револуција, но не со насилство. За него нема потреба. Насилството е знак на слабост и немоќ. Време е за една многу потешка битка. *Време е за револуција на умот*. Ослободување на најсилното оружје против неправдата, потчинетоста, теророт и пропагандата. Конечно ја имаме, а не

знаеме да ја искористиме. Слободата на мислата, господа. Мисла толку чиста, наша, единствена и автентична. Мисла што чека од памтивек да биде искористена. А таа, мислата, кога еднаш ќе биде ослободена, тешко дека пак ќе биде сопрена. Времето е моментов, местото е тука, доста се плашевме. Време е тие да го почувствуваат стравот !

Ивона Саздовска

четврта година, политички студии

СТАРИТЕ ДОБРИ ВРЕМИЊА...

Секој чесен носталгичар што барем понекогаш седнува, се загледува во една точка и длабоко воздивнува, сигурно жали за старите добри времиња. Тоа бил периодот кога женските срца воздивнувале на последната сцена од филмската класика Казабланка кога Хемфри Богарт изговара *Lets play that again, Sam*; кога главните места за излегување и кибицирање биле Џавте корзо и дискотеката Мусандра, додека градските шмеќери своите заводнички успеси, на долго и широко, со добра чаша Рубин вињак, ги раскажувале Кај Јоле и во Кермес.

Имало и такви кои своето задоволство го пронаоѓале во најубавата шампита и боза Кај Апче, откако претходно се нагостиле со плескавица сендвич во Последна шанса, лоцирана на Старата железничка станица. Ви звучи ли барем малку познато? Мене искрено не. Драги мои, ова е приказна за едно многу поинакво Скопје. Сведок на многу луѓе, настани И места кои никогаш нема да исчезнат, затоа што ги поврзува една друга генерација. Генерацијата на нашите родители. Во една од многуте раскажани приказни се запрашав колку навистина го познавам овој град? За тајните што ги крие под калдрмата низ која секојдневно минуваат домашни и странци. Тука останале запишани датите на оние што се родиле, на нивните среќни и тажни моменти, на нивната прва и никогаш непрежалена љубов, на непроспиените летни ноќи покрај кејот на Вардар, на едно досие кое постојано допишува нови страници. Родителите велат: тогаш сметавме дека светот почнува и завршува таму каде што е нашата среќа. А таа, замислете, не излегувала подалеку од нивното маало. А таму се играле џамлии, каубојци и индијанци, ластик, школка и што уште не. И замислете, се ама буквално се, оддавало чувство на спокојство и смиреност...

Младоста ги донела и првите звуци на *Yesterday*; *Angie*; *Suspicious minds*; а паралелно се разбудила и рок сцената преку *Stones*; *Deep Purple*; *Who* - и другите, водени од логото *Sex, drugs and Rock & Roll*. Во мегувреме се случил И големиот *Woodstock* хепенинг, што засекогаш замина во алеата на големите настани. И тука некаде завршувам, за да ве разбудам од сонот и да ве вратам во суровата реалност. Да ве натерам да погледнете околу себе и да ве запрашам што се случува?

Детството се замени со компјутерите и *SMS* пораките. Младоста од поим за најубавите години, премина во борба за гол живот, без никакви вредности, а нашите добри стари, мама и тато, останаа зад нас да го бркаат времето на модерниот песимизам. Скопје стана урбан град, *Cyber zone* во која

Интернетот ви е најдобриот пријател, а на местата на кои некогаш се писуваше историјата останаа само замаглени прозорци, полуразрушени објекти и лист хартија на кој стои СЕ ПРОДАВА.

И, кога човек кој се соочува со кризата на средните години, ќе помине низ Скопје денес, чувствува длабока болка на едно место кое искусните паталци го нарекле душа.

А таа, душата и понатаму останува да биде дел од нашето и ваше Скопје.

Илија Илијовски

четврта година, правни студии

СВАДБА ЕВРОПСКА

Драги пријатели и пријателки, другари и другарки, браќа и сестри. Невестата конечно кажа ДА. По толку многу чекање и молење, толку многу подарени букети цвеќиња и бонбониери и толку многу флертување и додворување, невестата падна на шармот на нашиот младоженец. Младоженецот по 14 години напорна работа во странство, на Запад, успеа да најде жена за себе. Но, земањето нејзино да ти било малку потешко. Навистина, таа кажа ДА, но требало многу време да помине до веридбата, а да не зборувам до свадбата. А и дедото и бабата многу пребирливи.

Кога ги видоа куќата и дворот на младоженецот веднаша му рекоа дека ако не спроведе итни реформи, ништо од свадбата. Велат не е нивната ќерка за секому да ја дадат. Тој што ја сакал нејзината рака требало да е убав, паметен, богат, од добро потекло и исполнителен во обврските. За нашиов велат убав и паметен е. За потеклото да не зборуваме, доволно е да кажеме кои му се дедовците. Е сега не бил богат. Но, важна е љубовта, нели, богатството е споредно. Велат не бил доволно исполнителен, па му наложија за една година да направи сј што му рекле и што ќе му речат.

Сега се прашувате како ќе го постигне сето тоа. Нема доволно пари за да плати, слаба му е швајцарската техника за работа, а пасењето трева не е баш удобно за ваков вид задачи.

Најдобро е тоа вака да го стори. Најпрво да ги убеди сите, па и тие кај него дома дека е Македонец, дека неговите потомци се исто така Македонци и ништо друго освен тоа. Да ги смири своите другарки, црвената и сината, кои треба деверици да му бидат. Да им каже дека вака како што тие тргнале ниту тој ниту кој било друг ќе се ожени затоа што девериците треба да се пријателки, а не очите да си ги вадат. Да почне на неговите роднини, другари и пријатели да им вели и да ги прекорува ако треба, да останат да живеат дома и да не си одат надвор од земјава. Да си ги среди финансиите зашто на луксузот и безделничењето му дојде крајот, а и домаќин треба да биде. Односите со соседите да си ги среди. Со едниот, меѓите на имотот да си ги обележат, другиот, да не му се меша во говорот, а на третиот, да му каже дека името негово не треба да му е проблем. Да си го среди дворот зашто понесреден двор од неговиот, велат, немало. Кој ора и сади, која руши и гради, а никој да праша за тоа што го прави. Да обезбеди такво образование какво што има кај невестата, за нивните деца да не се мачат како што тој се мачел додека учел. Да изгради и нова куќа ако треба, за поудобно да живеат со невестата.

Е, не е лесно сето ова да се направи за толку кусо време. Е па кај беше бре момче Македонче тоа да го направиш досега. Наместо тоа ти 'рмбаше по белосветските метрополи. За што, за некој сега да ти вели дека ти не си подготвен да земеш жена од странство. Ако ти не си подготвен тогаш таа нека те земе и така сега жените избираат, а не мажите. А и тебе ти велама невесто, земи го додека можеш зашто вакво момче нема никаде да најдеш. *ЗЕМИ МОМЧЕ МАКЕДОНЧЕ, ПА ДА ВИДИШ ШТО Е РАЈ!*

Димче Анасиев

четврта година, правни студии

MACEDONIA ANTE PORTAS (Пародија во E-moll / драма во свршен чин)

Никој од вас луѓето не се сеќава на таа средба. Кажуваат дека се случила неколку години пред да го убијат рускиот цар. Биле тоа првенци на своите генерации. Едниот бил **Тургењев**, другиот, пак, **Достоевски**. Тогаш првиот, познат по своите симпатии кон Европа се обратил со зборовите: „*Господине Достоевски, па Вие морате да признаете дека единствениот цивилизиран пат е европскиот, а сите обиди да останете независни се само чиста будалаштина!*“ На ова, тмурниот Достоевски уште повеќе се замрачил и рекол: „*Господине Тургењев, та зарем Вие сега ми говорите за некаква нивна цивилизација божем и сами не знаете какви луѓе живеат таму. Па таму глупавите се многу поглупави од нашиве, а нечесните далеку понечесни!*“...

Години многу поминале оттогаш, никој од вас луѓето не го помни тоа време. Можеби вашата кратковечност ве прави слепи, а сепак тие го земаат мечот и сакаат да судат!

А јас, јас на година еднаш говорам, а место награди курбан земам. За оваа сакав да ви стокам помпезен говор за нашата европска иднина, но сфатив дека згазеното достоинство на моите сограѓани не може да го ублажи никаква реторика. И така ги баталив госпоѓите Музи за некое посреќно поколение, ако такво некогаш, дај Боже, пркне на оваа земја која толку £ даде на Европа, а од неа ништо не доби.

И им реков на луѓето, и тоа неколкупати, дека ми студи повеќе да стојам построен во сенката на Континентов, ама тие веќе ми пресудиле за мојот скептицизам и рекоа „*зло е!*“ - тогаш зло сум и како зло ќе ви говорам, бидејќи сите се правите добри во границите на куртоазијата, а злото е зло оти беше добрина, а луѓето – луѓето се плашат. Погледнете ги само колку се куси, куси како животот нивни - сите бараат нешто, на сите нешто им недостасува, сите за нешто се борат, трчаат, парадираат, се интегрираат - измислуваат илјада начини да си ги решат проблемите. Тоа е природно, нели – ќе речете - секој човек сака да ја заборава својата болка, а колку повеќе сака – толку повеќе се сеќава.

И јас се сеќавам на него, беше мој пријател, првенец на генерација – прв на печалба што тргна. Луѓето збунети го прашуваа, а тој постојано одговараше: *Ќе се вратам, ќе се вратам богат!* Други, пак, велеа: - *Касметлија, спиел со босилок под перница!*... Касмет, касмет никогаш да не видат.

Сите го чекаа да се врати тој што сега заминуваше во практичната и разумна Европа каде што сите биле богати и среќни. Стана богат, но никогаш не стана среќен! По некоја година ми пиша дека спечалил, а мене неznam зошто, ме обзеде некоја малограѓанштина и да не останам покусо му напишав: *и јас спечалив!!!*

Сум спечалил. Што бре?

- Сум бил во Дизниленд, сум се испентарил на Ајфеловата кула, сум £ сирнал под здолништето на Кипот на слободата...

- А што спечаливте и вие овие години затворени во две педи земја, отсечени од светот, отсечени од животот, од гламурот кој се случува онаму некаде зад онаа проклета Шенгенска завеса!

Старата европска госпоѓа се заплетка во мрежата од сопствената привлечност. Сто и повеќе години Европа само студира и гради фабрики... Знае таа точно колку грама барут се потребни да се убие еден човек; знае да ни праќа дипломати кои добро навиваат часовници и на кои швепсот им е најгорчливата работа во животот, но простете, таа не знае како да оддаде почит, да направи атер; не знае да прави кебапчиња, не знае дури ни како да те направи среќен барем еден единствен момент.

Но, вие како да сте воспитани на ништо да не се чудите; на се ве научија, исто ви е и луто и благо, и солено и кисело... Навикнавте на презир за да си купите мир. Коленичите пред дверите на полисот чекајќи да ве прими во своите „општествени благодети“. Во име на интеграцијата тренирате мултиетничка демократија во циркусот Западен Балкан, си јадете плескавици од МекДоналдс, бркате мачки по керамици и користите Интернет и тоа само во недела, оти другите денови не ви стасува ни за толку!

А неznam патем, ни дали некој ве информирал дека Евро-парламентот деновиве ќе донесе одлука според која сите Европејци ќе мораат да имаат носови со еднаква должина, бидејќи тоа била единствената разлика меѓу нив. А потоа, сите ќе бидеме исти: како копчиња од сако, како автомобилите „Ford“, како десет илјади примероци на „Times“...

И зарем мислите дека тоа, пак, ќе бидете Вие? иситнети целите на парчиња; целите од случајности, од нераспознати причини, од смислата што постоеше, па се зафрлила и сега повеќе не знаете што сте во овој крш.

Ете затоа мојата маленкост Ви ја раздаде оваа пародија вечерва, онака искрено, како што само нашиот човек знае да раздаде за душа, за моја душа, за твоја душа, за душите наши умрени во ова време заборавено.

Знам јас дека на многумина не ви се допадна ова што го говорев, ама ако, имајте ме тогаш за подбив, нема да ви биде првпат: земете шугаво магаре, врзете ме наопаку да го јавам; пуштете ме таков да шетам низ градов, нека се собере сј што може да оди – мажите нека ме плукаат, а жените нека си ги кријат керките да не ги префати, оти нели зло сум и како зло јас ви говорев...

Години многу ќе поминат, никој од Вас луѓето не ќе го помни ова време; можеби Вашата кратковечност Ве прави слепи, а сепак тие го земаат мечот и сакаат да судат. А јас, јас на година еднаш говорам, а наместо награда курбан земам...

(Благодарност до: Фјодор М. Достоевски, Евгениј Земјатин, Херман Хесе, Меша Селимовиќ и Југослав Петровски – оти нивните писанија ми беа инспирација за оваа беседа...)

МЕДИУМИТЕ ЗА НАС...

VESNIK

VESNIK

VESNIK

VESNIK

VESNIK

VESNIK

СОДРЖИНА:

ПРЕДГОВОР – *Димче Анасиев*

PREFACE – *Гоце Наумовски*

БИОГРАФИЈА на *проф. д-р Иво Пухан*

СВЕЧЕНИ ОБРАЌАЊА

проф. д-р Миодраг Мицајков

проф. д-р Димитар Бајалџиев – декан на Правниот факултет

проф. д-р Татјана Петрушевска

г. Трифун Костовски – покровител на манифестацијата

проф. д-р Мирјана Поленак Акимовска

проф. д-р Гзиме Старова

проф. д-р Гале Галев – декан на Правниот факултет

Олга Костовска

СПИСОК НА УЧЕСНИЦИ ВО ФИНАЛЕТО НА ОРАТОРСКИТЕ ВЕЧЕРИ „ИВО ПУХАН“ (од V - 2001 до X - 2006 година)

СПИСОК НА НАГРАДЕНИ ФИНАЛИСТИ НА ОРАТОРСКИТЕ ВЕЧЕРИ „ИВО ПУХАН“ (од V - 2001 до IX - 2005 година)

П Е Т Т А ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2001

Пенчо Кузев - четврта година, правни студии

Марија Ристеска - четврта година, правни студии

Маријанти Поп-Георгиева - втора година, правни студии

Дејан Михајловски - четврта година, студии по новинарство

Мишо Докмановиќ - четврта година, правни студии

Мате Горѓиевски - четврта година, правни студии

Ш Е С Т А ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2002

Димче Анасиев - прва година, правни студии

Стевче Дечев - втора година, правни студии

Маргарета Куртиќ - прва година, правни студии

Емина Амит - прва година, правни студии

Панче Косев - трета година, правни студии
Слободан Јаневски - четврта година, правни студии
Илија Илијовски - прва година, правни студии
Магдалена Лешковска - четврта година, правни студии
Маја Талевска - апсолвент, студии по новинарство
Дејан Мишевски - четврта година, студии по новинарство
Александар Ѓорѓиев - трета година, правни студии

С Е Д М А ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2003

Слободан Јаневски - апсолвент, правни студии
Милчо Узунов - трета година, правни студии
Андријана Шапкароска - втора година, правни студии
Илија Илијовски - втора година, правни студии
Живка Делева - трета година, правни студии
Драги Рашковски - втора година, правни студии
Стевче Дечев - трета година, правни студии
Даница Миладинова - втора година, правни студии
Елена Темелкова - четврта година, правни студии
Иванка Василевска Додовска - четврта година, политички студии
Димче Анасиев - втора година, правни студии

О С М А ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2004

Верица Арсова - втора година, правни студии

Живка Делева - четврта година, правни студии
Драганчо Апостоловски - апсолвент, политички студии
Илија Илијовски - трета година, правни студии
Ненед Гавриловиќ - четврта година, правни студии
Слободан Јаневски - апсолвент, правни студии
Стевче Дечев - трета година, правни студии
Даница Миладинова - трета година, правни студии
Наташа Донческа - прва година, правни студии
Елена Мицева - втора година, правни студии
Димче Анасиев - трета година, правни студии
Софија Петрова - четврта година, студии по новинарство

Д Е В Е Т Т А ОРАТОРСКА ВЕЧЕР – 2005

Елена Мицева - трета година, правни студии
Јован Петрезанов - трета година, правни студии

Верица Арсова - трета година, правни студии
Иван Кузмановски - втора година, правни студии
Дејан Рошкоски - втора година, правни студии
Вера Костовска - втора година, правни студии
Златко Јанковски - трета година, политички студии
Спасе Николов - трета година, правни студии
Иван Живковски - прва година, правни студии
Јане Војчески - прва година и Марјан Белевски - втора година, правни студии
Томислав Максимовски - трета година, правни студии
Ивона Саздовска - четврта година, политички студии
Илија Илијовски - четврта година, правни студии
Димче Анасиев - четврта година, правни студии

**МЕДИУМИТЕ ЗА НАС... Исечоци од печатени медиуми:
„Дневник“, „Утрински весник“, „Вечер“, „Комплетна“**

СОДРЖИНА